SCHOLIA

In Duas Iſocratis *Orationes* *Ad* Demonicum & Nicoclem.

Quibus eæ ita illuſtrantur, ut ex earum Metaphraſi propriam ac ſimplicem vocum ſignificationem: è Periphraſi earundem ſenſum varium ac elegantem diſcas: è Phraſibus egregiam tum Græcè, tum Latinè loquendi facultatem acquiras: è Græciſmis, quantum Oratio Græca peculiari quodam dicendi ornatu non ſolùm à Lingua Latina; verùm etiam à vulgari Græcè loquendi modo differat, facilè perſpicias: è Sententiis morum integritatem ac ſapienter vitæ inſtituendæ rationem percipias: ac denique ex omnibus hiſce quævis Græca eleganter Latinè interpretandi modum, ac non mediocre veram Latinitatem à falſa & barbara diſcernendi judicium compares.

Editio quinta aucta & emendata.

Studio & Operâ G. Sylvani, *Panonii* Medici.

LONDINI,
Typis *Henrici Hills* Junioris, Impenſis Authoris 1684. *Prima Die Septembris.*

SCHOLIA

In Duas Isocratis *Orationes* *Ad* Demonicum & Nicoclem.

Quibus eæ ita illustrantur, ut ex earum Metaphrasi propriam ac simplicem vocum significationem: è Periphrasi earundem sensum varium ac elegantem discas: è Phrasibus egregiam tum Græcè, tum Latinè loquendi facultatem acquiras: è Græcismis, quantum Oratio Græca peculiari quodam dicendi ornatu non solùm à Lingua Latina; verùm etiam à vulgari Græcè loquendi modo differat, facilè perspicias: è Sententiis morum integritatem ac sapienter vitæ instituendæ rationem percipias: ac denique ex omnibus hisce quævis Græca eleganter Latinè interpretandi modum, ac non mediocre veram Latinitatem à falsa & barbara discernendi judicium compares.

Editio quinta aucta & emendata.

Studio & Operâ G. Sylvani, *Panonii* Medici.

LONDINI,
Typis *Henrici Hills* Junioris, Impensis Authoris 1684. *Prima Die Septembris.*

H. Cutler

BRITISH MUSEUM
30
61
JAN

An. 1676. *die* 5. Feb. Cantabrigiæ.

NOS *infra Subscripti Libellum* Georgii Sylvani Pannonii, *duas* Isocratis, *Orationes ad* Demonicum *&* Nicoclem *variâ interpretatione Latinâ donatas, Græcismis, Phrasibus & Sententiis locupletatas, Notisque illustratas continentem legimus, utilémque ac proficuum Reipublicæ Literariæ existimamus ac judicamus. Proinde eum grato ac libenti animo testimoniis nostris ornamus, omnibúsque Ludorum Literariorum Magistris ac quibusvis aliis Linguam Græcam addiscere cupientibus commendatum habemus.*

R. Cudworth, *S. T. D. Coll.* Christi *Magister, & Linguæ Hebrææ Professor.*

Thomas Watson, *S. T. D. Colleg.* S. Joh. *Socius.*

Henricus Jenkes, *Socius Coll.* Gonvilli *&* Caij, *& Professor Eloquentiæ in Collegio* Greshamiensi, Lond.

Thomas Fowler, *Coll.* Sid. Suffi Cantabrig. *Socius A. M. & Linguæ Græcæ Prælector.*

*An.*1676. *die* Feb. 25. Oxonii.

NOS, *quorum Nomina infra sunt Scripta, duas* Isocratis *Orationes ad* Demonicum *&* Nicoclem *à* Georgio Sylvano, Pannonio *per Metaphrasin & Periphrasin Latinè redditas, Græcismis. Phrasibus, Sententiis & Notis passim illustratas haud mediocriter utiles ac profuturas esse judicamus, easque Junioribus imprimis Reipublicæ Literariæ Civibus non inviti commendamus.*

Gulielm. Lewinz, *M. D. Colleg.* Divi Johannis Baptistæ *Præses, & Linguæ Græcæ Professor Regius.*

Narcissus Marsh, *S. T. D. Aulæ* S. Albani *Principalis.*

Richardus Ould *ex Æde* Christi.

Christoph. Wase, *Ex A. B. V. M.* Oxon. *B.*

Benevole ac Amice Lector!

DE tribus potiſſimùm rebus in hoc Opere noſtro paucis te monere velim. Primò ſcias hîc Titulum à priori forma in hunc modum ideò mutatum eſſe, quòd hic rem totius operis meliùs exprimat, ac clariùs eandem ob oculos ponat. Deinde ne ignores hoc opus quintâ hâc editione ſummâ curâ ac diligentiâ à me reviſum: in multis locis, Phraſibus, Græciſmis, Sententiis & notis auctum: in plurimis, quoad lineas integras & voces quaſdam Græci Textûs in prioribus editionibus per incuriam omiſſas, reſtitutum: in omnibus denique, ab erroribus purgatum & liberatum. Poſtremò ſicubi nonnunquam in Phraſibus, Græciſmis, Sententiis & Notis Literæ quædam & Notæ numerales inter legendum occurrant, ſcias priorem earum denotare Sectio-

nem

nem Textûs; posteriorem verò ejusdem Phrasin, Græcismum vel Sententiam. Si verò sola tantùm nota numeralis puncto sibi adjuncto appareat, eadem sub eâdem sectione vel Phrasin, vel Græcismum eodem numero contentum designat. Petuntur prætereâ ac citantur rationes rerum hîc contentarum è *Luciani* Dialogis nuper à me cum notis editis: in quibus litera numeralis indicat Dialogum; nota verò Phrasin, Græcismum vel Sententiam. Hæc sunt in præsentiarum, de quibus te, Lector benevolentissime, admonitum esse volui. *Vale.*

Clariſſimo, Eruditiſſimo ac Summâ Humanitate præſtanti viro, Domino Thomæ Watſono, *Sacræ Theologiæ Doctori, Collegii Divi* Johannis Cantabrigiæ *Socio, ac in eadem Civitate Juſtitiæ Præfecto, &c. Domino ſuo & Amico benevolentiſſimo, ac in perpetuum ſummo honore proſequendo Author S. P. D.*

VEtus eſt, Vir Clariſſime ac Reverende, conſuetudo, ut omnes ii, qui Libros in Lucem edunt, eos magnis ac præclaris quibuſdam viris dedicent, eóque modo ſuum erga illos ſtudium vel gratitudinem ob merita aliquando ab iis præſtita decla-

clarent, ac patrocinium eorundem adversùs Obtrectatorum injuria impetrent. Eam mihi quoque in Libelli hujus editione sequendam ratus non potui magis idoneum apud animum meum invenire patrocinium, quàm conspicuæ Claritatis, ac præclaræ Humanitatis tuæ. Etenim cùm nonnullis abhinc annis Liber hic primùm in lucem prodiisset, in tuasque, vir benevolentissime, manus foelici fato pervenisset, ita eum gratum & acceptum habuisti, ut eum statim non solùm testimonio tuo ornatum esse volueris; verùm etiam Discipulis tuis Academicis, quorum Tibi velut alteri *Isocrati* vel *Aristoteli*-numerus semper innumerus fuit, primus omnium commendaveris, ac legendum utendúmque iisdem in manus tradideris. Et ante hoc officium tam egregiè à te

mi

ihi præſtitum, cùm quindecim
m abhinc annis in Celeberrima
niverſitate veſtra cum plurimis
iris doctis ac imprimis tecum
erſarer, tanta tua tunc in me
eregrinum merita extiterunt, ut
a nullis unquam factis, nulliſ-
ue gratiarum actionis verbis com-
enſare queam. Quare ne prorſus
ngrati hominis nomen, quo nihil,
ne judice, turpius eſt, habere vide-
r, Opuſculum hoc etiam quintâ hâc
ice Reipublicæ Literariæ commodo
n lucem editum Tuo præclaro, ac
unquam morituro nomini inſcri-
o, Teque, ut id tanquam mu-
us Literarium, animíque mei tu-
rum in me meritorum ſemper
nemoris, ſempérque Tui amantis
ignum accipias, & cauſam ejus
ontra malevolos, ſi qui forſan
uturi ſunt, tuâ auctoritate defen-
das.

das, meque ſolito amore, favore benevolentiâ proſequi pergas, oro.

Tui, Vir Clariſſime,

Obſervantiſſimus ac Studioſiſſimus,

Geor. Sylvanus Pan. Med.

ἸΣΟΚΡΑ'ΤΟΥΣ ΠΡΟ`Σ ΔΗΜΟ'ΝΙΚΟΝ

Λόγος παραινετικός.

ISOCRATIS AD DEMONICUM

Oratio admonitoria.

I.

Ἐν πολλοῖς μὲν, ὦ Δημόνικε, πολὺ διεστώσας εὑρήσομεν τάς τε τῶν σπουδαίων γνώμας, καὶ τὰς τῶν φαύλων διανοίας· πολὺ δὲ μεγίστην διαφορὰν εἰλήφασιν ἐν ταῖς πρὸς ἀλλήλους συνηθείαις. Οἱ μὲν γὰρ τοὺς φίλους παρόντας μόνον τιμῶσιν· οἱ δὲ καὶ μακρὰν ἀπόντας ἀγαπῶσι. καὶ τὰς μὲν τῶν φαύλων συνηθείας ὀλίγος χρόνος διέλυσε· τὰς δὲ τῶν σπουδαίων φιλίας οὐδ' ἂν ὁ πᾶς αἰὼν ἐξαλείψειεν.

1. *Metaphrasis seu translatio de verbo ad verbum.*

IN multis quidem, ô Demonice, multùm differentes inveniemus & bonorum sententias & improborum cogitationes: longè autem maximam differentiam acceperunt in inter sese familiaritatibus, vel in iis, quæ sunt inter ipsos, consuetudinibus. Hi siquidem amicos præsentes duntaxat honorant; illi verò etiam longè absentes amant. Et improborum quidem conjunctiones breve tempus dissolvit, bonorum verò amicitias nec omne ævum deleverit.

2. *Periphrasis, seu translatio quoad sensum.*

Cùm in multis, ô Demonice, rebus, multùm interesse videamus inter bonorum rationes & improborum cogitationes: tum plurimùm inter sed vitæ consuetudine differunt. Nam alteri amicos, dum præstò sunt tantùm colunt, alteri etiam longè remotos amant. At improborum quidem necessitudines paulo momento pereunt: bonorum verò amicitias nulla unquam oblivio deleverit, nulla unquam vetustas obruere poterit. Cic.

Fati-

Rationes Expositionis, Græcismi, Phrases, & Sententiæ.

1. Ἐν πολλοῖς.) Eſt Græciſmus. Græci enim ſæpius ac frequentiùs adjectivis neutris ſine ſubſtantivorum, ut ſunt πρᾶγμα, χρῆμα, &c, adjunctione utuntur, Latini rariùs. Potiùs enim hi dicunt: *in multis rebus*, quàm more Græcorum, *in multis*: non quòd hoc modo Latini non dicant, ſed quòd rariùs, ac non tam ſæpe, quàm Græci, qui rariſſimè alio loquuntur modo. 2. πολὺ διεστώσας εὑρήσομεν τάς τε τῶν σπουδαίων γνώμας, καὶ τὰς τῶν φαύλων διανοίας.) Hîc διεστώσας ponitur loco infinitivi διεστηκέναι. Quia participia verbis inveniendi, ſentiendi, perſeverandi, deſiſtendi, & in ſumma verbis animi affectionem ſignificantibus addita apud Græcos, ut etiam quandoque apud Latinos, pro infinitivis uſurpantur. Nota. Διεστώσας eſt acc. plur. fœm. participii διεστὼς pro διεστηκὼς, vel Dor. διεστακὼς: unde Ionicè κ per ſyncopen ſublato, & penultimâ correptâ fit διεσταὼς, & hinc per craſin, quâ Attici plurimùm gaudent, διεστὼς, cujus fœmininum genus Atticè eſt διεστῶσα pro διεστυῖα, neutrum διεστώς. Participia enim præter. perfect. poſt Syncopen craſin paſſa fœmininum genus Atticè formant in ῶσα, neutrum in ὼς per ω, ut; ὁ ἑστὼς, ῶτος, ἡ ἑστῶσα, ώσης, τὸ ἑστὼς, ῶτος. Sic ὁ γεγωὼς, ῶτος,

ἡ γεγῶσα, ώσης, τὸ γεγὼς, ῶτος. Item ὁ μεμὼς, ῶτος, ἡ μεμῶσα, ώσης, τὸ μεμὼς, ῶτος, &c. Nota. Nonnunquam hæc participia ex Syncopatis contracta recipiunt per epenthesin vocalem α vel ε, & nihilominus tamen contractè seu priori terminatione servatâ efferuntur, ut ; ὁ γεγαὼς, τοῦ γεγαῶτος, ἡ γεγαῶσα, τῆς γεγαώσης, τὸ γεγαὼς, τοῦ γεγαῶτος. Item, ὁ ἑστεὼς, τοῦ ἑστεῶτος, ἡ ἑστεῶσα, τῆς ἑστεώσης, τὸ ἑστεὼς, τοῦ ἑστεῶτος, &c. At horum integra, & Syncopen tantùm Ionicè passa, fœmininum formant secundùm vulgarem regulam in υῖα, neutrum in ὸς, &c. Hinc. 1. Phrasis. πολὺ διεστώσας διειδέναι γνώμας καὶ διανοίας. Videre multùm interesse inter rationes & cogitationes. Dicitur hoc imitatione quâdam horum verborum Tullii de natur. Deor. Plurimùm interest inter hoc & illud. Item in Verrem : Vide quantum interfuturum sit inter meam atque tuam accusationem. 2. Sententia. Αἱ τῶν σπουδαίων γνῶμαι, καὶ αἱ τῶν φαύλων διάνοιαι πολὺ διεστῶσαι. Bonorum rationes & improborum cogitationes multùm differunt. Inter bonorum rationes & improborum cogitationes multùm interest, magnum discrimen est. Cic. Ætates nostræ nihil, aut non ferè multùm differunt. Item : Sit hoc discrimen inter gratiosos cives atque fortes, &c. 3. πολὺ δὲ μεγίστην διαφορὰν εἰλήφασιν, &c.

Hic

Hîc εἰλήφασιν Atticè ponitur pro communi λαμβάνουσιν. Quia Attici præteritis utuntur pro præsentibus. Hinc. 1. Phrasis. πολὺ μεγίστην λαμβάνειν διαφοράν. Est insignis Græcismus. Qui verè & purè latinè non *longè maximam accipere differentiam*, sed *quàm plurimùm differre*, vel, *plurimùm differre*, redditur ac dicitur. 1. Quia usitatum est Græcis conjungere nomen & verbum, ut verbo quasi neglecto, nomen latinè reddendum sit, quoties hæc forma sermonis transfundenda est; nam si verbum pro verbo reddere velis, inepta erit versio, & abhorrens à consuetudine Linguæ Latinæ: ut *longè maximam accipere differentiam*, nunquam ac nullibi apud probatos dicitur Authores. 2. Quia adjectiva nominalia, in hujuscemodi Phraseologiis, substantivis in constructione adjuncta explicantur latinè per adverbia, ut hoc loco μεγίστην plurimùm, πολὺ μεγίστην, quàm plurimùm. Verùm πολὺ *quàm* vel *longè*, facilè hîc potest in latino sermone, sine ullo sensûs detrimento omitti. 2. *S*ententia. Οἱ σπουδαῖοι καὶ οἱ φαῦλοι πολὺ μεγίστην διαφορὰν εἰλήφασιν ἐν τῇ πρὸς ἀλλήλους συμπαθείαις. Boni & Improbi plurimùm differunt inter se vitæ consuetudine. Dicitur hoc imitatione Ciceronis horum verborum. Multi naturis differunt, voluntate autem similes sunt inter se. Item: Oratores non generibus inter

 se,

ſe, ſed facultatibus differunt. Aliter. In bonorum & malorum familiaritatibus longè maximum diſcrimen apparet. 4. μὲν & δὲ conjunctiones in oratione mutuò ſe ſequentes. 1. Exponuntur per quidem, autem, verò. 2. Interdum μὲν quidem, in verſione latina omittitur, & tantùm δὲ autem exprimitur: & vice verſa nonnunquam μὲν quidem exprimitur; δὲ verò negligitur. 3. Aliquando utraque hæc particula & μὲν & δὲ ſalvo ſententiæ ſenſu omittitur. 4. Plerumque particulis comparativis efferuntur. Aequè, ac, &c 5. Sæpius his vocibus vertuntur; Et, &, ac imprimis *cum*, *tum*, præſertim quando aliquid in oratione generale præcedit & ſpeciale ſequitur, ut in principio hujus orationis. Ἐν πολλοῖς μὲν, &c, generale eſt & antecedit. πολὺ δὲ μεγίστην διαφορὰν εἰλήφασιν, &c, ſpeciale eſt, & ſequitur. 6. Τιμᾶν τοὺς φίλους, Colere, obſervare amicos. Sententia. Οἱ φαῦλοι τοὺς φίλους παρόντας μόνον τιμῶσι. Improbi amicos dum adſunt tantùm colunt. 7. Ἀγαπᾶν τοὺς φίλους Amare amicos. Sententia. 1. Οἱ σπουδαῖοι τοὺς φίλους, καὶ μακρὰν ἀπόντας ἀγαπῶσι. Boni amicos etiam longè remotos amant. 2. Πρέπει τοὺς φίλους οὐ μόνον παρόντας, ἀλλὰ καὶ μακρὰν ἀπόντας ἀγαπᾶν. Decet, æquum eſt amicos non ſolùm præſentes; verùm etiam longè remotos amare. 8. Διαλύειν τὰς συνηθείας

Diſſolvere

Dissolvere conjunctiones, vincula conjunctionis Cic. ad Atticum, Dissolvere societatem, Cic. pro Q. R. Dirimere conjunctionem. Cic. pro Domo. Dirimere societatem Cic. &c. Sententia. Τὰς τῶν φαύλων συνηθείας ὀλίγος διαλύει χρόνος. Improborum necessitudines paulo momento pereunt. 7. ἐξαλείφειν τὰς φιλίας. Delere amicitias. N. B. ἂν ἐξαλείψειεν. ἂν hîc potentiale, ac non expletivum est, ut deleverit, quasi delere poterit.

VI.

Ἡγούμενος οὖν πρέπειν τοὺς δόξης ὀρεγομένους, καὶ παιδείας ἀντιποιουμένους τῶν σπουδαίων, ἀλλὰ μὴ τῶν φαύλων εἶναι μιμητάς· ἀπέσταλκά σοι τόνδε τὸν λόγον δῶρον, τεκμήριον μὲν τῆς πρὸς ἡμᾶς φιλίας· σημεῖον δὲ τῆς πρὸς Ἱππόνικον συνηθείας· πρέπει γὰρ τοὺς παῖδας ὥσπερ τῆς οὐσίας, οὕτω καὶ τῆς φιλίας τῆς πατρικῆς κληρονομεῖν. Ὁρῶ δὲ καὶ τὴν τύχην ἡμῖν συλλαμβάνουσαν, καὶ τὸν παρόντα καιρὸν συναγωνιζόμενον· σὺ μὲν γὰρ παιδείας ἐπιθυμεῖς, ἐγὼ δὲ παιδεύειν ἄλλους ἐπιχειρῶ· καὶ σὺ μὲν ἀκμὴν φιλοσοφεῖς· ἐγὼ δὲ τοὺς φιλοσοφοῦντας ἐπανορθῶ.

Meta-

Metaphrasis.

Existimans igitur decere gloriæ appetentes, & doctrinam capessentes bonorum, at non malorum esse imitatores: misi tibi hanc orationem munus, argumentum quidem inter nos amicitiæ, signum autem cum Hipponico consuetudinis. Decet enim liberos quemadmodùm facultatum, ita etiam amicitiæ paternæ hæredes esse. Video autem & fortunam nobis faventem, & præsentem occasionem auxiliantem. Nam tu quidem doctrinam expetis, ego autem docere alios aggredior, *conor*. Et tu quidem adhuc philosopharis; ego verò Philosophantes corrigo.

Periphrasis.

Quùm igitur iis, qui gloriam expetunt, artibusque liberalibus student, bonos, ac non improbos imitandos esse arbitrarer, hanc orationem tibi dono misi, quæ & amicitiæ nostræ pignus esset, & *meæ* cum Hipponico familiaritatis signum. Ut enim rei familiaris, sic & amicitiæ paternæ liberis capienda est hæreditas. Ac nobis & fortunam suffragari, & ipsum tempus opitulari video. Nam & tu erudiri cupis, & ego in aliis erudiendis elaboro.

Tu

Tu enim adhuc ſapientiæ ſtudes, ego autem ſapientiæ ſtudioſis me ducem præbeo, viamque commonſtro.

Rationes expoſitionis, Græciſmi, Phraſes & Sententiæ.

1. Ἡγούμενος) *Quùm arbitrarer*, expoſuimus. Quia multis locis Græci participio, quibus Latini ſignificantiùs ac elegantiùs verbo conjunctivo, præcedente cùm vel quùm, utuntur. 2. Phraſis. Ὀρέγεσθαι τῆς δόξης. Expetere gloriam: cupidum eſſe gloriæ: gloriâ duci: laudis ſtudio trahi. Cic. Sententia. πρέπει τοὺς δόξης ὀρεγομένους τῶν σπουδαίων, ἀλλὰ μὴ τῶν φαύλων εἶναι μιμητάς. Æquum eſt eos, qui gloriâ ducuntur ac laudis ſtudio trahuntur, virorum virtute præſtantium imitatores eſſe. 3. Phraſis. Ἀντιποιεῖσθαι τῆς παιδείας. Artibus liberalibus ſtudere: ad eruditionem contendere *&c.* Sententia. πρέπει τοὺς παιδείας ἀντιποιουμένους τῶν σπουδαίων, ἀλλὰ μὴ τῶν φαύλων εἶναι μιμητάς. Par eſt, ut ii, qui eruditionis deſiderio tenentur, viros virtute præſtantes, non autem ſcelere præditos, imitentur. 4. τεκμήριον μὲν τῆς πρὸς ἡμᾶς φιλίας.) Eſt Græciſmus. *Pignus Amicitiæ noſtræ.* Exponitur etiam, amicitiæ, quæ eſt inter nos, amicitiæ inter nos mutuæ: amicitiæ noſtræ mutuæ.

mutuæ. Verùm Tullius Eloquentiæ parens semper dicit, *amicitiæ nostræ*, nec addit, *inter nos* vel *mutuæ*. Proinde πρὸς ἡμᾶς est tantùm periphrasis genitivi ἡμῶν. Phrasis. Οὗτος ὁ λόγος τεκμήριόν ἐστι τῆς πρὸς ἡμᾶς φιλίας. Hæc oratio est pignus amicitiæ nostræ. 5. σημεῖον ἦ τῆς πρὸς Ἱππόνικον συνηθείας) Hîc subintellige pronomen μοῦ vel τῆς ἐμῆς. Est Græcismus. Qui à Latinis rectissimè his vocibus effertur: Signum ver *meæ* cum Hipponico familiaritatis: signum autem necessitudinis, quæ est mihi cum Hipponico: non verò *erga*, *in* aut *adversus* Hipponicum. Quia Romanæ Principes Linguæ vocabula societatis, conjunctionis, necessitudinis, &c, cum præpositione *cum* conjungere solent. Cic. Cum quo mihi erant omnes amicitiæ necessitudines. Item; Consuetudines præterea & familiaritates, multæque cum multis res rationesque contractæ, &c. 6. πρέπει κληρονομεῖν. Hæreditatem decet capere: capienda est hæreditas. κληρονομεῖν τῆς οὐσίας καὶ τῆς φιλίας τῆς πατρικῆς. Hæreditatem capere rei familiaris & amicitiæ paternæ. 7. Οἶ δὲ καὶ τὴν τύχην ἡμῖν συλλαμβάνουσαν, καὶ τὸν παρόντα καιρὸν συναγωνιζόμενον. Hîc participia συλλαμβάνουσαν & συναγωνιζόμενον ponuntur pro infinitivis συλλαμβάνειν καὶ συναγωνίζεσθαι redduntur que suffragari & opitulari. I,

Hinc

inc. 1. Ἡ τύχη συλλαμβάνει ἡμῖν. Fortuna ffragatur nobis. Cic. Fortunâ ſuffragante ideris res maximas conſecutus. Hîc ſuffra-ante, idem valet, quod favente. 2. Ὁ ιρὸς ἡμῖν συναγωνιζόμενός ἐστι, vel συνα-ωνίζεται. Tempus nobis opitulatur. Item, t Cicero paſſim loquitur: Occaſio nobis da-ur; opportunitas aut tempus offertur; tem-ore admonemur, excitamur. 8. ἐπιθυμεῖν ῆς παιδείας. Cupere erudiri: eruditionis upidum eſſe: liberaliter doctrinâ inſtitui velle. ic. 9. ἐπιχειρεῖν ἄλλους παιδεύειν. In aliis rudiendis laborare; aliis eruditione imbuen-is operam dare. 10. ἐπανορθοῦν τοὺς φιλοσο-οῦντας. Sapientiæ ſtudioſis ducem ſe præbere, iam commonſtrare, operam dare: ad ſapi-ntiam contendentium ſtudia adjuvare; ut aſſim è Tullio & aliis Authoribus probatis olligere licet.

III.

Ὅσοι μὲν οὖν πρὸς τοὺς ἑαυτῶν φίλους, τοὺς ροτρεπτικοὺς λόγους συγγράφουσι, καλὸν μὲν ργον ἐπιχειροῦσιν, οὐ μὴν περί γε τὸ κράτιστον τῆς ιλοσοφίας διατρίβουσιν. Ὅσοι δὲ τοῖς νεωτέ-οις εἰσηγοῦνται μὴ δι' ὧν τὴν δεινότητα τὴν ἐν οῖς λόγοις ἀσκήσουσιν, ἀλλ' ὅπως τὰ τῶν τρό-

πων

πων ἤδη σπουδαῖοι πεφυκέναι δόξουσι, τοσού-
μᾶλλον ἐκείνων τοὺς ἀκούοντας ὠφελοῦσιν, ὅσ-
οἱ μὲν ἐπὶ λόγον μόνον παρακαλοῦσιν, οἱ δὲ κα-
τρόπον αὐτῶν ἐπανορθοῦσι. *Metaphrasis.* Qui-
cunque igitur ad sui ipsorum amicos adhor-
tatorias orationes conscribunt, pulchrum qui-
dem opus suscipiunt; non tamen circa sa-
præstantissimum Philosophiæ versantur. Q-
autem junioribus introducunt, *præcipiunt*
non per quæ vim in orationibus exercebun-
sed ut morum consuetudines boni fuisse vide-
antur; tanto magis illis audientes juvan-
quantùm illi quidem ad orationem tantù-
adhortantur, hi verò etiam morem eorum
corrigunt. *Periphrasis.* Quamvis autem i-
qui ad amicos suos exhortationes scribunt
rem certè præclaram suscipiunt, non tame-
in præstantissima sapientiæ studii parte versa-
tur. Qui verò adolescentibus tradunt ea
quorum subsidio non facultatem dicendi exer-
ceant, sed optimis ac honestis imbuantur mo-
ribus, eò plus quàm illi, fructûs adferunt au-
ditoribus; quòd alteri ad eruditionem dunta-
xat verborum hortentur, alteri etiam mores
eorum emendent.

Rati-

Rationes Exposit. Græcismi, Phrases, Sententiæ.

1. Phrasis. Συγγράφειν τοὺς προτρεπτικοὺς λόγους. Scribere exhortationes. Item, cohortari oratione, & unâ voce, adhortari, cohortari. 2. ἐπιχειρεῖν καλὸν ἔργον. Suscipere rem præclaram. 3. διατρίβειν περὶ τὸ κράτιστον τῆς φιλοσοφίας. Subintellige substantivum μέρος. Est Græcismus. Frequentissimè enim ac fere semper Græci adjectivis neutris, substantivis eorum commodis non expressè sed implicitè positis, elegantiæ & brevitatis causâ utuntur. Versari circa præstantissimum Philosophiæ: Pro, versari circa præstantissimam Philosophiæ partem. Verùm eruditiores ac politiores viri loquuntur: Versari n præstantissima Philosophiæ, vel sapientiæ studii parte. Quare præpositio περὶ cum suo accusativo non minùs eleganter quàm sæpe, in præpositionem *in* & *ablativum* apud Latinos vertitur. 4. (Ὅσοι γὰρ τοῖς νεωτέροις εἰσηγοῦνται, μὴ δὲ ὧν, &c) Hîc post verbum εἰσηγοῦνται subintellige pronomen ἐκεῖνα vel αὐτὰ vel ταῦτα, quia relativum apud Græcos sæpe ponitur sine suo antecedente per ellipsin. 5. ἀσκεῖν τὴν δεινότητα τὴν ἐν τοῖς λόγοις, (subintellige

tellige οὖσαν.] Est Græcismus insignis, quo duo præcipuè adolescentibus sunt servanda. 1. Articulus posterior τὴν vocat antecedens δεινότητα, & vim ha exponentis. 2. Idem articulus poste τὴν innuit hîc subintelligi participium σαν. Quia articulus sine suo casu, præp sitioni suum casum habenti præfixus, v commodum aliquod subintelligi partici um. Verba igitur Græca hoc modo er exponenda: Exercere facultatem, quæ verbis est vel consistit. At verbis Tu eloquentiæ Parentis ita hæc exprimunt Exercere facultatem dicendi, eloquentiam exercere se in dicendo: versari in exerci tione dicendi: versari in studio eloque tiæ. 6. *ἀλλ' ὅπως τὰ τῶν τρόπων ἤδη σπ δαῖοι πεφυκέναι δόξουσι.*) Hîc plures Gr cismi occurrunt. 1. *ὅπως δόξουσι*, Ut vi buntur, quod Latini, *ut videantur*, per pr sens conjunctivi, non per futurum indic tivi more Græcorum exprimunt. Nam conjunctio causalis apud Latinos sem conjunctivum postulat. 2. *σπουδαῖοι τὰ τῶν τρόπων ἤδη.* Hîc subintellige κατὰ. Ha laudandi formam Latini usitatè non per a cusativum more Græcorum, *boni mores*, v *quoad mores*, &c. efferunt, sed ablativo su quo Græci carent, eleganter exprimunt

ut

t; *Bonis moribus, optimis vel honestis moribus.* 3. τὰ τῶν τρόπων ἤθη. Unicâ voce, *mores* exprimimus. Solent enim Græci nomina similia sæpe plura componere, quæ Latinis uno tantùm sæpius usitatum est reddere. πεφυκέναι δόξουσι, fuisse, vel imbui videantur, pro uno verbo, *sint*, *imbuantur*, accipitur: nam verbum δοκέω variis infiniti modi verbis tanquam auxiliare copiæ gratiâ apud Græcos jungitur, quo Latini quasi prorsus ac penitus neglecto, alterum in eodem modo, persona & numero, quo verbum auxiliare exprimi debebat, commodissimè efferunt. *Phrasis.* 1. σπουδαῖον πεφυκέναι τὰ τῶν τρόπων ἤθη. Honestis imbutum esse moribus. Optimis præditum esse moribus. 2. Ὁ νέος τὰ τῶν τρόπων ἤθη σπουδαῖος. Adolescens optimis imbutus moribus. Adolescens singulari bonitate & modestiâ præditus. 7. ὠφελεῖν τοὺς ἀκούοντας. Prodesse vel fructum afferre auditoribus. 8. παρακαλεῖν τοὺς ἀκούοντας ἐπὶ λόγον. Hortari auditores ad eruditionem verborum; ad studium eloquentiæ. Sententia. Ὀλίγον ὠφελοῦσι τοὺς ἀκούοντας, οἱ ἐπὶ λόγον μόνον παρακαλοῦσι. Parùm utilitatis afferunt auditoribus, qui ad verborum tantummodò eruditionem hortantur. 9 ἐπανορθοῦν τὸν τρόπον. Corrigere, emendare mores: item, *consuetudinem vitiosam*

sum & corruptam emendare. Cic. de Clar. Orator. Sententia. Πλεῖστον ὠφελοῦσι τοὺς ἀκούοντας, οἳ οὐ μόνον ἐπὶ λόγον παρακαλοῦσιν, ἀλλὰ καὶ τὸν τρόπον αὐτῶν ἐπανορθοῦσι. Plurimùm prosunt auditoribus, qui eos non solùm ad studium eloquentiæ hortantur; verùm etiam vitiosam corruptámque eorum consuetudinem emendant.

IV.

Διόπερ ἡμεῖς οὐ παράκλησιν εὑρόντες, ἀλλὰ παραίνεσιν γράψαντες, μέλλομέν σοι συμβουλεύειν, ὧν χρὴ τοὺς νεωτέρους ὀρέγεσθαι, καὶ τίνων ἔργων ἀπέχεσθαι, καὶ ποίοις τισὶν ἀνθρώποις ὁμιλεῖν, καὶ πῶς τὸν ἑαυτῶν βίον οἰκονομεῖν. Ὅσοι γὰρ τοῦ βίου ταύτην τὴν ὁδὸν ἐπορεύθησαν, οὗτοι μόνοι τῆς ἀρετῆς ἐφικέσθαι γνησίως ἠδυνήθησαν, ἧς οὐδὲν κτῆμα σεμνότερον, οὐδὲ βεβαιότερόν ἐστι. Κάλλος μὲν γὰρ ἢ χρόνος ἀνήλωσεν, ἢ νόσος ἐμάρανε, πλοῦτος δὲ κακίας μᾶλλον ἢ καλοκἀγαθίας ὑπηρέτης ἐστὶν, ἐξουσίαν μὲν τῇ ῥαθυμίᾳ παρασκευάζων, ἐπὶ δὲ τὰς ἡδονὰς τοὺς νέους παρακαλῶν. Ῥώμη δὲ μετὰ μὲν φρονήσεως ὠφέλησεν, ἄνευ δὲ ταύτης πλείω τοὺς ἔχοντας ἔβλαψε· καὶ τὰ μὲν σώματα τῶν ἀσκούντων ἐκόσμησε, ταῖς δὲ τῆς ψυχῆς ἐπιμελείαις ἐπεσκότησεν. Ἡ δὲ τῆς ἀρετῆς κτῆσις οἷς ἂν ἀκιβδήλως ἐν ταῖς διανοίαις συναυξηθῇ, μόνη μὲν συγγηράσκει, πλούτου δὲ κρείττων, χρησιμωτέρα δὲ εὐγενείας ἐστὶ

ῦ τοῖς ἄλλοις ἀδύνατα δυνατὰ καθιστῶσα· τὰ δὲ τῷ πλήθει φοβερὰ θαρσαλέως ὑπομένουσα· καὶ τὸν μὲν ὄκνον ψόγον, τὸν δὲ πόνον ἔπαινον ἡγουμένη. *Metaphrasis.* Quapropter nos non adhortationem invenientes, sed præceptionem scribentes, futuri sumus tibi consulere, quæ oportet juniores expetere, & quibus operibus abstinere, & qualibus quibusdam hominibus uti, & quomodò suam itam administrare. Quicunque enim vitæ anc viam profecti sunt, hi soli ad virtuem pervenire verè potuerunt, quâ nulla ossessio neque honestior, neque firmior est. Nam formam quidem aut tempus consumsit, aut morbus obscuravit, opulentia verò ravitatis potiùs, quàm probitatis ministra st: facultatem quidem ignaviæ parans, ad oluptatem autem juvenes adhortans. Robur verò cum prudentia quidem profuit, ne autem ea plura, *plus* habentes læsit: & orpora quidem exercentium ornavit; animi verò curationes obscuravit. At virtutis ossessio quibus incorruptè in animis unà accreverit, sola quidem unà senescit: opulentiâ verò potior, utilior autem nobilitate est: a quidem, quæ aliis impossibilia sunt, possibilia constituens, illa verò, quæ multitudini sunt terribilia, audacter sustinens: & ig-

ignaviam quidem dedecus, laborem verò laudem existimans.

Periphrasis.

Nos igitur non arreptâ hortatione, sed conscriptâ præceptione tibi consulturi sumus, quæ res adolescentibus expetendæ, quæve facta fugienda sint, & quorum hominum consuetudine uti, & quo pacto vitam instituere debeant. Nam qui hoc vitæ quasi iter ingressi sunt, hi soli verè virtutis compotes fieri potuerunt, quâ nulla possessio neque splendidior est, neque constantior. Nam forma quidem aut ætate consumitur, aut morbo deflorescit: divitiæ verò vitiorum magis, quàm virtutis ministræ sunt; cùm quòd ignaviæ facultatem offerant, tum quòd adolescentes ad voluptates invitent. Jam vires corporis cum prudentia conjunctæ sanè prosunt, sed sine hac plùs iis ipsis penes quos sunt, nocent. Et ut vires corporibus pugilum ornamento sunt; sic mentis curationi caliginem quandam & tenebras obducunt. Virtus autem in quorum animis sincerè unà cum ætate accreverit, vel in quorum mentibus à pueris verè consedit, sola in senectute non deserit, & opibus præstantior, & nobilitate utilior. Nam quæ a

effica

efficere non poſſunt, ea facit, ut obtineri poſſint. Quæ multitudini horrenda videntur, magno animo ſubit: deſidiam in vitio ponit, laborem verò laudi *ſibi* ducit.

Rationes expoſitionis, Græciſmi, Phraſes, & Sententiæ.

1. Διόπερ ἡμεῖς οὐ παράκλησιν εὑρόντες, ἀλλὰ παραίνεσιν γράψαντες.) Eſt Græciſmus in aoriſtis εὑρόντες & γράψαντες, quos Latini, cùm præteritis participii activæ vocis careant, variis modis exponere ſolent. 1. Per præſens participii, ut invenientes & ſcribentes; ſed id faciunt minùs propriè, minúſque eleganter, ut cuique probatos Linguæ Latinæ authores legenti conſtat. 2. Per periphraſin, ſumentes relativum qui, & verbum præteriti temporis; ut, Proinde nos, qui non hortationem arripuimus, ſed præceptionem ſcripſimus. 3. Per gerund. in do: ut, nos igitur non hortationem arripiendo, ſed præceptionem ſcribendo. 4. Per particulas cùm vel quùm, quando, &c. & per verbum ſubjunctivum; ut, Nos igitur, cùm non hortationem arripuerimus, ſed præceptionem conſcripſerimus. 5. Per duos ablativos per conſequentiam abſque conjunctione poſitos, alterum participii paſſivi, alterum nominis ſubſtantivi; ut, Nos igitur non arreptâ hortatione, ſed conſcriptâ præceptio-

ceptione. Hoc certè Latini elegantissimè faciunt, Tulliúmque eloquentiæ parentem imitantur. Is enim, ut alia omittam loca, de Finibus sic loquitur. *Nisi forte hoc sermone aliquo arrepto, pro mandatis abusus est.* Hinc. 1. διείτκειν παράκλησιν. Arripere vel excogitare hortationem, exhortationem, adhortationem: item, uno verbo, *hortari, exhortari, adhortari*. 2. γράφειν παραίνεσιν. Scribere præceptionem, præcipere scriptis: præcipere oratione scriptâ. Item, uno verbo, *præcipere*, 2. μέλλομεν σοι συμβουλεύειν.) Est Græcismus. Qui rectè ac verè à Latinis non *futuri sumus tibi consulere*, cùm hoc à Romano loquendi modo abhorreat, sed *consulturi sumus tibi*, exponitur. Quia μέλλω Græcis est verbum, quod aliis infinitivi modi verbis additum Latinè non redditur, sed verbum infinitivum ei adjunctum, si fuerit activum aut activæ significationis, in futurum participii in rus; si verò fuerit passivum, in participium in dus, addito vel subintellecto verbo substantivo, *sum*, plerumque commutatur, vel per futurum indicativi exprimitur. 3. χρὴ ὀρέγεσθαι. Oportet expetere: expetendum est. Συμβουλεύειν τοῖς νεωτέροις (scil ἐκεῖνα) ὧν χρὴ αὐτοὺς ὀρέγεσθαι. Consilium dare adolescentibus de iis, quæ ipsos oporteat expetere, vel quæ ipsis ex-

petenda

petenda sunt. 4. χρὴ ἀπέχεσθαι. Oportet fugere, vitare, declinare: vel fugiendum, vitandum, declinandum est. Συμβουλεύειν τοῖς νεωτέροις, τίνων ἔργων χρὴ αὐτοὺς ἀπέχεσθαι. Consilium dare adolescentibus, quæ facta ipsis fugienda sint. 5. ὁμιλεῖν τινι. Versari cum aliquo. Cic. Familiarem esse alicui. Cic. Συμβουλεύειν τοῖς νεωτέροις, ποίοις τισὶν ἀνθρώποις χρὴ αὐτοὺς ὁμιλεῖν. Consilium dare adolescentibus, quibus cum hominibus eos oporteat versari: quorum hominum consuetudine iis sit utendum, *Not.* ποίοις τισὶν ἀνθρώποις, &c. Est Græcismus, ac in specie Atticismus. Τὶς enim Attici frequentissimè vocibus qualitatis, ποῖος, ποιὸς, οἷος, τοιοῦτος seu τοιόσδε· & quantitatis, πόσος, ποσός· item πολὺς & ὀλίγος, nec non μακρὸς, μέγας, μικρός. Quin etiam adjectivis aliud significationis genus habentibus per pleonasmum adjiciunt. 6. οἰκονομεῖν τὸν βίον. Instituere vitam. Terent. in Andria. 7. πορεύεσθαι τοῦ βίου ταύτην τὴν ὁδόν. Hoc iter vitæ ingredi: hoc pacto vitam instituere: Ita vivere. 8. ἐφικέσθαι τῆς ἀρετῆς. Idem est, quod ἱκέσθαι ἐπὶ τὴν ἀρετήν. *Ad virtutem venire.* Virtutem consequi: virtutis compotem esse. 9. Τὸ κάλλος ἀνάλωσε χρόνος. Forma ætate consumitur, senio conficitur, Nota ἀνά-

λωσε

λωπε hîc Atticè ponitur pro ἀναλίσκει. Nam Attici pro præſentibus utuntur indefinitis. 10. τὸ κάλλ☉ ἐμάρανε (pro μαραίνει) νόσος. Forma corporis morbo deflorescit. 11. παρατιθέναι τῇ ῥαθυμίᾳ ἐξουσίαν. Offerre facultatem, dare occaſionem ignaviæ. Sententia Ὁ πλοῦτ☉ τῇ ῥαθυμίᾳ ἐξουσίαν παρατιθέναι ἐστὶ, vel παρατίθησι. Divitiæ facultatem ignaviæ offerunt: vitam otio torpentem reddunt. 12. παρακαλεῖν ἐπὶ τὰς ἡδονάς. Invitare ad voluptates. Sententia. Ὁ πλοῦτ☉ τοὺς νέους ἐπὶ τὰς ἡδονὰς παρακαλῶν ἐστι, vel παρακαλεῖ. Divitiæ adoleſcentes invitant ad voluptates. 13. ἔχειν ῥώμην. Habere vires. Pollere robore. 14. βλάπτειν τοὺς τὴν ῥώμην ἔχοντας. Nocere iis, qui viribus valent. Sententia. Ἡ ῥώμη ἄνευ τῆς φρονήσεως τοὺς ἔχοντας ἔβλαψε, vel βλάπτει. Vires corporis absq; prudentia iis, penes quos ſunt, nocent πλείω βλάπτειν. Plus nocere, lædere, obeſſe. Not. πλείω hîc Attic. per contract. pro πλείονα adverbialiter ponitur Nam Attici adjectivis neutris tam pluralibus quàm ſingularibus expreſſo, vel implicito articulo pro adverbiis utuntur. 15. Κοσμεῖν τὰ σώματα. Ornare corpora. Senten. Ἡ ῥώμη τὰ σώματα τῶν ἀθλητῶν κοσμεῖ. Corpora pugilum vires ornant. 16 ἐπισκοτεῖν τῇ τῆς ψυχῆς ἐπιμελείας.

Te-

Tenebras obducere curationi mentis. Obscurare animi studia. Sentent. Ἡ ῥώμη τοῦ σώματος τῆς ψυχῆς ἐπιμελείας ἐπισκοτεῖ. Vires corporis animi studia obscurant. 17. τὰ ἀδύνατα δυνατὰ καθιστάναι impossibilia reddere possibilia. 18. ὑπομένειν θαρσαλέως τὰ φοβερά. Magno subire animo ea, quæ videntur horrenda. Sentent. 1. Ἡ ἀρετὴ τὰ τῷ πλήθει φοβερὰ θαρσαλέως ὑπομένει. Virtus ea, quæ populo videntur formidanda, forti sustinet animo. 2. ἀδύνατον ἀνθρώπῳ ἄνευ τῆς ἀρετῆς τὰ τῷ πλήθει φοβερὰ θαρσαλέως ὑπομένειν. Fieri non potest, ut homo virtute destitutus fortiter ferat ea, quæ vulgo sunt terribilia. 19. Ὄκνον ἡγεῖσθαι ψόγον. Desidiam in vitio ponere. Sentent. ἡ ἀρετὴ τὸν ὄκνον ἡγεῖται ψόγον. Virtus desidiam in vitio ponit. 2. τὸν πόνον ἡγεῖσθαι ἔπαινον. Laborem *sibi* laudi ducere. Sentent. Ἡ ἀρετὴ τὸν πόνον ἡγεῖται ἔπαινον. Virtus laborem laudi sibi ducit.

V.

Ῥάδιον δὲ τοῦτο καταμαθεῖν ἐστὶν ἔκ τε τῶν Ἡρακλέους ἄθλων, καὶ Θησέως ἔργων, οἷς ἡ τῶν τρόπων ἀρετὴ τηλικοῦτον εὐδοξίας χαρακτῆρα τοῖς ἔργοις ἐπέβαλεν, ὥστε μηδὲ τὸν ἅπαντα

χρόνον

χρόνον δύναιτο λήθην ἐμποιῆσαι τῶν ἐκείν πεπραγμένων. Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τὰς τοῦ π τρὸς προαιρέσεις ἀναμνησθεὶς, οἰκεῖον καὶ κ λὸν ἕξεις παράδειγμα τῶν ὑπ' ἐμοῦ λεγομένω Οὐδὲ γὰρ ὀλιγωρῶν τῆς ἀρετῆς, οὐδὲ ῥαθυμῶν δι ετέλεσε τὸν βίον. ἀλλὰ τὸ μὲν σῶμα τοῖς π νοις ἐγύμναζε, τῇ δὲ ψυχῇ τοὺς κινδύνους πέμενεν. Οὐδὲ τὸν πλοῦτον παρακαίρως ἠγά ἀλλ' ἀπέλαυε μὲν τῶν παρόντων ἀγαθῶν θνητὸς, ἐπεμελεῖτο δὲ τῶν ὑπαρχόντων ὡς θάνατος. Οὐδὲ ταπεινῶς διῴκει τὸν ἑαυ βίον, ἀλλὰ φιλόκαλός τε ἦν καὶ μεγαλοπρεπ καὶ τοῖς φίλοις κοινὸς, καὶ μᾶλλον ἐθαύμαζε τ περὶ αὐτὸν σπουδάζοντας, ἢ τοὺς τῷ γένει π σήκοντας. Ἡγεῖτο γὰρ εἶναι πρὸς ἑταιρείαν π λῷ κρείττω φύσιν νόμου καὶ τρόπον γένους, προαίρεσιν ἀνάγκης. Ἐπιλίποι δ' ἂν ἡμ ὁ πᾶς χρόνος, εἰ πάσας τὰς ἐκείνου πρά καταριθμησαίμεθα. Ἀλλὰ τὸ μὲν ἀκριβ αὐτῶν ἐν ἑτέροις καιροῖς δηλώσομεν. *Meta-phrasis.* Facilè autem hoc discere est, e Herculis certaminibus, & Thesei operib quibus morum virtus tantam gloriæ nota factis adjecit, ut neque omne tempus po oblivionem inducere illis factorum, *ge-rum.* Atque adeò etiam Patris instituta r cordatus domesticum & pulchrum habe exemplum à me dictorum. Neque en contemnens virtutem, neque ignaviæ de

us exegit vitam: ſed corpus quidem labo-
ibus exercebat, animo verò pericula ſuſti-
ebat: Neque divitias intempeſtivè ama-
at, ſed fruebatur quidem præſentibus bo-
is, ut mortalis, curabat verò ſua ut immor-
alis. Neque humiliter inſtitnebat ſui ip-
ius vitam, ſed eleganſque erat, & magni-
icus, & amicis communis, & magis admi-
abatur circa ipſum, *ſe* ſtudentes, quàm
énere propinquos. Exiſtimabat enim eſſe
d ſodalitatem multò præſtantiorem natu-
am lege, & mores genere, & voluntatem
eceſſitate. Defecerit autem nos omne
empus, ſi omnes illius actiones enumerave-
imus: ſed accuratam rationem quidem ip-
ârum in aliis temporibus declarabimus.
eriphraſis. Hoc autem facilè tum è certa-
ninibus Herculis, tum è Theſei præclaris
peribus perſpici poteſt; quorum factis
ormâ virtutis directi mores, tantum glo-
iæ decus impreſſerunt, ut nulla ſecula res
orum geſtas oblivione delere poſſint. Atq;
deò, ſi quod Patris tui vitæ inſtitutum
uerit, recorderis, domeſticum & illuſtre
abebis exemplum eorum, quæ à me di-
untur. Nec enim exegit ætatem, ut vel
irtutem negligeret, vel ignaviæ ſeſe dede-
et: ſed & corpus laboribus exercuit, &
nimum ad pericula paratum habuit. Ne-

que pecuniam supra modum amavit : sed & bonis suis usus est ut mortalis, & rem fa miliarem curavit ut immortalis. Nequ verò vitam abjectè instituit, sed & splen didus fuit, & magnificus, & benignus i amicos, ac sui studiosos pluris fecit, quà genere sibi propinquos. Judicabat eni ad amicitiam constituendam plus viriu esse in natura, quàm in lege, in morib quàm in genere, in voluntate quàm in ne cessitate.

Rationes exposit. Græcismi, Phrases & Sententiæ.

1. Ῥάδιον δ' τοῦτο καταμαθεῖν ἐστιν) H Latini duobus imprimis eleganter exprime solent modis. 1. Facilè autem hoc dis perspici potest, quia infinitivi Græcoru activi cum adjectivis facultatem significa tibus constructi eleganter sæpe mutant apud Latinos in infinitivos passivos, & ve bum ἐστὶ per potest exprimitur. 2. H autem facile est cognitu. Quia infinit Græci etiam supinorum vim habent ap Latinos ; ita, ut ubi Latini utuntur adjec vo, & supino posteriori, ibi Græci utant infinitivo cum adjectivo. 2. Οἷς ἡ ἀρετ &c.) Est antiptôsis dativi pro genitivo

q

quà Græci ac imprimis Attici ſæpiſſimè utuntur, Latini non item. 3. Ἡ ἀρετὴ τῶν τρόπων. Virtus morum. Sed Latini poſſunt eſſe contenti alterâ voce, *mores*: quamvis id variis per periphraſin exprimatur modis; ut *Virtutis normâ directi mores: ad regulam virtutis exacti mores*, &c. 4. ἐπιβάλλειν τηλικοῦτον εὐδοξίας χαρακτῆρα τοῖς ἔργοις. Tantum gloriæ decus imprimere factis. Tanta, tam inſignia, tamque præclara laudis gloriæque monumenta parare factis. 5. ἐμποιεῖν λήθην τῶν ἐκείνοις πεπραγμένων. Inducere oblivionem rerum ab illis geſtarum, oblivione delere res eorum geſtas, vel memoriam rerum ab iis geſtarum. Nota. Dativus ἐκείνοις ponitur hîc loco genitivi & præpoſitionis, ὑπ' ἐκείνων. 6. ὥστε μηδὲ τὸν ἅπαντα χρόνον δύνασθαι λήθην ἐμποιῆσαι.) ὥστε, ut, conſtruitur hîc cum infinitivo δύνασθαι, qui per conjunctivum Latinè effertur. Nam ut cauſalis apud Latinos Conjunctivum amat: accuſativus verò, τὸν ἅπαντα χρόνον nominativi vim habet. 7. ἀναμιμνήσκειν τὰς τοῦ πατρὸς προαιρέσεις. Recordari Patris vitæ inſtitutum. Revocare in memoriam, quomodò pater vitam inſtituit. 8. Οἰκεῖον ἢ καλὸν ἔχειν παράδειγμα. Domeſticum ac præclarum habere exemplum, 9. Ὀλιγωρεῖν τῆς ἀρετῆς. Contemnere, negligere

virtutem. 10. διατελεῖν τὸν βίον. Exigere ætatem. Tranſigere vitam. Saluſt. Ῥαθυμίᾳ διετέλησε τὸν βίον. Ita vitam exegit, ut ignaviæ ſeſe dederit. In otio vixit. Cic. Otioſam ætatem & quietam ſine labore & contentione animi traduxit. Cic. Vitam ſilentio tranſegit. Saluſt de Bell. Catil. 11. γυμνάζειν τὸ σῶμα τοῖς πόνοις. Exercere corpus laboribus. 12. ὑπομένειν τῇ ψυχῇ τοὺς κινδύνους. Suſtinere animo pericula. Habere animum ad pericula paratum. 13. ἀγαπᾷν τὸν πλοῦτον παρακαίρως. Amare divitias ſupra modum. 14. ἀπολαύειν τῶν παρόντων ἀγαθῶν. Uti præſentibus bonis. 15. ἐπιμελεῖσθαι τῶν ὑπαρχόντων. ſcil. ἀγαθῶν. Curare rem familiarem. Tueri, conſervare parta. Nota. 1. Per τὰ παρόντα author hic videtur ſignificare ea bona, quæ non ſunt durabilia, ſed citò peritura. Per τὰ ὑπάρχοντα verò ea bona, quæ ſunt magis firma & conſtantia. 2. τὰ παρόντα, τὰ ὑπάρχοντα, τὰ ὄντα, ſcil. ἀγαθὰ, ἡ οὐσία, ἡ ὑπάρχουσα οὐσία, ἡ ὕπαρξις apud Authores vix differunt, ſed ſynonyma ſunt tantùm. Latinis ſignificant, *bona, facultates, poſſeſſiones, divitias, rem familiarem,* &c. 16. ταπεινῶς διοικεῖν τὸν βίον. Abjectè vitam inſtituere; ſordidum eſſe. Sordidè vivere. 17. φιλόκαλον εἶναι. Splendidum eſſe. Studioſum

eſſe

esse honesti, cultûs vel honestatis. Cic. in Thusculan. 18. μεγαλοπρεπῆ εἶναι. Magnificum esse. 19. Κοινὸν εἶναι τοῖς φίλοις. Benignum esse in amicos. Cum amicis omnia communicare. 20. σπουδάζειν περί τινα. Græcism. Studiosum, amantem esse alicujus. Cic. ad Tyton. Varronem tum amantissimum cognovi, tum etiam valde studiosum tui. 21. Θαυμάζων τοὺς περὶ αὐτὸν σπουδάζοντας. Magnifacere sui studiosos. Nota. αὐτὸν hîc pro ἑαυτὸν ponitur. Nam relativum αὐτὸς reciprocè ponitur more Attico. 24. προσήκειν τινὶ τῷ γένει. Propinquum esse alicui genere. Cognatione aliquem attingere. 25. Θαυμάζειν τοὺς τῷ γένει προσήκοντας. Colere propinquos genere. 26. Sentent. Ἡ φύσις πολλῷ κρείττων πρὸς ἑταιρείαν ἐστὶ τοῦ νόμου. Natura longè plus valet ad amicitiam inter homines jungendam, quàm leges. 27. καταριθμεῖν πάσας τινὸς πράξεις. Enumerare omnes alicujus actiones. 28. Δηλοῦν τὸ ἀκριβὲς (pro τὴν ἀκρίβειαν) τῶν πράξεων. Græcism. Explicare accuratam actionum rationem. Accuratiùs explicare actiones, vel agere de actionibus. Nota. Adjectiva Græcorum neutra, ut sæpe pro adverbiis, ita etiam pro nominibus substantivis eleganter in Oratione usurpantur.

VI.

Δεῖγμα δὲ τῆς Ἱππονίκου φύσεως νῦν ἐξενηνόχαμεν, πρὸς ὃ δεῖ ζῆν σε ὥσπερ πρὸς παράδειγμα, νόμον μὲν ἐκείνου τρόπον ἡγησάμενον, μιμητὴν δὲ καὶ ζηλωτὴν τῆς πατρῴας ἀρετῆς γινόμενον. Αἰσχρὸν γὰρ τοὺς μὲν γραφεῖς ἀπεικάζειν τὰ καλὰ τῶν ζώων, τοὺς δὲ παῖδας μὴ μιμεῖσθαι τοὺς σπουδαίους τῶν γονέων. Ἡγοῦ μηδενὶ τῶν ἀθλητῶν οὕτω προσήκειν ἐπὶ τοὺς ἀνταγωνιστὰς ἀσκεῖν, ὡς σοὶ σκοπεῖν, ὅπως ἐφάμιλλος γενήσῃ τοῖς τοῦ πατρὸς ἐπιτηδεύμασιν. Οὕτω δὲ τὴν γνώμην ἀδύνατον διατεθῆναι τὸν μὴ πολλῶν καὶ καλῶν ἀκουσμάτων πεπληρωμένον. Τὰ μὲν σώματα τοῖς συμμέτροις πόνοις· ἡ δὲ ψυχὴ τοῖς σπουδαίοις λόγοις αὔξεσθαι πέφυκε. Διόπερ ἐγώ σοι πειράσομαι συντόμως ὑποθέσθαι, δι' ὧν ἄν μοι δοκοίης ἐπιτηδευμάτων πλεῖστον πρὸς ἀρετὴν ἐπιδοῦναι, καὶ παρὰ τοῖς ἄλλοις ἅπασιν ἀνθρώποις εὐδοκιμῆσαι. *Metaphrasis.* Specimen autem Hipponici naturæ nunc protulimus, ad quod oportet vivere te tanquam ad exemplum, legem quidem illius mores arbitrantem, imitatorem autem & æmulatorem paternæ virtutis factum, *existentem.* Turpe enim pictores quidem effingere pulchra animalium: Liberos autem non imitari bonos pa-

rentum

rentum. Ducito autem nulli pugilum ſic convenire contra adverſarios exercere, ut tibi circumſpicere, ut par fias patris ſtudiis. Sic autem animum impoſſibile affectum eſſe eum, qui non multis & pulchris auditionibus repletus eſt. Etenim corpora moderatis laboribus, animus autem honeſtis ſermonibus augeri conſuevit. Quapropter ego tibi conabor breviter ſubjicere, per quæ mihi videaris ſtudia plurimum ad virtutem addidiſſe, & apud alios omnes homines bene audiiſſe. *Periphraſ.* Nunc ſpecimen Hipponici naturæ exhibuimus, quod tanquam exemplar in vita degenda propoſitum tibi eſſe debet, ut mores illius pro legibus habeas, & paternæ Virtutis imitator ac æmulus exiſtas. Nam cùm pictores pulchras exprimant animantes, turpe fuerit liberis parentes virtute præſtantes non imitari. Quare perſuaſum habe, nulli pugili tantam præparationem eſſe adhibendam contra ſuos adverſarios, quàm tibi curandum ſit, ut in hoc laudis certamine ſis patri tuo par. Nequaquam autem fieri poteſt, ut quiſquam hoc ſuum inducat in animum, nî multis & bonis præceptis fuerit refertus. Nam ut corpora moderatis laboribus; ſic mens honeſtâ doctrinâ augeri ſolet. Ego itaque paucis te conabor monere, quibus ſtudiis maximos in

virtute

virtute progreſſus facturus, & ab aliis omnibus hominibus laudem ac gloriam conſecuturus eſſe videaris.

Rat. expoſit. Græciſmi, Phraſes, &c.

1. Ἐκφέρειν vel ἐξενηνοχέναι δεῖγμα τῆς φύσεως. Exhibere ſpecimen naturæ. 2. Ζῆν πρός τι ὥσπερ πρὸς παράδειγμα. Proponere ſibi aliquid, imitari aliquid in vita degenda tanquam exemplar. 3. ἡγεῖσθαι νόμον τὸν ἐκείνου τρόπον. Mores illius pro legibus habere. 4. μιμητὴν καὶ ζηλωτὴν γίνεσθαι τῆς πατρῴας ἀρετῆς. Imitari paternam virtutem. 5. ἀπεικάζειν τὰ καλὰ τῶν ζώων pro τὰ καλὰ ζῶα. Eſt Atticiſmus, Atticè enim ſubſtantivum adjectivo ut plurimùm, non reſpondet caſu, ſed eleganter permutatur genitivo plurali, qui plerumque veſtitus eſt articulo. Exprimere pulchras animantes. 6. μιμεῖσθαι τοὺς σπουδαίους τῶν γονέων, pro τοὺς σπουδαίους γονεῖς. Imitari parentes virtute præſtantes. Sententia. Αἰσχρὸν τοὺς παῖδας μὴ μιμεῖσθαι τοὺς σπουδαίους τῶν γονέων. Turpe eſt liberis Parentes virtute præſtantes non imitari. Nota. τὸ μιμεῖσθαι καὶ τὸ ζηλοῦν Græci Grammatici ſic diſtinguunt, ut τὸ μιμεῖσθαι ſeu μιμητὴν γίνεσθαι opus & actionem ſignificet: τὸ ζηλοῦν ſeu ζηλωτὴν

γίνεσθαι

γίνεσθαι vel εἶ) verò ſtudium & contentionem: quod interpretantur, σιῶ ἐπιθυμίᾳ μιμεῖσθαι. Studio quodam ad imitationem ferri. 7. ἀσκεῖν ἑαυτὸν πρὸς τοὺς ἀνταγωνιστάς. Exercere ſe, præparationem adhibere contra adverſarios. 8. προσήκει σκοπεῖν. Convenit providere, curare. Providendum, curandum eſt. 9. ἐφάμιλλον γίνεσθαι τοῖς τοῦ πατρὸς ἐπιτηδεύμασι. In laudis certamine parem eſſe patri. Æmulari paterna ſtudia. 10. Οὕτω διατεθῆναι τὴν γνώμην, idem eſt, quod διακεῖσθαι τὴν γνώμην. (pro κατὰ τὴν γνώμην) Græciſm. Ita affectum eſſe animo. Eo vel hoc eſſe animo. Sic velle, hoc velle. In hac eſſe ſententia. Hoc in animum inducere. 11. πεπληρωμένον εἶ) ἀκουσμάτων. Plenum eſſe auditionum. Abundare, imbutum eſſe præceptis. 12. Αὔξεσθαι πέφυκε. Augeri ſolet. Item, unâ voce: augetur. 13. ἀποθέσθαι τινὶ συντόμως. Paucis aliquem monere. 14. ἐπιδιδόναι vel ἐπιδοῦναι πλεῖστον πρὸς τὴν ἀρετήν. Plurimùm proficere vel profeciſſe ad virtutem. Plinius. Maximos facere progreſſus in virtute. 15. εὐδοκιμεῖν παρὰ τοῖς ἄλλοις. Laudem conſequi ab aliis. Nota. Aoriſti ἐπιδοῦναι & εὐδοκιμῆσαι ponuntur hîc per enallagen pro futuris ἐπιδώσειν καὶ εὐδοκιμήσειν.

VII.

VII.

Πρῶτον μὲν οὖν εὐσέβει τὰ πρὸς τοὺς Θεοὺς, μὴ μόνον θύων, ἀλλὰ καὶ τοῖς ὅρκοις ἐμμένων. Ἐκεῖνο μὲν γὰρ τῆς τῶν χρημάτων εὐπορίας σημεῖον· τοῦτο δὲ τῆς τῶν τρόπων καλοκἀγαθίας τεκμήριον. Τίμα τὸ δαιμόνιον ἀεὶ μὲν, μάλιστα δὲ μετὰ τῆς πόλεως· οὕτω γὰρ δόξεις ἅμα τοῖς Θεοῖς θύειν, καὶ τοῖς νόμοις ἐμμένειν. Τοιοῦτος γίνου περὶ τοὺς γονεῖς, οἵους ἂν εὔξαιο περὶ σεαυτὸν γενέσθαι τοὺς σεαυτοῦ παῖδας. Ἄσκει τῶν περὶ τὸ σῶμα γυμνασίων, μὴ τὰ πρὸς τὴν ῥώμην, ἀλλὰ τὰ πρὸς τὴν ὑγίειαν συμφέροντα· τούτου δ' ἂν ἐπιτυγχάνοις, εἰ λήγοις τῶν πόνων, ἔτι πονεῖν δυνάμενος. Ἃ ποιεῖν αἰσχρὸν, ταῦτα νόμιζε μηδὲ λέγειν εἶναι καλόν. Μήτε γέλωτα προπετῆ στέργε, μήτε λόγον μετὰ θράσους ἀποδέχου· τὸ μὲν γὰρ ἀνόητον, τὸ δὲ μανικόν. Ἔθιζε σεαυτὸν εἶναι μὴ σκυθρωπὸν, ἀλλὰ σύννουν. δι' ἐκεῖνο μὲν γὰρ αὐθάδης, διὰ δὲ τοῦτο φρόνιμος εἶναι δόξεις. *Metaphrasis.* Primùm igitur cole *ea*, quæ ad Deos *pertinent*, non ſolùm ſacra faciens; ſed & jusjurandum conſervans. Illud enim pecuniarum copiæ indicium eſt: hoc autem morum honeſtatis ſignum. Cole numen ſemper quidem, maximè autem cum civitate: ſic enim videberis ſimul & Diis ſacrificare

&

t legibus insistere. Talis esto erga paren-
s, quales velles in te ipsum fieri tui ipsius
beros. Exerce eorum, quæ circa corpus
nt exercitiorum, non ea, quæ ad robur,
d quæ ad valetudinem conferunt: hujus
utem compos eris, si desines laborum ad-
uc laborare valens. Quæ facere turpe,
ta existima neque dicere esse pulchrum.
Neque risum petulantem ama, neque ora-
ionem cum audacia *conjunctam* approba:
llud enim stultum, hoc insanum est. As-
uefacias teipsum esse non torvum vultu,
d severum: per illud enim superbus, *in-
lens*, per hoc verò prudens esse videberis.
eriphrasis. Imprimis igitur Deos religiosè
olito, non modò sacra faciendo, sed jure-
rando etiam conservando. Nam illud
mplæ pecuniæ indicium est: hoc morum
tegritatis argumentum. Venerare numen
ùm aliàs semper, tum maximè cùm sacra
ublicè fiunt: sic enim apparebit te simul
Diis immolare, & legibus obtemperare.
Talem te præbeas erga parentes, quales
ptares in te ipsum esse liberos tuos. Am-
lectere eas corporis exercitationes, non
uæ ad robur, sed quæ valetudini prosint:
Quod ita consequêre si laborare desinas,
um adhuc laborare potes. Quæ factu tur-
ia sunt, ea ne dictu quidem decora esse
puta

puta. Neque risui effuso deditus esto, neque orationem audacem probato. Nam alterum stultitiæ est, alterum insaniæ. Assuefac teipsum, ut sis vultu non torvo, sed severo, nam illud insolentiæ, hoc prudentiæ tribuetur.

Rat. exposit. Græcism. Phras. &c.

1. Εὐσεβεῖν τὰ πρὸς θεούς. Idem est per periphrasin quod εὐσεβεῖν τοὺς θεούς. Colere Deos. Vid. Lucian. 11, 5. 2. ἐμμένειν τοῖς ὅρκοις. Servare vel conservare jusjurandum. 3. τοιοῦτον γίνεσθαι περὶ τοὺς γονεῖς. Talem se præbere erga parentes. Eo esse animo in parentes. 4. ἀσκεῖν τῶν περὶ τὸ σῶμα γυμνασίων τὰ συμφέροντα. Est Atticismus pro communi: ἀσκεῖν τὰ συμφέροντα τοῦ σώματος γυμνάσια. v, 16. Utilia amplecti corporis exercitia: Eas amplecti corporis exercitationes, quæ prosint. 5. ἐπιτυγχάνειν τινός. Compotem esse alicujus rei. Consequi aliquid. 6. λήγειν τῶν πόνων. Desinere laborare: Sentent. Λῆγε τῶν πόνων ἔτι πονεῖν δυνάμενος. Desine laborare, dum adhuc laborare potes. 7. Στέργειν γέλωτα προπετῆ. Petulantem amare risum. 8. ἀποδέχεσθαι τὸν λόγον μετὰ θράσους. Pro: ἀποδέχεσθαι τὸν λόγον, τὸν μετὰ θράσους. ἀπο-

probare, laudare orationem cum audacia conjunctam, vel *audacem*. 9. *ἃ ποιεῖν αἰσχρὸν*, &c.) Hic infinitivi *ποιεῖν* & *λέγειν*, per supinum posterius, factu, dictu exponuntur, Quia ubi Latini utuntur adjectivo & posteriori supino in tu: ibi Græci infinitivo cum adjectivo. 10. *σκυθρωπὸν εἶναι*. Vultu esse torvo. Naturâ tristi ac reconditâ esse. Cic. 11. *ζωὸν εἶναι*. Vultu esse severo, gravi. Item: Præsenti esse animo. 12. *αὐθάδη εἶναι*. Insolentem esse. Superbire, sibi ipsi placere. 13. *φρόνιμον εἶναι* Prudentem esse. *Διὰ τοῦτο δόξεις φρόνιμος εἶναι*. Hoc tibi prudentiæ tribuetur.

VIII.

Ἡγοῦ μάλιστα σεαυτῷ πρέπειν κόσμον, αἰσχύνην, δικαιοσύνην, σωφροσύνην. Τούτοις γὰρ ἅπασι δοκεῖ κρατεῖσθαι τὸ τῶν νεωτέρων ἦθος. Μηδέποτε μηδὲν αἰσχρὸν ποιήσας ἔλπιζε λήσειν· καὶ γὰρ ἂν τοὺς ἄλλους λάθῃς, σαυτῷ γε συνειδήσεις. Τὸν μὲν Θεὸν φοβοῦ. Τοὺς δὲ γονεῖς τίμα. Τοὺς δὲ φίλους αἰσχύνου. Τοῖς δὲ νόμοις πείθου. Τὰς ἡδονὰς θήρευε, τὰς μετὰ δόξης. τέρψις γὰρ σὺν τῷ καλῷ μὲν ἄριστον, ἄνευ δὲ τούτου, κάκιστον. Εὐλαβοῦ τὰς διαβολάς, κἂν ψευδεῖς ὦσιν. οἱ γὰρ πολλοὶ τὴν μὲν ἀλήθειαν ἀγνοοῦσι, πρὸς δὲ τὴν δόξαν ἀποβλέπουσιν. Ἅπαντα δόκει ποιεῖν, ὡς μηδένα

λήσων. καὶ γὰρ ἂν παραυτίκα κρύψῃς, ὕσ[...] ὀφθήσῃ. Μάλιστα δ' ἂν εὐδοκιμοίης, εἰ φ[...] νοιο ταῦτα μὴ πράττων, ἃ τοῖς ἄλλοις πράττουσιν ἐπιτιμῴης. *Metaphrasis.* Duc[...] maximè teipsum decere ornatum, pudor[...] justitiam., temperantiam. His enim om[...] bus videtur contineri adolescentum di[...] plina. Nunquam quicquam turpe faci[...] spera clàm fore: etenim si alios latue[...] tibi ipsi quidem conscius eris. Deum q[...] dem time. Parentes autem honora. Ami[...] verò verere. Legibus pare. Voluptates [...] nare eas, quæ cum gloria *conjunctæ* [...] delectatio enim cum honesto, optimum [...] absque autem hoc, pessimum. Cave c[...] minationes quamvis falsæ fuerint: m[...] enim veritatem ignorant, ad opinion[...] verò respiciunt. Omnia videaris fac[...] tanquam neminem celaturus. Nam etsi [...] præsentia occultâris, postea conspicieris, [...] est, deprehenderis. Maximè autem ex[...] mationem colliges, si videare ea non f[...] ens *esse*, quæ aliis facientibus succens[...] vel quæ alios facientes objurgares. *Pa[...] phrasis.* Existima te maximè decere mo[...] stiam, verecundiam, justitiam, tempera[...] am. Nam his virtutibus omnis adolesc[...] tiæ disciplina continetur. Si quid unqu[...] turpe admiseris, ne sperato clàm fore. N[...]

i id alios celaveris, ipſe tibi tamen con-
ıs eris. Deum time. Parentes honora. nicos verere. Legibus obtempera. Eas pleƈtere voluptates, quæ gloriam pari-: Nam oblectatio cum honeſtate con-ƈta, res eſt optima: ſine hac autem, ſſima. Criminationes cave etiam falſas. lgus enim cùm veritatem ignoret, ex o-nione famâque judicat. Omnia ita fece-, quaſi neminem ſis celaturus. Etſi enim præſentia quidpiam occultâris, poſt ta-n innoteſcet. Gloriam ac laudem facil-è conſequêris, ſi appareat te ea non fa-e, quæ ab aliis facta reprehenderes.

Rat. expoſit. Græciſm. Phraſes, &c.

1. Τέτοις γὰ ἅπασι, &c. Conſtructio am-gua eſt, utrùm τέτοις ἅπασι δοκεῖ κρατεῖ-, an verò, ἅπασι δοκεῖ, κρατεῖσθαι τέ-ς, &c. conjungenda ſint Nonnullis le-commodior videtur eſſe hæc: τέτοις ἅπαν τὸ ἦθος, &c. Sed quomodocunque atur, ſententia eodem redit. 2. Δοκεῖ ατεῖσθαι pro unico verbo κρατεῖ) poni-. 3. μηδέποτε μηδὲν, &c. *Nihil quic-am* diximus. Quia poſterior vox negati-ὐδὲν, μηδὲν, ut ſæpe alibi, ita hoc im-

 primis

primis loco æquipollet particulæ *quicquam* Μηδὲν αἰσχρὸν ποιεῖν. Nihil turpe admittere, committere. 4. Ἐλπίζειν τι λήσειν. Sperare aliquid clàm fore. 5. Συνειδέναι ἑαυτῷ. Conscium esse sibi. 6. φοβεῖν Θεόν. Teneri metu Dei. Timere Deum. 7. τιμᾷν τοὺς γονεῖς. Honorare Parentes. 8. αἰσχύνεσθαι τοὺς φίλους Vereri amicos. 9. πείθεσθαι τοῖς νόμοις. Obedire legibus. 10. θηρεύειν τὰς ἡδονάς. Amplecti, sectari, sequi voluptates. 11. τέρψις γὰρ ζωῇ τῷ πολλῷ ἄριστον, &c.) Hîc dicitur τέρψις ἄριστον & κάλλιστον. Quia usitatum est Græcis substantivo masculino aut fœmineo adjectivum jungere neutrum, sub quo potest per ellipsin subintelligi χρῆμα, id quod & additur nonnunquam, ut; Ἀθάνατον χρῆμα ἡ ἀλήθεια καὶ ἀΐδιον. Immortalis res & sempiterna est veritas. 12. Οἱ γὰρ πολλοὶ τὴν μὲν ἀλήθειαν ἀγνοοῦσι, πρὸς δὲ τὴν δόξαν ἀποβλέπουσι.) Cicero in Oratione pro Q. Rosc. hanc sententiam latinis verbis expressit: *Vulgus ex veritate pauca, ex opinione multa æstimat.* Ex quibus facilè intelligimus τοὺς πολλοὺς ab eo vocari *vulgus* & ἀποβλέπειν πρὸς τὴν δόξαν *Ex opinione æstimare.* 13. δόκει ποιεῖν. Videaris facere. Puta te facere. Et unico verbo: *fingeris*. Nam δοκεῖν verbum Græcum tam

qua

ram auxiliare & copiæ gratiâ additum, pud Latinos sæpe non redditur, sed infinitivus ei adjunctus exprimitur. 14. μηδένα λανθάνειν. Neminem celare. 15 κρύπτειν τι πρὸς αὐτίκα. Occultare aliquid in præsentia. 16. μάλιστα εὐδοκιμεῖν. Optimè audire. Clarissimum fieri. Facillimè gloriam consequi. 17. ἐπιτιμᾷν τινι. Reprehendere aliquem. ἐπιτιμᾷν τοῖς πράττουσι. Reprehendere facientes, vel eos, qui faciunt.

IX.

Ἐὰν ᾖς φιλομαθὴς, ἔσῃ πολυμαθής. Ἃ μὲν ἐπίστασαι, διαφύλαττε ταῖς μελέταις· ἃ δὲ μὴ μεμάθηκας, προσλάμβανε ταῖς ἐπιστήμαις. Ὁμοίως γὰρ αἰσχρὸν ἀκούσαντα χρήσιμον λόγον μὴ μανθάνειν, καὶ διδόμενόν τι ἀγαθὸν, παρὰ τῶν φίλων μὴ λαβεῖν. Καταναλίσκε τὴν ἐν τῷ βίῳ σχολὴν εἰς τὴν τῶν λόγων φιληκοΐαν. Οὕτω γὰρ τὰ τοῖς ἄλλοις χαλεπῶς εὑρημένα συμβήσεταί σοι ῥᾳδίως μανθάνειν. Ἡγοῦ τῶν ἀκουσμάτων πολλὰ πολλῶν εἶναι χρημάτων κρείττω. Τὰ μὲν γὰρ ταχέως ἀπολείπει· τὰ δὲ πάντα τὸν χρόνον παραμένει. Σοφία γὰρ μόνη τῶν κτημάτων ἀθάνατον.

Metaphrasis. Si sis discendi cupidus, eris multiscius. Quæ scis, custodias, *adjunge* scientiis.

scientiis. Similiter enim turpe est cum, qui audiverit utilem orationem, non discere, & datum aliquid bonum ab amicis non accepisse. Impende in vita otium, vel *quod in vita est*, in sermonum, *doctrinæ* cupidam auditionem. Sic enim aliis, (pro ab aliis) difficilè inventa continget tibi facilè discere. Existima auditorum multa, multis esse pecuniis præstantiora. Hæc enim citò deficiunt: illa autem omne tempus permanent. Sapientia enim sola possessionum immortalis res *est*. *Periphrasis*. Si cupidè didiceris, multa disces. Quæ didicisti, exercitationis diligentiâ tuêre; quæ adhuc ignoras, artium cognitione adjungito. Æquè enim turpe est auditam utilem orationem non discere, ac boni quidpiam datum ab amicis nolle accipere. Quicquid otii in vita tibi dabitur, id in audiendæ doctrinæ studio consumito. Sic enim futurum est, ut quæ magnis alii laboribus invenere, tu facilè perdiscas. Audivisse multa præstare puta, quàm multum pecuniæ coegisse. Nam hæc facilè amittitur: illa verò perpetuò durant. Solius enim sapientiæ possessio est immortalis.

Phras

Phrases & Notæ, &c.

1. Διαφυλάττειν τι τῇ μελέταις. Conser-
re aliquid studio, exercitatione. Tueri
iquid exercitationis diligentiâ. 2. Προσ-
μβάνειν τι τῇ ἐπιστήμαις. Adjungere ali-
id artium cognitione. Comprehendere
iquid scientiâ. 3. Nota. Ὁμοίως & καὶ
rticulæ comparativæ sunt, redduntúrque
tinè, *Æquè*, *ac*: *tàm*, *quàm*, &c. Quia
tini comparationem similium hís vocibus
stituunt. 4. μανθάνειν χρήσιμον λόγον.
iscere utilem orationem. 5. λαμβάνειν
ἀγαθὸν παρὰ τῶν φίλων διδόμενον. Acci-
re aliquid boni ab amicis datum. 6. κα-
ναλίσκειν τὴν ἐν τῷ βίῳ σχολήν. Consu-
ere id otii, quod in vita datur. Item:
npendere vitæ otium. 7. φιληκοΐα τῶν λό-
ν. studium audiendi doctrinam. Sed
ore Tullii elegantiùs dicitur. Audiendæ
ctrinæ studium. 8. χαλεπῶς τι εὑρίσκειν.
agno labore aliquid invenire. 9. Ῥα-
ως μανθάνειν τὰ τοῖς ἄλλοις χαλεπῶς εὑ-
μένα. Facilè ea discere, quæ ab aliis
agno labore inventa sunt, vel quæ alii
agno labore invenerunt. 10. πολλὰ τῶν
κουσμάτων πολλῶν χρημάτων κρείττω εἰσί.
ulta audivisse præstat, quàm multum pe-
cuniæ

cuniæ coegisse. Pleræque auditiones mul tis pecuniis sunt præstantiores. 11. τὰ χρήματα ταχέως ἀπολείπει, pro ἀπολεί πουσι. Quia Atticis neutris pluralibus re spondet verbum singulare. Pecuniæ cit deficiunt, facilè amittuntur. 12. τὰ ἀκύ σματα πάντα τὸν χρόνον παραμένει, pro πα ραμένουσι. Auditiones perpetuò durant. Do ctrina nunquam deserit.

X.

Μὴ κατόκνει μακρὰν ὁδὸν πορεύεσθαι πρ τοὺς διδάσκειν τι χρήσιμον ἐπαγγελλομένο Αἰσχρὸν γὰρ τοὺς μὲν ἐμπόρους τηλικαῦτα π λάγη διαπεραῖν ἕνεκα τοῦ πλείω ποιῆσαι τὴ ὑπάρχουσαν οὐσίαν, τοὺς δὲ νεωτέρους μηδὲ τὰ κατὰ γῆν πορείας ὑπομένειν ἐπὶ τῷ βελτί καταστῆσαι τὴν ἑαυτῶν διάνοιαν. Τῷ μὲν τρόπ γίνου φιλοπροσήγορος, τῷ δὲ λόγῳ εὐπροσηγορ Ἔστι δὲ φιλοπροσηγορίας μὲν τὸ προσφωνεῖ τοὺς ἀπαντῶντας, εὐπροσηγορίας δὲ τὸ τοῖς λ γοις αὐτοῖς οἰκείως ἐντυγχάνειν. Ἡδέως μ ἔχε πρὸς ἅπαντας, χρῶ δὲ τοῖς βελτίσ Οὕτω γὰρ τοῖς μὲν οὐκ ἀπεχθὴς ἔσῃ, τοῖς φίλος γενήσῃ. Τὰς ἐντεύξεις μὴ πυκνὰ ποιοῦ τοῖς αὐτοῖς μηδὲ μακρὰς περὶ τῶν αὐ τῶν. Πλησμονὴ γὰρ ἁπάντων. Γύμναζε σ αὐτὸν πόνοις ἑκουσίοις, ὅπως ἂν δύναιο τοὺς ἀκουσίους ὑπομένειν. *Metaphrasis.* Ne pige

igeat longam viam ire ad docere quid uti- promittentes, vel *ad eos, qui ſe docere quid tile promittunt.* Turpe enim mercatores anta maria tranſire causâ ampliorem faci- ndi rem familiarem, adoleſcentes verò ne- ue per terram itinera ſuſtinere in meliori *egotio* conſtituere ſuum animum, vel ad me- iorem *reddendam* ſuam mentem. Moribus s affabilis, verbis urbanus. Eſt autem af- abilitatis, affari eos, qui obvii ſunt: urba- itatis autem verbis eoſdem familiariter al- oqui. Suaviter, *comiter* quidem habe in mnes, utere autem optimis. Sic enim aliis on odioſus eris, aliis verò amicus fies. Col- oquia ne crebra facito, *inſtituito* cum iiſ- em, neque longa de iiſdem. Satietas enim mnium. Exerce teipſum laboribus volun- ariis, ut poſſis etiam neceſſarios ſufferre, *olerare. Periphraſis.* Ne tibi moleſtum ſit ongum iter ad eos facere, qui ſe aliquid tile docturos profitentur. Turpe enim eſt, ùm mercatores rei familiaris augendæ gra- iâ tanta tranſmittant maria, adoleſcentes xcolendi ingenii causâ nec terreſtre iter vel- e ſuſcipere. Moribus tuis adſit affabilitas, erbis autem urbanitas. Eſt autem affabi- itatis obvios ſalutare: urbanitatis comiter os appellare. Comis ſis in omnes; ſed fa- iliaritate optimorum utere. Sic aliorum inimi-

cuniæ coegisse. Pleræque auditiones mul
tis pecuniis sunt præstantiores. 11. τ
χρήματα ταχέως ἀπολείπει, pro ἀπολ
πουσι. Quia Atticis neutris pluralibus r
spondet verbum singulare. Pecuniæ c
deficiunt, facile amittuntur. 12. τὰ ἀκ
σματα πάντα τὸν χρόνον παραμένει, pro π
ραμένουσι. Auditiones perpetuo durant. D
ctrina nunquam deserit.

X.

Μὴ κατόκνει μακρὰν ὁδὸν πορεύεσθαι π
τοὺς διδάσκειν τι χρήσιμον ἐπαγγελλομέν
Αἰσχρὸν γὰρ τοὺς μὲν ἐμπόρους τηλικαῦτα π
λάγη διαπερᾶν ἕνεκα τοῦ πλείω ποιῆσαι τ
ὑπάρχουσαν οὐσίαν, τοὺς δὲ νεωτέρους μηδὲ τ
κατὰ γῆν πορείας ὑπομένειν ἐπὶ τῷ βελτ
καταστῆσαι τὴν ἑαυτῶν διάνοιαν. Τῷ μὲν τρόπ
γίνου φιλοπροσήγορος, τῷ δὲ λόγῳ εὐπροσήγορ
Ἔστι δὲ φιλοπροσηγορίας μὲν τὸ προσφων
τοὺς ἀπαντῶντας, εὐπροσηγορίας δὲ τὸ τοῖς λ
γοις αὐτοῖς οἰκείως ἐντυγχάνειν. Ἡδέως
ἔχε πρὸς ἅπαντας, χρῶ δὲ τοῖς βελτίσ
Οὕτω γὰρ τοῖς μὲν οὐκ ἀπεχθὴς ἔσῃ, τοῖς
φίλος γενήσῃ. Τὰς ἐντεύξεις μὴ πυκν
ποιοῦ τοῖς αὐτοῖς μηδὲ μακρὰς περὶ τῶν α
τῶν. Πλησμονὴ γὰρ ἁπάντων. Γύμναζε σ
αὐτὸν πόνοις ἑκουσίοις, ὅπως ἂν δύναιο
τοὺς ἀκουσίους ὑπομένειν. *Metaphrasis.* Ne
pig

geat longum viam ire ad docere quid uti-
promittentes, vel *ad eos, qui se docere quid*
tile promittunt. Turpe enim mercatores
nta maria transire causâ ampliorem faci-
di rem familiarem, adolescentes vero ne-
ue per terram itinera sustinere in meliori
negotio constituere suum animum, vel ad me-
liorem *reddendam* suam mentem. Moribus
s affabilis, verbis urbanus. Est autem af-
bilitatis, affari eos, qui obvii sunt: urba-
itatis autem verbis eosdem familiariter al-
oqui. Suaviter, *comiter* quidem habe in
mnes, utere autem optimis. Sic enim aliis
on odiosus eris, aliis verò amicus fies Col-
oquia ne crebra facito, *instituito* cum iis-
em, neque longa de iisdem. Satietas enim
mnium. Exerce teipsum laboribus volun-
ariis, ut possis etiam necessarios sufferre,
lerare. *Periphrasis*. Ne tibi molestum sit
ongum iter ad eos facere, qui se aliquid
tile docturos profitentur. Turpe enim est,
um mercatores rei familiaris augendæ gra-
iâ tanta transmittant maria, adolescentes
xcolendi ingenii causâ nec terrestre iter vel-
e suscipere. Moribus tuis adsit affabilitas,
erbis autem urbanitas. Est autem affabi-
tatis obvios salutare: urbanitatis comiter
os appellare. Comis sis in omnes; sed fa-
iliaritate optimorum utere. Sic aliorum
inimi-

inimicitias vitabis, aliorum tibi amicitiam conciliabis. Ne ſæpius eoſdem, neque verboſiùs iiſdem de rebus alloquare. Eſt enim ſatietas omnium rerum. Exercitia laborum voluntariorum colito, ut par ſis etiam eos, qui ſunt neceſſarii, perferre.

Rat. expoſit. Græciſm. Phraſes, &c.

1. Πορεύεσθαι μακρὰν ὁδόν. Longam ire viam. 2. ἐπαγγέλλεσθαι διδάσκειν τι χρήσιμον. Eſt Græciſmus. Profiteri ſe docere aliquid utile. Item: Profiteri ſcientiam aliquam, aut ſtudium aliquod utile. 3. Διαπερᾶν τὰ πελάγη. Tranſire vel tranſmittere maria. 4. πλείω ποιεῖν τὴν ὑπάρχουσαν οὐσίαν. Græciſm. Augere rem familiarem, opes, facultates, &c. 5. ὑποδύεσθαι τὰς κατὰ γῆν πορείας. Græciſm. *Terrâ iter*, vel *terreſtre iter facere*. 6. καθιστάναι ἐπὶ τῷ βελτίω (ſcil. πράγματι) τὴν διάνοιαν. Græciſm. Qui ſi de verbo ad verbum reddatur, apud Latinos erit *Barbariſmus*. Barbarum enim eſt apud Latinos dicere, *conſtituere in meliori (ſcil. negotio) ingenium*. Nam peritiores Linguæ Latinæ viri *ingenium melius reddere*; ipſe autem Tullius eloquentiæ parens, *excolere ingenium*, dicit. Unde, ἐπὶ βελτίω τι καταστῆσαι. *Emendare, corrigere,*

melius

melius efficere vel reddere, item, excolere aliquid, rectè dicitur. 7. φιλοπροσηγορον γίνεσθαι τῷ τρόπῳ. Affabilem esse. 8. ἐυπροσήγορον γίνεσθαι τῷ λόγῳ. Urbanum vel humanum esse. Nota. τῷ τρόπῳ καὶ τῷ λόγῳ in sermone hîc Latino omitti possunt sine ullo sensûs detrimento. 9 προσφωνεῖν τοὺς ἀπαντῶντας. Salutare obvios. 10. ἐντυγχάνειν τινὶ οἰκείως τοῖς λόγοις. Comiter aliquem appellare. Blandis quempiam alloqui verbis. 11. Ἡδέως ἔχειν πρός τινα. Græcism. Qui idem est ac, Ἡδέα εἶναι πρός τινα. Nam adverbia Græca sæpe ponuntur pro ipsis nominibus, à quibus descenderunt: & verbum ἔχω eis adjunctum pro εἰμὶ usurpatur. Latinè dicitur, *Comem esse in aliquem*, &c. 12. χρῆσθαι τοῖς βελτίστοις. Optimorum familiaritate uti. 13. Ἀπεχθῆ γίνεσθαί τινι. Invisum vel odio esse alicui. 14. φίλον γίνεσθαί τινι. Amicum esse alicui. Amicitiam alicujus conciliare sibi. 15. ποιεῖσθαι τὰς ἐντεύξεις. Græcism. Quid de verbo ad verbum *facere interpellationes, alloquia*, vel *colloquia* significat, verè autem à Latinis, *interpellare, alloqui, colloqui*, &c. dicitur. 16. ποιεῖσθαί τινι τὰς ἐντεύξεις πυκνὰς καὶ μακράς. Sæpius ac verbosiùs aliquem alloqui. I. 3. 17. περὶ τῶν αὐτῶν. Hîc per ellipsin subintellige πραγμάτων. Iisdem de

de rebus. 18. γυμνάζειν ἑαυτὸν τοῖς πόν
Exercere se laboribus. Colere exercitia l
borum. 19. ὑπομένειν τοὺς ἀκουσίους πό
Necessarios perferre labores.

XI.

Ὑφ' ὧν κρατεῖσθαι τὴν ψυχὴν αἰσχρόν, τ
των ἐγκράτειαν ἄσκει πάντων, κέρδους,
γῆς, ἡδονῆς, λύπης. Ἔσῃ δὲ τοιοῦτος,
κέρδη μὲν εἶναι νομίζῃς, δι' ὧν εὐδοκιμή
ἀλλὰ μὴ δι' ὧν εὐπορήσεις. Τῇ δ' ὀργῇ
παραπλησίως ἔχῃς πρὸς τοὺς ἁμαρτάνον
ὥσπερ ἂν πρὸς σαυτὸν ἁμαρτάνοντα, καὶ τ
ἄλλους ἔχειν ἀξιώσειας. Ἐν δὲ τοῖς τερπ
ἂν αἰσχρὸν ὑπολάβῃς, τῶν μὲν οἰκετῶν ἀρχ
τ δ' ἡδοναῖς δουλεύειν· ἐν δὲ τοῖς λυπηρο
τὰς τῶν ἄλλων ἀτυχίας ἐπιβλέπῃς, καὶ σεαυ
ὡς ἄνθρωπος ὤν, ὑπομιμνήσκῃς. Μᾶλλον
ρει τὰς τῶν λόγων, ἢ τὰς τῶν χρημάτων
ρακαταθήκας· δεῖ γὰρ τοὺς ἀγαθοὺς ἄνδρας τ
πον ὅρκου πιστότερον φαίνεσθαι παρεχομέ
Προσήκειν ἡγοῦ τοῖς πονηροῖς ἀπιστεῖν, ὥ
τοῖς χρηστοῖς πιστεύειν. Περὶ τῶν ἀπορρή
μηδενὶ λέγε, πλὴν ἐὰν ὁμοίως συμφέρῃ
πράξεις σιωπᾶσθαι σοί τε τῷ λέγοντι, κα
νοις τοῖς ἀκούουσιν. *Metaphrasis.* A qu
teneri, *vinci* animum turpe, eorum imp
um exerce omnium, lucri, iræ, volupt

tri

istitiæ. Eris autem talis, si lucra existi-es, per quæ bene audies, sed non per quæ ves eris. Irâ autem si similiter habeas te ga peccantes, ut erga teipsum peccantes iam alios habere æquum censueris. In lectationibus, si turpe duxeris quidem mulis imperare, voluptatibus autem ser-re. In molestiis autem si aliorum casus spexeris, & teipsum ut homo existens bmoneas, vel, *quòd homo sis recorderis.* Ma-s serva verborum quàm pecuniarum depo-a. Oportet enim bonos viros mores ju-jurando fide digniores videri præbentes. onvenire puta improbis diffidere, *non cre-re*, quemadmodùm bonis credere, *fidem bere.* De arcanis nemini dicito, nisi pa-er conducat illas actiones sileri tibique centi, & illis audientibus, *vel qui audiunt. riphrasis.* Da operam, ut omnibus ist:s bus imperes, quibus animum turpe ser-re est: cujusmodi sunt, lucrum, ira, vo-ptas, dolor. Hæc autem ita facies, vel consequêre, si ea in lucro deputes, quæ oriam, non quæ opes augeant. In ira, si em te præbeas delinquentibus, quales in delinquentem alios esse velles. In oble-tionibus si turpe ducas servis imperare, luptatibus verò servum esse. In rebus lestis, si calamitates aliorum inspicias, &

te hominem esse memineris. Diligen[ti] tuêre fidem, quàm nummos depositos. N[am] bonorum virorum est ita se gerere, ut [eo]rum integritas fide dignior, quàm jusjur[an]dum esse videatur; vel ut eorum mores p[lus] fidei mereantur, quàm dejerationes alicu[jus]. Quemadmodùm improbis minùs credendu[m], sic bonis fidem habendam esse ducito. Arca[na] tua nemini credito; nisi res illas tacere a[c] expediat etiam illis, qui audiunt, ac tibi [di]centi.

Rat. exposit. Græcism. Phrases, & Sententiæ.

1. Κρατεῖσθαι ὑπό τινος. Vinci ab a[li]quo. Inferiorem esse aliquo. Servire a[li]cui. 2. κρατεῖσθαι ὑπὸ τοῦ κέρδους. Inhia[re] lucro, &c. 3. κρατεῖσθαι ὑπὸ τῆς ἡδον[ῆς]. Servire voluptati. Sententia. Αἰσχρὸν ψυχὴν ὑπὸ τῆς ἡδονῆς κρατεῖσθαι. Tu[rpe] est animum voluptatibus deditum esse, &c. 4. Ἀσκεῖν τινος ἐγκράτειαν. Græcism. Im[perare] alicui rei. I, 3. 5. Ἀσκεῖν ἐγκράτει[αν] τῆς ὀργῆς. Imperare iræ. Continere ab ira. 6. Ἀσκεῖν ἐγκράτειαν τῆς ἡδονῆς. I[m]perare voluptatibus. Sententia. Καλ[ὸν] τούτων ἐγκράτειαν ἀσκεῖν πάντων, ὑφ' ὧν τὴ[ν] ψυχὴν κρατεῖσθαι αἰσχρόν. Pulchrum est i[m-]

pera[re]

rare omnibus iis rebus, quibus animum
rpe fuerit servire. 7. Νομίζειν ταῦτα κέρ-
εἶναι) δι' ὧν τις εὐδοκιμήσει. Deputare ca-
lucro, quæ alicui gloriam pariant, vel,
æ alicujus gloriam augeant. 8. παρα-
ησίως ἔχειν πρὸς τοὺς ἁμαρτάνοντας, ὥσπερ
τις πρὸς ἑαυτὸν ἁμαρτάνοντα καὶ τοὺς ἄλλους
ειν ἀξιώσειε. Est Græcismus. Quem ve-
latinitate ita donamus. *Talem esse in de-*
quentes, talem se præbere delinquentibus,
ales in se delinquentem alios quispiam esse
lit. Item : *Eo esse animo in delinquentes,*
o alios in se delinquentem quispiam esse ve-
. 9. Ἄρχειν τῶν οἰκετῶν. Imperare ser-
. Imperium exercere in servos. 10.
λεύειν ταῖς ἡδοναῖς· Servire, deditum esse
luptatibus. Sententia. Αἰσχρὸν μὲν τὸ
ετῶν ἄρχειν, τὸ δ' ἡδοναῖς δουλεύειν. Turpe
in servos imperium exercere, voluptati-
s autem servire. 11. ἐπιβλέπειν τὰς τῶν
λων ἀτυχίας. Inspicere aliorum calami-
es, &c. 12. ὑπομιμνήσκειν ἑαυτὸν ἄνθρω-
ν εἶναι). Recordari se hominem esse. No-
Σεαυτὸν ὡς ἄνθρωπος ὢν ὑπομιμνήσκῃς.)
ἄνθρωπος ὢν hîc ponitur, vel per antip-
in pro ὡς ἄνθρωπον ὄντα, vel per enalla-
n, pro ὡς ἄνθρωπος εἶ. 13. Τηρεῖν τὰς πα-
καταθήκας τῶν χρημάτων. Tueri deposita

nummorum, vel depositos nummos. 15. π-
ςέχεσθαι τ̀ τρόπον ὅρκυ πιςότερον. Præbe-
mores jurejurando fide digniores. Pro, h-
se gerere, ut integritas fide dignior sit, qu-
jusjurandum. 16. Ἀπιςεῖν τοῖς πονηροῖς. N-
habere fidem improbis. προσήκει ἀπιςεῖν τ-
πονηροῖς. Non credendum est improbis. N-
adhibenda est fides improbis. 17. προσή-
πιςεύειν τοῖς χρηςοῖς. Credendum est, vel a-
hibenda est fides bonis. 18. λέγειν περὶ τ-
ἀποῤῥήτων. Dicere, credere, item, prod-
arcana. Sententia. μηδενὶ δεῖ λέγειν περὶ τ-
ἀποῤῥήτων. Arcana nemini sunt credenda. 1-
Σιωπᾶν τὰς πράξεις. Tacere, vel silen-
præterire res, &c. σοί τε τῷ λέγοντι, κα-
νοις τοῖς ἀκούουσιν hîc τε & καὶ efferuntur co-
parativè æquè, ac. vid. Lucian. I, 8.

XII.

Ὅρκον ἐπακτὸν πρόσδεχε διὰ δύο προφά-
σεις· ἢ σεαυτὸν αἰτίας αἰσχρᾶς ἀπολύων, ἢ φί-
λους ἐκ κινδύνων διασώζων. ἕνεκα δὲ χρημά-
των μηδένα θεὸν ὀμόσῃς, μηδ' ἂν εὐορκεῖν
μέλλῃς· δόξεις γὰρ τοῖς μὲν ἐπιορκεῖν, τοῖς
φιλοχρημάτως ἔχειν. Μηδένα φίλον ποιοῦ, πρὶν
ἂν ἐξετάσῃς, πῶς κέχρηται τοῖς προτέροις φί-
λοις. ἔλπιζε γὰρ αὐτὸν καὶ περί σε γενήσεσθαι τοι-
οῦτον, οἷος καὶ περὶ ἐκείνους γέγονε. Βραδέ-

φίλος γίνου, γενόμενος δὲ πειρῶ διαμένειν. Ὁμοίως γὰρ αἰσχρὸν μηδένα φίλον ἔχειν, καὶ πολλοὺς ἑταίρους μεταλλάττειν. Μήτε μετὰ βλάβης πειρῶ τῶν φίλων, μήτε ἄπειρος εἶναι τῶν ἑταίρων θέλε. τοῦτο δὲ ποιήσεις, ἂν μὴ δεόμενος τὸ δεῖσθαι προσποιῇ. Περὶ τῶν ῥητῶν ὡς ἀπορρήτων ἀνακοίνου. Μὴ τυχὼν μὲν γὰρ οὐδὲν βλαβήσῃ· τυχὼν δὲ μᾶλλον τὸν τρόπον αὐτῶν ἐπιστήσῃ· Δοκίμαζε τοὺς φίλους ἔκ τε τῆς περὶ τὸν βίον ἀτυχίας, καὶ τῆς ἐν τοῖς κινδύνοις κοινωνίας. Τὸ μὲν χρυσίον ἐν τῷ πυρὶ δοκιμάζομεν, τοὺς δὲ φίλους ἐν ταῖς ἀτυχίαις διαγινώσκομεν.

letaphrasis. Jusjurandum postulatum suscie propter duas causas, vel teipsum crimine urpi absolvens, vel amicos è periculis serans, Causâ verò pecuniarum nullum Dem juraveris, neque si sanctè jurare futuus sis: videberis enim aliis quidem pejerae, aliis verò avarè *te* habere. Neminem micum facito, priusquam exquisiveris, quomodò usus fuerit prioribus amicis. Spera nim ipsum, & erga te fore talem, qualis & rga illos fuit. Tardè amicus fias, factus autem conare permanere. Æquè enim turpe ullum amicum habere, & multos (pro multoties) sodales mutare. Neque cum dam-o explora amicos,neque ignarus esse sodaum velis. Hoc autem facies, si non egens gere te simules. De apertis ut arcanis, vel

 de-

de dicendis ut tacendis communica. Non adeptus, *frustratus* enim nihil damni accipies, compos autem *voti* magis mores eorum nosces. Proba amicos éque circa vitam calamitate, & in periculis societate. Nam aurum in igne probamus, amicos autem in calamitatibus dignoscimus. *Periphrasis.* Jusjurandum, si postulabitur, duabus de causis dabis, vel ut temet ipsum è turpi crimine liberes, vel ut amicos è periculis eripias. Pecuniæ verò causâ per nullum Deum jurabis, etiam si liquidò id facere possis: ne aliis perjurus, aliis avarus esse videaris. Amicitiam cum nemine jungito, priusquam exploraveris, quomodò prioribus amicis fuerit usus. Sperabis enim eum in te quoque talem fore, qualem erga illos seipsum præbuerit. Amicitiam sensim contrahito, contractam verò semper conservare studeto. Nam subinde mutare familiaritates non minùs tupe est, quàm amicum habere neminem. Neque cum damno fidem amicorum explora, neque sodalium animos velis ignorare. Quod ita facies, si egere te simulâris, cùm minimè egeas. Communicato cum eis res non arcanas, tanquam arcanas. Nam & deceptus nihil detrimenti capies, & voti compos factus mores eorum perspectiores habebis. Amicos cùm in vitæ calamitate, tum

um in periculorum ſocietate cognoſces. Nam ut aurum igni exploratur, ſic amicorum fides in rebus adverſis declaratur.

Græciſm. Phraſes, &c.

1. Ὅρκον ἐπακτὸν προσδέχεσθαι. Jusjurandum, cùm poſtulatur, dare. Jusjurandum delatum ſuſcipere. 2. Ἀπολύειν ἑαυτὸν αἰτίας αἰσχρᾶς. Liberare ſe turpi crimine. 3. Διασώζειν τοὺς φίλους ἐκ κινδύνων. Eripere amicos è periculis. 4. Ὀμόσαι τὸν θεόν. Eſt Græciſmus. Quem Latini rariùs imitantur. Raro enim dicunt, *jurare Deum*, ſed *jurare per* Deum, Item: *Obteſtari, appellare Deum.* 5. εὐορκεῖν μέλλῃς. Græciſmus, qui non *jurare futurus ſis*; ſed *juraturus ſis* à Latinis redditur. IV. 2. 6. Δοκεῖν ἐπιορκεῖν. Videri perjurum eſſe. 7. φιλοχρημάτως ἔχειν. Eſt Græciſmus. Idem eſt, quod φιλοχρήματον εἶναι. X. II. Avarum eſſe. Cupidum eſſe pecuniæ. 8. ποιεῖν τινα φίλον. Facere aliquem amicum. Amicitiam cum aliquo jungere. 9. χρῆσθαι τοῖς φίλοις. Uti amicis. 10. τοιοῦτον γίνεσθαι εἰς τινα. Talem eſſe in aliquem. Talem ſe præbere erga aliquem. Eo eſſe animo: ita eſſe affectum in aliquem. 11. Βραδέως γίνεσθαι φίλον. Senſim fieri amicum. Amicitiam contrahere ſenſim. 12. Διαμένειν φίλον. Permanere

manere amicum. Amicitiam conservare. 13. μηδένα ἔχειν φίλον. Neminem habere amicum. 14. πολλοὺς ἑταίρους μεταλλάττειν. Est Græcismus. Qui idem est, quod πολλάκις μεταλλάττειν τοὺς ἑταίρους. Nam ut sæpe adverbia ponuntur pro nominibus; sic nomina usurpantur pro adverbiis, *Sæpius mutare sodales. Subinde mutare familiaritates.* 15. πειρᾶσθαι τῶν φίλων. Tentare amicos. Explorare fidem amicorum. 16. ἄπειρον εἶναι τῶν ἑταίρων. Ignorare amicos, vel amicorum animos. 17. προσποιεῖσθαι τὸ δεῖσθαι. Est Græcismus. Idem est, quod προσποιεῖσθαι τὴν ἔνδειαν. Infinitivus enim apud Græcos, quod quandoque etiam fit apud Poetas Latinos, ponitur pro nomine substantivo. *Simulare egestatem. Simulare se egere.* 18. ἀνακοινοῦσθαι περὶ τῶν ῥητῶν ὡς ἀπορρήτων. Res non arcanas communicare ut arcanas. 19. Οὐδὲν βλάπτειν. Nihil nocere. οὐδὲν βλάπτεσθαι. Nihil detrimenti capere. 20. ἐπίστασθαι τῶν φίλων τρόπον. Perspectos habere amicorum mores. 21. Δοκιμάζειν τοὺς φίλους ἐν τῇ περὶ τὸν βίον ἀτυχίᾳ. Not. περὶ τὸν βίον hîc est periphrasis τοῦ βίου. Cognoscere amicos in vitæ calamitate. Probare amicos in rebus adversis. 22. Δοκιμάζειν τὸ χρυσίον ἐν τῷ πυρί. Explorare aurum igni. 23. Διαγινώσκειν τοὺς

φίλους

ίλους ἐν ταῖς ἀτυχίαις. Perſpicere fidem amicorum in periculis, in rebus adverſis.

XIII.

Οὕτω δ' ἂν ἄριστα χρήσῃ τοῖς φίλοις, ἂν μὴ περιμένῃς τὰς παρ' ἐκείνων δεήσεις, ἀλλ' αὐτεπάγγελτος ἐν τοῖς καιροῖς αὐτοῖς βοηθῇς. Ὁμοίως γὰρ αἰσχρὸν νόμιζε τῶν ἐχθρῶν νικᾶσθαι ταῖς κακοποιίαις, καὶ τῶν φίλων ἡττᾶσθαι ταῖς εὐεργεσίαις. Ἀποδέχου τῶν ἑταίρων μὴ μόνον τοὺς ἐπὶ τοῖς κακοῖς δυσχεραίνοντας, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐπὶ τοῖς ἀγαθοῖς μὴ φθονοῦντας. πολλοὶ γὰρ ἀτυχοῦσι τοῖς φίλοις συνάχθονται, καλῶς δὲ πράττουσι φθονοῦσι. Τῶν ἀπόντων φίλων μέμνησο πρὸς τοὺς παρόντας, ἵνα δοκῇς μηδὲ τούτων ἀπόντων ὀλιγωρεῖν. Εἶναι βούλου περὶ τὴν ἐσθῆτα φιλόκαλος, ἀλλὰ μὴ καλλωπιστής· ἔστι γὰρ φιλοκάλου μὲν τὸ μεγαλοπρεπὲς, καλλωπιστοῦ δὲ, τὸ περίεργον· Ἀγάπα τῶν ὑπαρχόντων ἀγαθῶν μὴ τὴν ὑπερβάλλουσαν κτῆσιν, ἀλλὰ τὴν μετρίαν ἀπόλαυσιν. Καταφρόνει τῶν περὶ τὸν πλοῦτον σπουδαζόντων, χρῆσθαι δὲ τοῖς ὑπάρχουσι μὴ δυναμένων. παραπλήσιον γὰρ οἱ τοιοῦτοι πάσχουσιν, ὥσπερ ἂν εἴ τις ἵππον κτήσαιτο καλὸν κακῶς ἱππεύειν ἐπιστάμενος. Πειρῶ τὸν πλοῦτον χρήματα καὶ κτήματα κατασκευάζειν. Ἔστι δὲ χρήματα μὲν τοῖς ἀπολαύειν ἐπισταμένοις· κτήματα δὲ τοῖς χρῆσθαι δυναμένοις,

νοις. Τίμα τὴν ὑπάρχουσαν οὐσίαν δυοῖν ἕνεκα, τοῦ τε ζημίαν μεγάλην ἐκτῖσαι, καὶ τοῦ φίλῳ σπουδαίῳ δυστυχοῦντι βοηθῆσαι. Πρὸς δὲ τὸν ἄλλον βίον μηδὲν ὑπερβαλλόντως, ἀλλὰ μετρίως αὐτὸν ἀγάπα. Στέργε μὲν τὰ παρόντα, ζήτει δὲ τὰ βελτίω. *Metaphrasis.* Sic autem optimè uteris amicis, si non expectes ab illis preces, sed ultrò promittens in temporibus ipsis opituleris. Æquè enim turpe puta inimicorum vinci meleficiis, & amicorum superari beneficiis. Proba sodalium non solùm in malis *tuis* dolentes, sed etiam in bonis *tibi* non invidentes. Multi enim infœlicibus amicis condolent, bene autem rem gerentibus invident. Absentium amicorum mentionem fac apud præsentes, ut videaris neque ipsos absentes negligere. Esse velis *quoad* ea, quæ circa vestitum *sunt*, elegans, at non nimis studiosus elegantiæ. Est enim elegantis quidem magnificum, nimiùm studiosi elegantiæ verò superfluum. Ama præsentium bonorum non excedentem possessionem, sed moderatum usum. Despice eos, qui circa divitias student, uti verò præsentibus non possunt. Simile enim tales patiuntur: ac si quis equum emerit bonum, malè equitare sciens. Conare divitias, pecunias, & possessiones parare, *efficere.* Sunt autem pecuniæ frui scientibus: possessiones verò uti valentibus. In pretio habe

abe præſentem ſubſtantiam duorum causâ, mulctam magnam ſolvendi, & amico bo-o periclitanti auxiliandi. Quoad reliquam utem vitam, nihil ſupra modum, ſed me-iocriter eam ama. Ama quidem præſentia, uære autem meliora. *Periphraſis.* Hoc au-em modo rectiſſimè tractabis amicos, ſi non xpectes, dum te rogent, ſed ultrò, cùm empus poſtulat, eis opem feras. Non mi-ùs turpe ducas ſuperari beneficiis amico-um, quàm vinci maleficiis inimicorum. Eos roba amicos, quibus non tantùm mala tua oleant, ſed qui etiam bonis tuis non invi-eant. Multi enim ut rebus amicorum ad-verſis dolent, ita ſecundis invident. Amico-um, qui abſunt, mentionem facito apud eos, ui præſentes ſunt, ut videaris neque eos, um abfuerint, neglecturus eſſe. In veſtitu c ornatum probes, luxum repudias. Habet utem ornatus magnificentiam, luxus re-undantiam. Ama, bonorum non ingentem umulum, ſed moderatum fructum. Con-emne eos, qui amplificandæ rei ſtudent, artis autem uti neſciunt. Iſtis enim idem ere accidit, quod ei, qui bonum paravit e-uum non ſatis equitandi peritus. Da ope-am, ut divitiæ & uſui,& fructui tibi ſint. unt autem iis, qui frui ſciunt, uſui: iis ve-ò, qui uti ſciunt, fructui. Rem familiarem

duabus

duabus de causis magnifacito, tum ut ma-
gnam mulctam sufferre, tum ut bono ami-
ferre opem in calamitate possis. Quod aut-
ad reliquas vitæ rationes attinet, non sup-
modum eam, sed mediocriter ama. Iis, q-
adsunt, contentus esto, quære tamen m-
meliores.

Græcismi, Phrases, &c.

1. Ἄριστα χρῆσθαι τοῖς φίλοις. Amicis opti-
mè uti. Rectissimè tractare amicos. 2. Προσ-
μένειν τὰς παρὰ τῶν φίλων δεήσεις. Expecta-
re precationes ab amicis. Pro, Expectare du-
amici rogent. 3. ἐν τοῖς καιροῖς. Græcis-
In tempore. Dum tempus postulat. 4. Αὐ-
τεπάγγελτον βοηθεῖν τοῖς φίλοις. Græcis-
Spontaneum, ultroneum, pro spontè, ult-
amicis opem ferre, auxilio esse. 5. Νικᾶσθ-
ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν κακοποιΐαις, Inimicorum vi-
maleficiis. 6. Ἡττᾶσθαι ὑπὸ τῶν φίλων εὐεργεσί-
αις. Superari beneficiis amicorum. 7. Δυσχε-
ραίνειν ἐπὶ τοῖς κακοῖς. Dolere malis. 8 Συν-
άχθεσθαι τοῖς ἀτυχοῦσι φίλοις. Condolere a-
micis in calamitate versantibus. Dolere ad-
versis amicorum rebus. Dolere vicem ami-
corum in rebus adversis. 9. φθονεῖν τοῖς φί-
λοις, τοῖς καλῶς πράττουσι. Invidere amic-
secundâ fortunâ utentibus. Invidere secun-

ami-

icorum rebus. 10. Ἀτυχεῖν. Infœlicem, miserum esse. In miseriis & calamitatibus versari. 11. καλῶς πράττειν. Græcism. Fœlicem esse. Prosperâ uti fortunâ. 12. μιμνήσκεσθαι τῶν ἀπόντων φίλων. Mentionem facere amicorum absentium. 13. Ὀλιγωρεῖν τῶν φίλων. Negligere amicos. 14. φιλόκαλον εἶναι περὶ τὴν ἐσθῆτα. Pro, κατὰ τὰ περὶ τὴν ἐσθῆτα, vel ἐν τῇ ἐσθῆτι. Græcism. Elegantem esse vestitu. Ornatum probare in vestitu. 15. Ἀγαπᾷν τῶν ὑπαρχόντων ἀγαθῶν τὴν ὑπερβάλλουσαν κτῆσιν ἢ τὴν μετρίαν ἀπόλαυσιν. Amare bonorum ingentem cumulum, vel moderatum fructum. 16. καταφρονεῖν τῶν περὶ τὸ πλοῦτον σπουδαζόντων. Despicere, contemnere eos, qui cumulandis opibus, coacervandis divitiis vel amplificandæ rei student. 17. σπουδάζειν περὶ τὸ πλοῦτον. Græcism. Studere opibus cumulandis, &c. 18. χρῆσθαι τοῖς ὑπάρχουσι. Uti partis. 19. κτήσασθαι καλὸν ἵππον. Parare, emere bonum equum. 20. ἐπίστασθαι ἱππεύειν. Scire equitare. Peritum esse equitandi. 21. κατασκευάζειν τὸ πλοῦτον χρήματα καὶ κτήματα. Parare divitias usui & fructui, vel ut sint usui & fructui. Idem: Sic administrare rem familiarem, ut eam & possidere queamus, & uti eâ possimus. 22. Ἀπολαύειν καὶ χρῆσθαι τῷ πλούτῳ. Frui & uti divitiis. Nota. Discrimen inter

 χρῆσθαι

χρῆσθαι & ἀπολαύειν, *uti* & *frui*, hoc pleriq
constituunt, ut alterum magis ad necessita
tem, alterum ad voluptatem referatur: fr
nos aliquâ re sine respectu ad alia commo
da, ut amicorum colloquio, jocis, volu
ptatibus: uti propter aliud, ut libro, discen
di gratiâ: medicinâ, sanitatis restituend
causâ. Cicero tamen utrumque sæpe conju
git, & modò hoc, modò illud præponit,
est in loquendo liber, & minimè superstitio
sus. 23. τιμᾶν τὴν ὑπάρχουσαν οὐσίαν. Magn
facere rem familiarem. 24. βοηθεῖν τῷ φίλ
Opem ferre, auxiliari amico. 25. ἕνεκα
βοηθῆσαι. Græcism. Causâ auxiliandi. Gra
opem ferendi. Quia infinitivis, cum artic
genitivi casûs addito ἕνεκα, vel etiam f
eo, Græci utuntur iis locis, quibus La
Gerundiis in di, &c. 26. ἀγαπᾶν τὸν βίον μη
δὲν ὑπερβαλλόντως. Non supra modum am
vitam. Nota. μηδὲν, *nihil*, eleganter cum
verbiis pro οὐ, οὐκ vel οὐχ, ut hoc loco, usurp
tur. 27. στέργειν τὰ παρόντα. Contentum
suâ sorte, vel præsenti rerum statu. 28.
τεῖν τὰ βελτίω. Quærere res meliores, Cic.

XIV.

Μηδενὶ συμφορὰν ὀνειδίσῃς· κοινὴ γὰρ ἡ
χη, καὶ τὸ μέλλον ἀόρατον. Τοὺς ἀγαθοὺς
ποί

ίει. καλὸς γὰρ θησαυρὸς παρ' ἀνδρὶ σπουδαίῳ άεις ὀφειλομένη. Τοὺς κακοὺς εὖ ποιῶν, ὅμοια είσῃ τοῖς τὰς ἀλλοτρίας κύνας σιτίζουσιν. Ἐ-ῖναί τε γὰρ τοὺς διδόντας, ὥσπερ τοὺς τυχόν-ας ὑλακτοῦσιν· οἵ τε κακοὶ τοὺς ὠφελοῦντας, περ τοὺς βλάπτοντας ἀδικοῦσι. Μίσει τοὺς κο-ακεύοντας ὥσπερ τοὺς ἐξαπατῶντας. Ἀμ-ότεροι γὰρ πιστευθέντες τοὺς πιστεύοντας ἀδι-οῦσιν. Ἐὰν ἀποδέχῃ τῶν φίλων τοὺς πρὸς τὸ αυλότατόν σοι χαριζομένους, οὐχ ἕξεις ἐν τῷ ίῳ τοὺς πρὸς τὸ βέλτιστον ἀπεχθανομένους.

etaphrasis. Nulli calamitatem exprobrave-s: communis enim fortuna *est*, & futurum certum. Bonis benefac; pulcher enim thesaurus *est* apud virum bonum gratia debita. alis benefaciens similia patieris alienos nes pascentibus. Illi namque dantes, ut vios quosque allatrant: malique juvantes ut lædentes injuriâ afficiunt. Odio habe lantes tanquam decipientes. Utrique e-m crediti, pro *si qui ipsis credent*, credentes dunt. Si acceperis amicorum in nequissi-o tibi gratificantes, non habebis in vita opter optimum, odium tuum suscipientes

riphrasis. Nemini calamitatem exprobres rtunæ enim dominatus per omnes perva-tur: & quid sequatur, sciri non potest. Cic. nis benefacito, præclarus enim thesaurus apud virum bonum beneficium colloca-

 tum.

tum. Si malis benefeceris; idem tibi usu ve-
niet, quod illis, qui alienos canes pascunt.
Nam & hi æquè allatrant eos, qui bene de
ipsis merentur, quàm eos, qui iis nocent. Ad
fœneratores non minùs oderis, quàm impostо-
res. Nam utrique lædunt eos, qui illis fidem
habent. Si eos amplectaris amicos, qui tibi
nequissimis in rebus gratificantur, vix ullos
per omnem ætatem habebis, qui tuum odi-
um, propter res optimas, suscipere velint.

Rationes Exposit. Græcismi, Phrases, Sententi-

1. Ὀνειδίζειν τινὶ τὴν συμφοράν. Expro-
brare alicui calamitatem. Insultare alicui in
calamitate. 2. εὖ ποιεῖν τοὺς ἀγαθούς. Bene-
ficio afficere bonos, &c. 3. τοὺς κακοὺς εὖ ποι-
ῶν.) *Si* malis *bene feceris* exponimus. Par-
ticipia enim sæpe sunt inepta in sermone La-
tino. Proinde rectiùs periphrasi quâdam, per
verbum subjunctivum, præcedente conjun-
ctione si, &c. redduntur. Vid. Lucian. I,
4. ὅμοια πείσῃ τοῖς τοῖς, &c.) Est Græcis-
mus. Quem rectè latinè non *similia patie-
ris*, &c. sed *idem tibi usu veniet*, vel *accidet
quod illis. Eodem modo tractaberis, quo illi.* Eo
modo tecum agetur, quo cum illis, &c. reddi-
mus. Πάσχω enim verbum est generale, &
quamlibet affectionem sive bonam, sive ma-
lam

tam, sive jucundam, sive molestam significat: Proinde non ineptè his vertitur molestis. 5. εὖ ποιεῖν τοὺς κακούς. Bene mereri de malis, &c. 6. μισεῖν τοὺς κολακεύοντας καὶ ἐξαπατῶντας. Odisse vel odio habere adulatores & impostores. Nota. Participia Græca à Latinis eleganter sæpe redduntur per Nomina, ut hoc loco. 7. Ἀμφότεροι γὰρ πιστευθέντες.) Hîc particip. πιστευθέντες non possumus commodè nisi per ambages exprimere, ut ἐάν τις πιστεύῃ αὐτοῖς. Si quis fidem habuerit eis. 8. ἀδικεῖν τοὺς πιστεύοντας. Lædere eos, injuriam facere iis, qui fidem adhibent. 9. ἀποδέχεσθαι τοὺς πρὸς τὸ φαυλότατον χαριζομένους. Amplecti eos, qui nequissimis in rebus gratificantur. 10. χαρίζεσθαι πρὸς τὸ φαυλότατον. Pro, ἐν τοῖς φαυλοτάτοις πράγμασι. Gratificari, favere, obtemperare in vilissimis rebus: ut sunt, turpium voluptatum ministeria, meretricum, lenonum, aleatorum, compotorum, denique adulatorum & assentatorum. 11. οὐχ ἕξεις ἐν τῷ βίῳ τοὺς πρὸς τὸ βέλτιστον ἀπεχθανομένους scil. σοί.) Hîc ἀπεχθανομένους σοί, pro οἵτινες βούλοιντο ἀπεχθάνεσθαί σοι, accipitur. Qui propter admonitionum severitatem odium tuum suscipere non recusent, &c. Hinc Phrasis. Ἀπεχθάνεσθαί τινι πρὸς τὸ βέλτιστον, pro ἕνεκα τοῦ βελτίστου. Suscipere alicujus odium

propter res optimas. Repugnare alicui, & cum increpatione ad id, quod optimum est, deducere. Item. Invisum se reddere alicui propter utilitatem ejus, vel ad virtutem e-um hortando, &c.

XV.

Γίνου πρὸς τοὺς πλησιάζοντας ὁμιλητικ
ἀλλὰ μὴ σεμνός. Τῶν μὲν γὰρ τὸν ὑπεροπτικ
ὄγκον μόλις ἂν οἱ δοῦλοι καρτερήσειαν τ
δὲ τὸν ὁμιλητικὸν τρόπον ἅπαντες ἡδέως ὑποφ
ρουσιν. Ὁμιλητικὸς δὲ ἔσῃ, μὴ δύσερις ὤν, μη
δυσάρεστος, μηδὲ πρὸς πάντα φιλόνεικος, μη
πρὸς τὰς τῶν πλησιαζόντων ὀργὰς τραχέως ἀ
παντῶν μηδ' ἂν ἀδίκως ὀργιζόμενοι τυγχάν
σιν· ἀλλὰ θυμουμένοις μὲν αὐτοῖς εἴκων, πεπαυ
μένοις δὲ τῆς ὀργῆς, ἐπιπλήττων. Μηδὲ περὶ τ
γελοῖα σπουδάζων, μηδὲ περὶ τὰ σπουδαῖα τ
γελοίοις χαίρων. Τὸ γὰρ ἄκαιρον πανταχοῦ λ
πηρόν. Μηδὲ τὰς χάριτας ἀχαρίστως χαρι
μενος, ὅπερ πάσχουσιν οἱ πολλοί, ποιοῦντες μ
μὲν, ἀηδῶς δὲ τοῖς φίλοις ὑπουργοῦντες. Μη
φιλαίτιος ὤν, βαρὺ γάρ, μηδὲ φιλεπιτιμητ
παροξυντικὸν γάρ. Μάλιστα μὲν εὐλαβοῦ τὰς
τοῖς πότοις συνουσίας· ἂν δέ ποτέ σοι συμπί
καιρός, ἐξανίστασο πρὸ μέθης. Ὅταν γὰρ
νοῦς ὑπὸ οἴνου διαφθαρῇ, ταὐτὰ πάσχει τοῖς ἅ
μασι, τοῖς τοὺς ἡνιόχους ἀποβάλλουσιν. Ἐκ

α τε γὰρ ἀτάκτως φέρεται διαμαρτάνοντα τῶν ευθυνόντων, ἥ τε ψυχὴ πολλὰ σφάλλεται, διαφθαρείσης τῆς διανοίας. *Metaphrasis.* Sis in deuntes te comis,ac non ſuperbus. Horum nim (ſcilicet *ſuperborum*) ſuperbam faſtidiſamque arrogantiam vix ſervi toleraverint : lorum autem affabiles mores, *affabilitatem*, mnes jucundè, *libenter*, ferunt. Comis aum eris,non contentioſus exiſtens, neque moſus, neque in omnibus adverſator, neque ntra iras, *(pro iræ)* familiarium aſperè ocrrens, neque ſi injuſtè irati fuerint, ſed iatis ipſis cedens, ſedatos verò ab ira increans. Neque circa ridicula ſeria agens, neq; rca ſeria ridiculis gaudens. Nam intemeſtivum ubique moleſtum. Neque benecia ingratè, *moleſtè* gratificans, *præſtans*, uod multi patiuntur, facientes quidem bee, gravatim tamen amicis inſervientes. Neue cupidus accuſator exiſtens, grave enim ſt: neque proclivis ad objurgandum, irriat enim. Maximè quidem cave in conviiis congreſſus : ſi verò aliquando tibi contierit occaſio, ſurge ante ebrietatem. Cùm enim anima à vino depravata fuerit, eadem atitur curribus (pro *cum curribus)* aurigas bjicientibus. Illique enim inordinatè feruntur carentes rectoribus, animaque multa peccat

cat corruptâ mente. *Periphrasis.* Comis erg eos esto, qui te conveniunt, non superbu Nam fastidium & arrogantiam vel servi do minorum ægrè ferunt: comitas verò grat & jucunda est omnibus. Sunt autem comi tatis officia non contentiosum esse, non mo rosum, non omnibus in rebus adversatorem familiarium iræ non asperè resistere, quam vis nulla de causâ irascantur, sed eis, du commoti fuerint cedere, ac ubi ira deferbue rit, eos objurgare. Non in ridiculis res se rias agere, neque seriis in rebus nugis gaude re. Intempestiva enim ubique molesta sun Non beneficia cum fastidio conferre, quo vi tio multi laborant, qui etsi amicis obse quuntur, gravatim tamen id faciunt. No facilè incusare, nam odiosum est: non ad re prehendendum proclivem esse, nam irato facit. Conviviorum vitare sodalitates co sultissimum certè fuerit. Sed si quando tem pus postulârit, surgito ante ebrietatem. Cu enim mens vino obruitur, idem ei quod cu ribus evenit, è quibus Aurigæ excussi sun Nam ut hi temerè feruntur carentes guberna toribus, sic animus in multa delicta impelli tur mente subversâ.

Rat. expo∫it. Græcism. Phrases,&c.

1. Δύσερειν εἶ). Contentiosum esse. A mantem esse jurgii. Jurgio sæpe contender

2. Δυσάρεσ

2. Δυσάρεστον εἶ). Morosum, implacabilem, inexorabilem esse. 3. πρὸς πάντα φιλόνεικον εἶ). Græcis. Omnibus in rebus adversari. Nota. Ut præpositio περὶ cum suo accusativo apud latinos rectè in præposit. *in* & *ablativum* vertitur: ita etiam πρὸς cum accusativo constructa eleganter sæpe apud eosdem in præposit. *in* & *ablativ.* mutatur. 4. τραχέως ἀπαντᾷν πρὸς τὰς τῶν φίλων ὀργάς. Græcism. Asperè resistere familiarium iracundiæ; Acerbè invehi in amicos iratos. Nota In priori expositione hîc præpositio πρὸς cum suo accusativo τὰς ὀργὰς in dativum mutatur. Quia verbum latinum *resisto* dativum familiariter sibi adsciscit. 5. Ἀδίκως ὀργιζόμενον τυγχάνειν. Atticismus pro communi dialecto, ὀργίζεσθαι. Attici enim participiis & verbis substantivis, pro ipsis participiorum verbis utuntur. Injustè, nulla de causa irasci. 6. εἴκειν τοῖς θυμουμένοις φίλοις, iratis cedere amicis. 7. ἐπιπλήττειν τοῖς φίλοις. Objurgare, reprehendere amicos. 8. παύεσθαι τῆς ὀργῆς. Desinere irasci. 9. Σπουδάζειν περὶ τὰ γελοῖα. Græc. in ridiculis res serias agere. Id est, in ludicris rebus severitate uti. 10. χαίρειν τοῖς γελοίοις περὶ τὰ σπουδαῖα. Græcism. III, 3. In rebus seriis gaudere nugis. 11. χαρίζεσθαι τὰς χάριτας ἀχαρίστως. Atticismus. Cum molestia benefacere.

re. Ingrato animo beneficia conferre, &c. 1
Ἀηδῶς ὑπουργεῖν τοῖς φίλοις. Non libent
inservire, vel operam navare amicis. 13.
καίτιον εἶ). Facilem esse ad incusandum. F
cilè incusare, 14. φιλεπιτιμητικὸν εἶ). Pro
clivem esse ad reprehendendum, &c. 15. ἐ
λαβεῖσθαι τὰς ἐν τοῖς πότοις συνουσίας. C
vere congressus in conviviis. Vitare sodali
tes conviviorum. Abstinere compotatio
bus. 16. Ἐξανίστασθαι πρὸ μέθης ἐν τοῖς π
τοις. Surgere ante ebrietatem in convivi
17. διαφθείρεσθαι ὑπὸ οἴνου. Obrui vino. 1
ἀποβάλλειν τοὺς ἡνιόχους. Excutere, abjice
aurigas: & rectissime, *amittere aurigas*. Na
ἀποβάλλειν sæpe pro ἀπολέσαι sumitur:
ἀποβεβληκέναι τοὺς ὀδόντας ἢ τὰ πατρῷ
Amisisse dentes aut patrimonium, &c. 19.
τάκτως φέρεσθαι. Temerè, sine ordine ferri,
ere. 20. διαμαρτάνειν τῶν εὐθυνόντων. Pro
μὴ ἔχειν τοὺς εὐθύνοντας. Græcism. Care
Gubernatoribus. Destitui Rectoribus. 2
πολλὰ σφάλλεσθαι. Pro, πολλάκις, vel
πολλοῖς πράγμασι. Græcism. Sæpius la
In multis delinquere. In multa impelli de
licta. 22. Nota. Ἐκεῖνά τε, &c. ἥ τε ψυχ
&c. τὲ τε hic, ut sæpe alibi, comparative
muntur. Quare rectè per *ut* & *sic* expon
tur. Vid. Luc. I, 8.

Ἀθάνατα μὲ φρόνει τὸ μεγαλόψυχος ἢ
θνη

ητὰ δὲ τῷ συμμέτρως τῶν ὑπαρχόντων ἀπολαύειν.

Hæc verba vix possunt Latinè satis commodè verti. Quidam ea per Metaphrasin ita reddunt. *Immortalia quidem sæpe eo, quod magnanimum esse: mortalia vero præsentibus moderatè fruendo.* Alii putant ea ita vertenda esse, ac si Græcè scriptum esset: Μεγαλόψυχος ἔσο ὡς ἀθάνατος, συμμέτρως δὲ τῶν ὑπαρχόντων ἀπόλαυε ὡς θνητός. Magnanimus esto tanquam immortalis, re tuâ familiari utere tanquam mortalis. Wolfius ea hunc in modum Latinè reddidit. Immortalitatem specta magnitudine animi, mortalitatem moderato rerum usu. Rudolphus Agricola hoc modo vertit: Immortalia sentias magnitudinem animi præ te ferendo, &c.

Græcism. Phrases, &c.

1. Φρονεῖν ἀθάνατα. Spectare immortalitatem. 2. μεγαλόψυχον εἶναι. Magnanimum esse. 3. φρονεῖν θνητὰ τῷ συμμέτρως τῶν ὑπαρχόντων ἀπολαύειν. Græcismus. Mortalitatem spectare, sectari moderato rerum usu. i.e. moderatè uti facultatibus, ut mortalem decet.

XVI.

XVI.

Ἡγοῦ τῆς παιδείας τοσούτῳ μεῖζον ἀγαθὸν εἶναι τῆς ἀπαιδευσίας, ὅσῳ τὰ μὲν ἄλλα μοχθηρὰ πάντες κερδαίνοντες πράττουσιν, αὕτη δὲ μόνη καὶ προσζημιοῖ τοὺς ἔχοντας. Πολλάκις γὰρ οὓς τοῖς λόγοις ἐλύπησαν, τούτων τοῖς ἔργοις τιμωρίαν ἔδοσαν. Οὓς ἂν βούλῃ ποιήσασθαι φίλους, ἀγαθόν τι λέγε περὶ αὐτῶν πρὸς τοὺς ἐπαγγέλλοντας. Ἀρχὴ μὲν γὰρ φιλίας, ἔπαινος, ἔχθρας δὲ ψόγος. Βουλευόμενος, παραδείγματα ποιοῦ τὰ παρεληλυθότα τῶν μελλόντων, τὸ γὰρ ἀφανὲς ἐκ τοῦ φανεροῦ ταχίστην ἔχει τὴν διάγνωσιν. Βουλεύου μὲν βραδέως, ἐπιτέλει δὲ ταχέως τὰ δόξαντα. Ἡγοῦ, κράτιστον εἶναι παρὰ μὲν θεῶν εὐτυχίαν, παρὰ δὲ ἡμῶν αὐτῶν εὐβουλίαν. Περὶ ὧν ἂν αἰσχύνῃ παρρησιάσασθαι, βούλει δέ τισι τῶν φίλων ἀνακοινώσασθαι, χρῶ τοῖς λόγοις ὡς περὶ ἀλλοτρίου τοῦ πράγματος. Οὕτω γὰρ ἐκείνων τε γνώμην αἰσθήσῃ, καὶ σεαυτὸν οὐ καταφανῆ ποιήσεις. *Metaphrasis.* Existima eruditionem eò majus bonum esse inscitiâ, quò alia quidem improba pro *res improbas*, omnes lucrantes pro *cum* lucro faciunt, ipsa verò sola etiam damno afficit habentes. Sæpe enim quem verbis offenderunt, huic factis pœnam dederunt. Quos velis facere amicos, bonum quid dicito de ipsis apud renunciantes pro *re-*

nun-

nciaturos. Principium amicitiæ, laus, ini-
icitiæ verò vituperium. Deliberans, exem-
la facito præterita futurorum. Nam obscu-
um è manifesto celerrimam, *facillimam* ha-
t cognitionem, *dijudicationem*. Delibera
uidem tardè, perfice autem citò deliberata.
xistima optimam rem esse à Deo quidem
elicitatem, à nobis ipsis autem bonum con-
lium. De quibus vereris liberè loqui, vis
utem aliquibus amicorum communicare,
tere verbis, tanquam de aliena re. Sic enim
lorumque sententiam cognosces, & teipsum
on apertum facies. *Periphrasis*. Quantum e-
uditio inscitiæ præstet, ex eo perspicies,
uòd omnes è cæteris improbè factis fructum
iquem capiant, hæc verò sola detrimentum
iam injungat. Nam sæpe isti, quem of-
ndêre verbis, ei re ipsâ pœnas dederunt.
um quibus amicitiam tibi constitutam esse
is, de illis honorificè loquitor iis audienti-
us, qui renunciaturi sint. Initium quippe
micitiarum laudatio est, inimicitiarum vitu-
eratio. Cùm deliberas, præterita pro exem-
lo tibi proponito. Nam quæ obscura sunt è
anifestis facillimè dijudicantur. In delibe-
ando tardus esto, in exequendis deliberatis
eler. Salustius ad verba hæc ita alludit. An-
equam incipias, consulito: ubi consulueris
aturè facto opus est. Crede à Deo nihil tri-
ui melius prosperâ fortunâ, à nobis ipsis

ſapienti conſilio. Quas res apertè dicere
reberis, & tamen cum amicis aliquibus co
municare cupies, tanquam de re aliena or
tionem inſtituito. Nam eo pacto & ſent
tiam eorum intelliges, ſeu, quid cenſea
cognoſces, nec teipſum aperies.

Græciſmi, Phraſes, &c.

1. Ἡ *παιδεία μεῖζον ἀγαθόν ἐστι τῆς ἀ-
παιδευσίας.*Græciſm. Eruditio præſtat inſcitiæ
πράττειν τὰ μοχθηρά. Græciſm. *Facere i
proba.* Pro, Scelus, vel ſceleratum facinus
trare, committere. Item. Improbè, vel ſce
ratè agere. 3. *προσζημιοῦν τινα* Afficere a
quem damno. Damnum alicui dare, &c.
ἔχειν τὴν ἀπαιδευσίαν. Græciſ. *Habere ig
rantiam.*Pro: Ignarum vel rudem eſſe. Sent
Ἡ *ἀπαιδευσία τοὺς ἔχοντας προσζημιῶσι*
norantia iis, qui eâ præditi ſunt, detrimen
injungit. 5. *λυπεῖν τινα τοῖς λόγοις.* Offend
re aliquem verbis. 6. *διδόναι τινὶ τὴν τι
ρίαν.* Dare alicui pœnas. Puniri ab aliquo.
*τὰ παρεληλυθότα τῶν μελλόντων ποιεῖν
παραδείγματα.* Græciſmus *Præterita futuru
facere exempla.* Pro: Exempla petere è pr
teritis rerum futurarum. 8. *ταχίστην ἔχ
διάγνωσιν.*Græciſmus. *Facillimam habere di
dicationem.* Pro: Facillimè dijudicari. 1,3.
βουλεύεσθαι βραδέως. Tardum eſſe in delibera
do. 10. *ἐπιτελεῖν ταχέως τὰ δόξαντα.* Cele
ter perficere deliberata. Celerem eſſe in ex

quen

…endis deliberatis. 11. Ἡ εὐτυχία παρὰ τοῦ
…θεοῦ. Prospera fortuna à Deo tribuitur. 12.
…χύνομαι περὶ τούτων παρρησιάζεσθαι. Vereor
…his rebus apertè loqui. 13. Ἀνακοινώσασθαι
…τοῖς φίλοις. Communicare aliquid cum a-
…cis. 14. Χρῆσθαι τοῖς λόγοις, ὡς περὶ ἀλλο-
…ου πράγματος. Instituere orationem, vel
…ui tanquam de re aliena. 15. Αἰσθάνεσθαι τὴν
…ώμην τῶν φίλων. Intelligere sententiam a-
…corum. Cognoscere, quid censeant amici.
… ποιεῖν ἑαυτὸν καταφανῆ. Manifestum se
…ddere. Aperire vel prodere seipsum.

Ὅταν δὲ ὑπὲρ τῶν σεαυτοῦ μέλλῃς, τινὶ συμβου-
…εσθαι, σκόπει πρότερον, πῶς ὑπὲρ τῶν αὑτοῦ διῴ-
…ν. ὁ γὰρ κακῶς διανοηθεὶς ὑπὲρ τῶν ἰδίων, οὐ-
…ποτε καλῶς βουλεύσεται περὶ τῶν ἀλλοτρίων.
…τω δ' ἂν μάλιστα βουλεύεσθαι παροξυνθείης, εἰ
…ς συμφορὰς τὰς ἐκ τῆς ἀβουλίας ἐπιβλέψειας.
…γὰρ τῆς ὑγιείας πλείστην ἐπιμέλειαν ἔχομεν, ὅταν
…ς λύπας τὰς ἐκ τῆς ἀρρωστίας ἀναμνησθῶμεν.
…μοῦ τὰ τῶν βασιλέων ἤθη, καὶ δίωκε τὰ ἐκείνων
…τηδεύματα· δόξεις γὰρ αὐτοὺς ἀποδέχεσθαι, καὶ
…λοῦν. ὥστε σοι συμβήσεται παρά τε τῷ πλήθει
…λλον εὐδοκιμεῖν, καὶ τὴν παρ' ἐκείνων εὔνοι-
…βεβαιοτέραν ἔχειν. Πείθου μὲν καὶ τοῖς νόμοις
…ς ὑπὸ τῶν βασιλέων κειμένοις, ἰσχυρότατον μὲν
…νόμον ἡγοῦ τὸν ἐκείνων τρόπον. ὥσπερ γὰρ τὸν ἐν
…μοκρατίᾳ πολιτευόμενον, τὸ πλῆθος δεῖ θε-
…πεύειν· οὕτω καὶ τὸν ἐν μοναρχίᾳ κατοικοῦντα, τὴν
…σιλείαν προσήκει θαυμάζειν. *Metaphrasis.*

 Cùm

Cùm verò de tuis rebus fueris aliquem co
fulturus, vide priùs, quomodò de suis con
tuit. Qui enim malè cogitârit de propriis, nu
quam bene consulet de alienis. Sic autem m
ximè consilium inire incitaberis, si calami
tes, quæ ex temeritate *oriuntur*, intuitus fu
ris. Etenim valetudinis maximam curam h
bemus, cùm molestias ex ægrotatione (*nat*
recordati fuerimus. Imitare Regum mores,
persequere illorum studia: videberis enim e
probare & æmulari. Itaq; tibi continget apu
que multitudinem magis in laude esse, &
illis benevolentiam firmiorem habere. Pa
quidem & legibus à Regibus positis, *latis*, fi
missimam verò legem puta illorum mores. S
cut enim in populari imperio degentem, mu
titudinem oportet colere: sic & in unius im
perio habitantem, Regem convenit admira
Periph. Sed cùm alterius consilium in tuis n
gotiis expetes, considerabis imprimis, quom
dò res suas administrârit. Nam qui suum n
gotium malè gessit, nunquam bene procura
alienum. Sic autem ad capiendi consilii pr
dentiam maximè invitaberis, si quæ dam
temeritatem sequantur, cogitâris. Nam & v
letudinem diligentissimè curamus, cùm ægr
tationum molestias recordamur. Regum mo
res imitare, & ad eorum studia te conferas,
eos & probare & æmulari videaris. Unde fi
huncq; fructum capies, ut & populus meli

e existimet, & tu illorum benevolentiam
te confirmes ac augeas. Cùm legibus ip-
quæ à Regibus latæ sunt, obtempera, tum
es & voluntatem eorum firmissimam esse
m ducito. Quemadmodùm enim in popu-
degenti republica, multitudo colenda est;
& eum, qui in regio imperio consedit, Re-
admirari oportet.

Græcismi, Phrases, &c.

1. Συμβουλεύεσθαι τινὶ ὑπὲρ τῶν ἑαυτοῦ. sc. πραγ-
των. Consilium petere ab aliquo, consilium
petere alicujus in suis negotiis. 2. Διοικεῖν
ὑπὲρ τῶν αὐτοῦ vid. πραγμάτων. Pro, διοικεῖν τὰ
ἑαυτοῦ πράγματα. Administrare res suas. 3. Δι-
ασκέπτεσθαι ὑπὲρ τῶν ἰδίων. Deliberare de suis ne-
gotiis. Gerere suum negotium. 4. συμβουλεύειν
περὶ τῶν ἀλλοτρίων. Consilium dare de rebus ali-
is. Item: Procurare alienum negotium. 5. πα-
ρορμηθείης βουλεύεσθαι, i. e. ὅπως ἂν βουλεύῃ.
Græc. Incitaberis ad consultandum. Invitaberis
consilium capiendum, vel ad capiendi con-
prudentiam. 6. ἐπιβλέπειν τὰς συμφορὰς,
τὰς ἐκ τῆς ἀβουλίας scil. γινομένας. Græc. Cogita-
damna, quæ temeritatem sequuntur. 7. πλεί-
στην ἔχειν ἐπιμέλειαν τῆς ὑγιείας. Græc. *Plurimam*
habere curam valetudinis. Pro: Diligentissimè
curare valetudinem. Cic. I, 3. 8. Ἀναμνησθῆ-
ναι τὰς λύπας τὰς ἐκ τῆς ἀῤῥωστίας. Recordari
molestias ægrotationum. 9. Ἰσχυρότατον νόμον
ἡγεῖσθαι τῶν βασιλέων τρόπον. Mores & volun-
tatem

tatem Regum pro firmissima habere lege. 10
πολιτεύεσθαι ἐν δημοκρατίᾳ. In populari vive-
imperio. Versari in Republica. Cic. 11. Θερα-
πεύειν τὸ πλῆθος. Colere multitudinem. 12
θαυμάζειν τὸν βασιλέα. Admirari Regem. 13
κατοικεῖν ἐν μοναρχίᾳ. In regio imperio vive-
re, considere, &c. XVIII.

Εἰς ἀρχὴν κατασταθεὶς μηδενὶ χρῶ πον-
ηρῷ πρὸς τὰς διοικήσεις· ὧν γὰρ ἂν ἐκεῖνο-
ἁμάρτοι, σοὶ τὰς αἰτίας ἀναθήσουσιν. Ἐκ τ-
κοινῶν ἐπιμελειῶν ἀπαλλάττου μὴ πλουσιώτε-
ἀλλ' ἐνδοξότερος. πολλῶν γὰρ χρημάτων κρείτ-
των ὁ παρὰ τοῦ πλήθους ἔπαινος. Μηδενὶ π-
νηρῷ πράγματι μήτε παρίστασο, μήτε συ-
γόρει. δόξεις γὰρ καὶ αὐτὸς τοιαῦτα πράττ-
οἷά περ ἂν τοῖς ἄλλοις πράττουσι βοηθῇς. Π-
ρασκεύαζε σεαυτὸν πλεονεκτεῖν μὲν δυνάμεν-
ἀνέχου δὲ τὸ ἴσον ἔχειν, ἵνα δοκῇς ὀρέγεσθ-
δικαιοσύνης, μὴ δι' ἀσθένειαν. ἀλλὰ δι' ἐπι-
κειαν. Μᾶλλον ἀποδέχου δικαίαν πενίαν,
πλοῦτον ἄδικον. τοσούτῳ γὰρ κρείττων δικα-
σύνη χρημάτων, ὅσῳ τὰ μὲν ζῶντας μόνον
φελεῖ, ἡ δὲ καὶ τελευτήσασι δόξαν παρασκευάζ-
Κἀκείνων μὲν τοῖς φαύλοις μέτεστι, ταύτης
τοῖς μοχθηροῖς ἀδύνατον μεταλαβεῖν. Μη-
να ζήλου τῶν ἐξ ἀδικίας κερδαινόντων, ἀλ-
μᾶλλον ἀποδέχου τοὺς μετὰ δικαιοσύνης ζημιω-
θέντας. Οἱ γὰρ δίκαιοι τῶν ἀδίκων εἰ μηδὲν ἄλ-
πλεονεκτοῦσιν, ἀλλ' οὖν ἐλπίσι γε σπουδαίαις ὑπ-
έχουσι. *Metaphrasis.* In Magistratum consti-

tu-

us nullo utere improbo in administrationi-
us. Quæ enim ille peccaverit, tibi causas
rum *alii* imputabunt. A publicis curationi-
us discede non ditior sed gloriosior. Multis
nim pecuniis melior laus à multitudine *tri-
ta.* Nulli improbo neque assiste, neque pa-
ocinare. Videberis enim & ipse talia facere,
alia aliis facientibus auxiliatus fueris. Para
ipsum plus posse quidem valentem, vel ut
ossis quidem aliis esse superior, sustine vel
lera tamen æqualitatem habere, vel non ini-
no animo feras æqualitatem habere *alios:* ut
idearis expetere justitiam, non ob infirmita-
m, sed propter æquitatem. Potius proba
stam paupertatem, quàm divitias injustas.
o enim melior justitia pecuniis, quod hæ
idem vivos solùm juvant, illa verò etiam
ortuis gloriam parat: & illarum quidem
nprobis communio, *pars* est; hujus verò im-
robis impossibile *est* participes esse. Nemi-
em æmulare ex injustitia lucrum facientem,
d magis proba cum justitia damno affectos.
am justi injustis si nihil aliud plus habent,
rtè spe bonâ superiores sunt. *Periphrasis.*
lectus ad Magistratum nullius improbi viri
inisterio in obeundis negotiis utitor. Nam
icquid ille deliquerit, id tibi ut autori im-
tabitur. A publicis functionibus discede
n locupletior, sed laudatior. Laus enim
ultitudinis magnis opibus præferenda est.

Vel,

Vel, laudari enim à populo præstat, quàm ingentes possidere divitias. Nullius improbi negotii vel adjutor, vel patronus esse velis. Nam & teipsum eadē facere putabunt, quæ ab aliis facta defenderis. Sic te para, ut aliis plùs possis, æquo tamen jure cum cæteris vivito: ut appareat te colere justitiam, non ex imbecillitate, sed propter æquitatem Paupertatem cum justitia conjunctam opibus malè partis præferto. Nam justitia pecuniis eò præstat, quòd hæ viventibus tantùm prosint, illa etiam defunctis gloriam pariat: Hæ vel malis hominibus contingant, illam improbi nullo consequi modo possint. Neminem eorum, qui lucris injustis ditantur, æmulare, sed eos pluris facito, qui ob studium justitiæ detrimentis afficiuntur. Nam justi si nullâ re aliâ injustis præstant, spe tamen utiq; meliore fruuntur.

Græcismi, Phrases, &c.

1. Καθίστασθαι εἰς τὴν ἀρχήν. Constitui Magistratum, & in Magistratum. Adipisci Magistratum. Deligi ad Magistratum. 2. Μηδενὶ πονηρῷ χρῆσθαι πρὸς τὰς διοικήσεις. Nullius improbi ministerio uti in obeundis negotiis. 3. ἁμαρτάνειν τινός. Delinquere aliquid, &c. 4. ἀνατιθέναι τὰς αἰτίας τινί. Imputare alicui causam. Transferre in aliquem culpam. 5. συνηγορεῖν τῷ πονηρῷ πράγματι. Patronum esse improbi negotii. 6. βοηθεῖν τοῖς ἄλλοις. Auxiliari aliis. Defendere alios. 7. δυνασ-

πλ

λεονεκτεῖν. Pro, δύνασθαι πλέον ἔχειν. Plus pos-
aliis habere. Posse alios superare. Superiorem
osse aliis esse. Item : Meliori conditione posse
se. 8. ἀνέχεσθαι τὸ ἴσον ἔχειν. *Græcism.* Æquo
imo ferre æqualitatem. Acquiescere in æ-
alitate. Æquo jure vivere cum cæteris. 9.
ρέγεσθαι τῆς δικαιοσύνης. Expetere vel colere
stitiam. 10. ἀποδέχεσθαι τὴν δικαίαν πενίαν.
mplecti paupertatem cum justitia conjun-
am. 11. τὰ χρήματα ζῶντας μόνον ὠφελεῖ. At-
cè, pro ὠφελοῦσι. IX, 11. Pecuniæ viventibus
ntùm prosunt. 12. Ἡ δικαιοσύνη καὶ τελευτή-
σι τὴν δόξαν παρασκευάζει. Justitia etiam
ortuis gloriam parit. 13. τῶν χρημάτων καὶ τοῖς
ύλοις μέτεστι. Pecuniæ etiam improbis con-
ngunt. 14. μεταλαμβάνειν τῆς δικαιοσύνης.
onsequi justitiam. Sententia. Ἀδύνατον τοῖς
χθηροῖς τῆς δικαιοσύνης μεταλαβεῖν. Justi-
am improbi non possunt consequi. 15. κερδαί-
ν ἐξ ἀδικίας. Pro, ἀδίκως Luc. I, 15. *Græcism.*
justè lucrari. Injustis lucris ditari. 16. Ζη-
οῦσθαι μετὰ τῆς δικαιοσύνης. *Græcism.* Damnum
ti justitiæ causâ. Ob studium justitiæ affli-
, detrimento affici. Nota, μετὰ hîc ponitur pro
κα. 17. μηδὲν ἄλλο πλεονεκτεῖν τῶν ἀδίκων.
æcism. pro, ἐν μηδενὶ ἄλλῳ πράγματι πλέον
ειν τῶν ἀδίκων. Nulla re aliâ injustis præsta-
. 18. ὑπερέχειν ταῖς ἐλπίσι σπουδαίαις. Superio-
m esse spe bonâ. Frui spe meliori.

XIX.

Πάντων μὲν ἐπιμελοῦ τῶν περὶ τὸν βίον, μα-

λιστα δὲ τὴν σεαυτοῦ φρόνησιν ἄσκει. Μέγιστον
ἐν ἐλαχίστῳ νοῦς ἀγαθὸς ἐν ἀνθρώπου σώματι.
Πειρῶ τὸ μὲν σῶμα εἶναι φιλόπονον, τὴν δὲ ψυ-
χὴν φιλόσοφον· ἵνα τῷ μὲν ἐπιτελεῖν δύνῃ
τὰ δόξαντα, τῇ δὲ προορᾶν ἐπίστῃ τὰ συμφέ-
ροντα. Πᾶν ὅ, τι ἂν μέλλῃς λέγειν, πρότερον
ἐπισκόπει τῇ γνώμῃ· πολλοῖς γὰρ ἡ γλῶττα προ-
τρέχει τῆς διανοίας. Νόμιζε μηδὲν εἶναι τῶν ἀνθρω-
πίνων βέβαιον. Οὕτω γὰρ οὔτ᾽ εὐτυχῶν ἔσῃ περι-
χαρὴς, οὔτε δυστυχῶν περίλυπος. Δύο ποιοῦ καιροὺς
τοῦ λέγειν, ἢ περὶ ὧν οἶσθα σαφῶς, ἢ περὶ ὧν ἀ-
ναγκαῖον εἰπεῖν. ἐν τούτοις γὰρ μόνοις ὁ λόγος
σιγῆς κρείττων. ἐν δὲ τοῖς ἄλλοις ἄμεινον σι-
γᾷν ἢ λέγειν. Χαῖρε μὲν ἐπὶ τοῖς συμβαίνουσι
ἀγαθῶν, καὶ λυποῦ μετρίως ἐπὶ τοῖς γινομένοις
κακῶν, γίνου δὲ τοῖς ἄλλοις, μηδ᾽ ἐν ἑτέροις
ἐπίδηλος, ἄτοπον γὰρ τὴν μὲν οὐσίαν ἐν τῇ οἰκίᾳ
ἀποκρύπτειν, τὴν δὲ διάνοιαν φανερὰν ἔχοντα
περιπατεῖν. Μᾶλλον εὐλαβοῦ ψόγον ἢ κίνδυνον
δεῖ γὰρ εἶναι φοβερὸν, τοῖς μὲν φαύλοις τὴν τοῦ βί-
ου τελευτὴν, τοῖς δὲ σπουδαίοις τὴν ἐν τῷ ζῆν ἀδοξί-
αν. Μάλιστα μὲν πειρῶ ζῆν κατὰ τὴν ἀσφάλειαν
ἐὰν δὲ ποτέ σοι συμβῇ κινδυνεύειν, ζήτει τὴν ἐκ
τοῦ πολέμου σωτηρίαν μετὰ καλῆς δόξης, ἀλλὰ μὴ
μετ᾽ αἰσχρᾶς φήμης· τὸ μὲν γὰρ τελευτῆσαι, πάν-
των ἡ πεπρωμένη κατέκρινε· τὸ δὲ καλῶς ἀπο-
θανεῖν, ἴδιον τοῖς σπουδαίοις ἡ φύσις ἀπέν-

Metaphrasis. Omnium quidem curam ger-
quæ circa vitam *sunt*, maximè autem tua-
mentem exerce. Maximum enim in minimo

...us bona in hominis corpore. Conare qui... quoad corpus esse laboriosus, quoad ani...m autem sapientiæ studiosus, ut illo quidē ...ficere queas deliberata, hoc autem prospi... scias conducibilia. Omne, quod sis dictu... prius inspice, *considera* mente. Multis enim ...ua præcurrit mentem. Existima nihil esse ...anorum firmum. Sic enim neque fortuna...eris nimiùm lætus, neque infortunatus per...tis, *nimium tristis*. Duo fac tempora dicen... vel de quibus scis planè, vel de quibus ne...arium est dicere. In his enim solis sermo ...tio melior : in aliis verò tacere meliùs, ...m loqui. Gaude quidem super contingen...s bonorum, *pro* bonis, & dole mediocriter ...r vel de evenientibus malorum, *pro* malis. ...autem aliis, neque in alteris existens mani...us. Absurdum enim est substantiam in æ...us occultare, mentem verò apertam haben... circumambulare. Magis verere, *cave* vi...erium, quàm periculum. Oportet enim esse ...midabilem improbis vitæ finem, at bonis ...vivendo ignominiam. Maximè quidem co...e vivere secundùm securitatem, *securè :* si ...em aliquando tibi contigerit periculum ...re, quære è bello salutem cum præclara ...na, sed non cum turpi fama. Nam mori ...idem omnes fatum condemnavit : at hone... mori proprium bonis natura tribuit. *Peri*... Cùm omnium rerum, quæ ad vitam spe...ctant,

ctant, curam ſuſcipito, tum ingenio excole
vel maximè intentus eſto. Maxima enim re
re minima eſt bona mens in corpore huma
Da operam ut corpore ſis laborioſo, ani
autem ſtudioſo: ut altero perficere queas
creta, altero proſpicere ſcias profutura. Q
quid dicturus es, priùs cum animo rep
Multi enim ſunt, quorum lingua cogitatio
antevertat. Nihil rerum humanarum firm
eſſe exiſtima. Sic enim nec rebus ſecundis
titiâ exultabis, nec in adverſis conſternab
Duo loquendi tempora conſtitue: alterum
rebus tibi planè cognitis: alterum de iis,
neceſſariò ſunt dicenda. In his enim ſol
lentium antecellit oratio: in aliis verò tac
præſtat, quàm loqui. Et gaudere debes re
ſecundis, & moderatè ferre dolorem cala
tatum. Sed utraq; diſſimulato. Cùm enim
mi opes occultemus, abſurdum fuerit ap
animo obambulare. Magis cave reprehen
nem, quàm periculum. Nam ut vitæ finis
probis, ſic bonis viris ignominioſa vita fo
doloſa eſſe debet. Imprimis da operam,
tuto vivere queas: ſed ſi quando tempus
derit, ut pericula ſint adeunda, incolum
bello evadere ſtude cum laude & gloria,
cum infamia, & dedecore. Nam fatum om
quaſi capitis condemnavit: ſed honeſtè m
tem oppetere, natura præſtantium viro
munus eſſe voluit.

Græcismi, Phrases, &c.

1. Ἐπιμελεῖσθαι πάντων τῶν περὶ τὸν βίον. ræcism. Suscipere curam omnium, quæ ad tam degendam spectant. 2. ἀσκεῖν τὴν όνησιν. Exercere vel excolere ingenium. φιλόπονον εἶναι τὸ σῶμα. Pro, κατὰ τὸ σῶμα. ræcism. Laborioso esse corpore. 4. φιλόφον εἶναι τὴν ψυχήν. Pro, κατὰ τὴν ψυχήν. ræcism. Animo esse studioso. 5. ἐπιτεῖν τὰ δόξαντα. Perficere deliberata, deeta. 6. προσφέρειν τὰ συμφέροντα. Proicere profutura. 7. μέλλω λέγειν. Græcism. vide IV, 2. Dicturus sum. 8. ἐπισπεῖν τι τῇ γνώμῃ. Reputare aliquid cum imo. 9. Ἡ γλῶττα προτρέχει τῆς διανοίας. ngua præcurrit mentem, antevertit cogitionem. 13. μηδὲν ἐστὶ τῶν ἀνθρωπίνων βέαιον. Nihil est firmum rerum humanam. 11. περιχαρῆ καὶ περίλυπον εἶναι. Pertum & pertristem esse. Exultare lætitiâ, consternari dolore. 12. ποιεῖν καιροὺς τοῦ έγειν. XIII, 25. 13. Σαφῶς εἰδέναι περὶ νος. Græcism. Scire, nosse aliquid planè. 14. ἄμεινον σιγᾶν ἢ λέγειν. Præstat cere quàm loqui. 15. χαίρειν ἐπὶ τοῖς μβαίνουσι τῶν ἀγαθῶν. Græcism. VI, 5. Gauere, lætari rebus secundis. 26. τὰ συμ-

βαίνοντα τῶν ἀγαθῶν, καὶ τὰ συμβαίνοντα ἀγαθά. Contingentia bona. Res secunda 17. λυπεῖσθαι μετρίως ἐπὶ τοῖς γινομένοις τῶν κακῶν. Atticè pro κακοῖς. Moderatè ferre dolorem calamitatum. 18. κατάδηλον γίνεσθαι τοῖς ἄλλοις. Apertum, manifestum esse aliis, &c. 19. Μηδ' ἐν ἑτέροις. Pro ἐν μηδετέροις γίνεσθαι κατάδηλον. In neutris *rebus*, vel in neutra parte esse apertum vel se aperire. Item *Utraque dissimula* 20. ἀποκρύπτειν τὴν οὐσίαν ἐν τῇ οἰκίαις. Occultare domi opes. 21. περιπατεῖν τὴν διάνοιαν φανερὰν ἔχοντα. Aperto obambulare animo. Id est, Ità obambulare, ut animi affectiones omnibus pateant. 22. εὐλαβεῖσθαι ψόγον ἢ κίνδυνον. Cavere reprehensionem aut periculum. 23. Ἡ τοῦ βίου τελευτὴ τοῖς φαύλοις φοβερά ἐστι. Improbis vitæ finis est formidolosus. 24. Ἡ ἀδοξία ἐν τῷ ζῆν τοῖς σπουδαίοις φοβερά ἐστι. Græcism. Vita ignominiosa viris bonis est formidolosa. 25. Ζῆν κατὰ τὴν ἀσφάλειαν. Græcism. Pro, ζῆν ἀσφαλῶς, καὶ ἐν ἀσφαλείᾳ, ἐν εἰρήνῃ. Vivere in tuto, in pace. Vitam agere sine metu periculi, &c. 26. Ζητεῖν τὴν ἐκ τοῦ πολέμου σωτηρίαν. Græcism. *Quærere è bello salutem.* Pro, Studere incolumem è bello evadere. 27. τὸ τελευτῆσαι πάντων ἡ πεπρωμένη κατέκρινε. Græcism.

O

Omnibus fatali necessitate, quasi latâ sententiâ moriendum est. Natura mortem omnibus proposuit. Cic. 28. ἀποθανεῖν καλῶς. Honestè mori. Honestam oppetere mortem.

XX.

Καὶ μὴ θαυμάσῃς, εἰ πολλὰ τῶν εἰρημένων οὐ πρέπει σοι πρὸς τὴν νῦν παροῦσαν ἡλικίαν. Οὐδὲ γὰρ ἐμὲ τοῦτο διέλαθεν, ἀλλὰ προειλόμην διὰ τῆς αὐτῆς πραγματείας ἅμα τοῦ τε παρόντος βίου συμβουλίαν ἐξενεγκεῖν, καὶ τοῦ μέλλοντος χρόνου παράγγελμα καταλιπεῖν. Τὴν μὲν γὰρ τούτων χρείαν ῥᾳδίως εἰδήσεις, τὸν δὲ συμβουλεύοντα μετ' εὐνοίας χαλεπῶς εὑρήσεις. Ὅπως οὖν τὰ λοιπὰ μὴ παρ' ἑτέρου ζητῇς, ἀλλ' ἐντεῦθεν, ὥσπερ ἐκ ταμιείου προφέρῃς, ᾠήθην δεῖν μηδὲν παραλιπεῖν, ὧν ἂν ἔχω σοὶ συμβουλεύειν. Πολλὴν δ' ἂν τῷ θεῷ εἰδέναι χάριν, εἰ μὴ διαμάρτοιμι τῆς δόξης, ἣν ἔχων περὶ σοῦ τυγχάνω. Τῶν μὲν γὰρ ἄλλων τοὺς πλείστους εὑρήσομεν ὥσπερ τῶν σιτίων τοῖς ἡδίστοις μᾶλλον, ἢ τοῖς ὑγιεινοτάτοις χαίροντας, οὕτω καὶ τῶν φίλων τοῖς συνεξαμαρτάνουσι πλησιάζοντας, ἀλλ' οὐ τοῖς νουθετοῦσι. Σὲ δὲ νομίζω τοὐναντίον τούτων ἐγνωκέναι, τεκμηρίῳ χρώμενος τῇ περὶ τὴν ἄλλην σου παιδείαν φιλοπονίᾳ. τὸν γὰρ αὑτῷ τὰ βέλτιστα

πρέπειν ἐπιτάττοντα, τοῦτον εἰκὸς καὶ τῶν ἄλλων τοὺς ἐπὶ τὴν ἀρετὴν παρακαλοῦντας ἀποδέχεσθαι. Μάλιστα δ' ἂν παροξυνθείης ὀρεχθῆναι τῶν καλῶν ἔργων, εἰ καταμάθοις, ὅτι καὶ τὰς ἡδονὰς τὰς ἐκ τούτων μάλιστα γνησίως ἔχομεν· ἐν μὲν γὰρ τῷ ῥαθυμεῖν, καὶ τὰς πλησμονὰς ἀγαπᾶν, εὐθὺς αἱ λῦπαι ταῖς ἡδοναῖς παραπεπήγασι. τὸ δὲ περὶ τὴν ἀρετὴν φιλοπονεῖν, καὶ σωφρόνως τὸν ἑαυτοῦ βίον οἰκονομεῖν ἀεὶ τὰς τέρψεις εἰλικρινεῖς, καὶ βεβαιοτέρας ἀποδίδωσι. κἀκεῖ μὲν πρότερον ἡσθέντες ὕστερον ἐλυπήθημεν, ἐνταῦθα δὲ, μετὰ τὰς λύπας τὰς ἡδονὰς ἔχομεν. *Metaphr.* Et ne mi-ratus fueris, si multa dictorum non con-veniunt tibi ad nunc præsentem ætate. Neque enim me hoc latuit: sed commu-per eandem operam simul præsentisque vi-consilium protulisse, & futuri tempo-præceptum reliquisse. Nam horum quide-usum facilè scies, consulentem verò cu-benevolentia difficilè invenies. Ut igi-reliqua non ab altero quæras, sed hinc v-lut è penu proferas, existimavi oport-nihil reliquisse *eorum*, quæ haberem t-consulere. Multam, *magnam*, verò D-gratiam habuerim, si non aberrarim, *dece-ptus fuerim* opinione, quam habens de te su-Nam aliorum plurimos inveniemus, ut ci-rum jucundissimis potius, quàm salube-

s gaudentes , ſic etiam amicorum *pluri-*
s unà *ſecum* peccantibus *ſe* applicantes,
l non monentibus. Te autem arbitror
ntrarium horum nôſſe, *decreviſſe*, argu-
ento utens circa aliam tuâ diſciplinam in-
ſtriâ. Sibi enim optima facere imperan-
m, hunc veriſimile eſt & aliorum ad vir-
tem adhortantes amplecti. Maximè au-
m incitatus fueris appetiviſſe honeſtas res,
didiceris, quòd & voluptates ex his maxi-
è ſincerè habemus. Nam in ſegneſcendo,
ſatietatem amando ſtatim mœrores vo-
ptatibus affixi ſunt, *adhæſerunt*; at circa
tutem laborare, & temperanter ſui ipſi-
vitam inſtituere, ſemper delectationes ſin-
ras & firmiores reddit. Et illic quidem
imùm gaviſi, poſtea mœſti fuimus, hìc
rò poſt moleſtias voluptates habemus.
riph Neque verò mirari debes multa ex
, quæ diximus, iſti ætati tuæ non conve-
re. Nam id me quoque non præteriit:
l propoſitum mihi fuit unâ eâdemque o-
râ & de præſenti vitæ ratione conſilium
omere, & quid impoſterum tibi facien-
m eſſet, denunciare. Nam quando &
omodò his utendum ſit, facilè intelliges,
leiem autem & benevolum monitorem
ud temerè invenies. Ne igitur cætera ex
is tibi quærenda eſſent, ſed ut hinc omnia

 velut

velut è penu depromeres, nihil, quo tibi consulere possem, prætereundum esse duxi. Magnas autem Deo gratias agam, si me spes de te concepta non fefellerit. Nam ut plerosque alios cibis jucundissimis potiùs, quàm saluberrimis delectari, sic etiam ad eos sese amicos adjungere cernimus, qui unà delinquunt, non ad eos, qui vitia reprehendunt. Te verò contrarium statuisse existimo, argumento industriæ tuæ in aliis disciplinis adductus. Nam qui ipse sibi optima quæque imperavit, eum consentaneum est etiam alios ad virtutem exhortantes amplecti. Maximè autem ad studium rerum honestarum incitaberis, si animadvertes eas verissimarum voluptatum esse procreatrices. Nam in socordia quidem luxuriæque amore, molestiæ statim voluptatibus adhærescunt. Virtutis autem studium, & sobrium vitæ institutum semper oblectationes sinceras, atque etiam constantiores gignit. Nam illic principio gavisi, post dolemus: hìc post molestias, voluptates capimus.

Græcismi, Phrases, &c.

1. Ἡ νῦν παροῦσα ἡλικία. Ista ætas. Nam verb. νῦν hîc per pleonasmum abundat; ticipium verò παρών, παροῦσα, παρόν, variis ctum nominibus sæpius per pronomen dditur. 2. ἐξενεγκεῖν τοῦ παρόντος βίου μβουλίαν. Græcism. *Proferre præsentis vitæ silium.* Pro: Consilium promere de æsenti vitæ ratione. Consilium dare, nere, quomodò nunc vita sit instituenda. καταλιπεῖν παράγγελμα τοῦ μέλλοντος όνου. Græcismus. *Reliquisse* vel *relinre denunciationem*, *præceptum futuri mporis.* Pro: Denunciare, præcipere, id imposterum sit agendum, quomodò sthac vita sit instituenda. 4. Ῥαδίως εἰναι τὴν τινος χρείαν. Facilè intelligere cujus rei usum, vel quomodò aliquâ re utendum. 5. εὑρίσκειν τὸν συμβουλεύοντα ' εὐνοίας. Græcism. Invenire benevom monitorem. 6. Ζητεῖν τὰ λοιπὰ παρ' έρου. Cætera quærere ex alio, aliunde. προφέρειν ἐντεῦθεν, ὥσπερ ἐκ ταμιείου. promere hinc velut è penu. 8. ἔχω συμλεύειν. Græcismus. *Habeo consulere.* o; Consilium possum dare. Nam ἔχω

variis

variis infinitivis additum, loco δύναμαι
surpatur. 9. πολλὴν τῷ θεῷ ἔχειν χά
Immortales Deo gratias agere, Cic. 10.
χειν τὴν περὶ τινος δόξαν. Habere, co
cipere spem de aliquo. 11. χαίρειν τοῖς
σιτίων ἡδίστοις. Græcismus, & in specie A
ticism. VI, 5. Delectari cibis jucundi
mis. 12. πλησιάζειν τῶν φίλων τοῖς συνεξ
μαρτάνουσι. Atticismus priori similis. A
jungere se ad amicos, qui unà delinqu
socii delictorum sunt. 13. πλησιάζειν
φίλων τοῖς νουθετοῦσι. Atticism. Cùm c
versari amicis, vel iis se adjungere ami
qui vitia reprehendunt. 14. χρῆσθαι
τεκμηρίῳ. Uti, adduci argumento. Ite
Conjecturam capere. 15. Ἡ περὶ τὴν π
δείαν φιλοπονία. Græcism. Industria
disciplinis. Studium disciplinarum. S
diorum diligentia. 16. ἐπιτάττειν αὑτῷ
βέλτιστα. Imperare sibi optima quæq
&c. 17. ἀποδέχεσθαι τοὺς ἐπὶ τὴν ἀρετ
παρακαλοῦντας. Amplecti eos, qui ad st
dium virtutis exhortantur. 18. Ὀρέγεσ
τῶν καλῶν ἔργων. Studere rebus honest
Expetere gloriam rerum honestarum. 1
παροξύνεσθαι τῶν καλῶν ἔργων ὀρέγεσθ
Græcism. Incitari ad studium rerum h
nestarum. 20. Γνησίως ἔχειν τὰς ἡδον
τὰς ἐκ τῶν καλῶν ἔργων. Græcism. Sin
n

, verissimas capere voluptates è rebus
estis. 21. ἐν τῷ ῥαθυμεῖν. Græcism. socordia, desidia, otio vitæ. 22. ἐν τῷ ς πλησμονὰς ἀγαπᾷν. Græcism. In a-re luxuriæ. 23. ἀγαπᾷν τὰς πλησμο-. Amare, sectari voluptates. 24. Sen-tia. Αἱ λύπαι τῶν ἡδοναῖς ἀεὶ παραπεπή-ι. Voluptatibus semper dolores adhæ-runt, miscentur. 25. τὸ περὶ τὴν ἀρετὴν οπονεῖν. Pro, ἡ τῆς ἀρετῆς φιλοπονία. æcism. Virtutis studium. 26. Οἰκονο-ν σωφρόνως τὸν ἑαυτοῦ βίον Temperanter ituere suam vitam. Temperanter vi-e. 27. τὸ οἰκονομεῖν σωφρόνως τὸν βίον. o: ἡ σώφρων τοῦ βίου οἰκονομία. Sobrium, dens vitæ institutum. 28. ἀποδιδόναι ς τέρψεις. Gignere, procreare oblecta-nes. 29. ἥδεσθαι καὶ λυπεῖσθαι. Gaudere tristari. Voluptate & dolore affici. . ἔχειν τὰς ἡδονάς. Pro: ἥδεσθαι. Vo-tates capere.

XXI.

Ἐν ἅπασι δὲ τοῖς ἔργοις οὐχ οὕτω τῆς ἀρχῆς ημονεύομεν, ὡς τῆς τελευτῆς αἴσθησιν λαμ-νομεν· τὰ γὰρ πλεῖστα τῶν περὶ τὸν βίον οὐ δι' τὰ τὰ πράγματα ποιοῦμεν, ἀλλὰ τῶν ἀπο-

βαινόντων

βαινόντων ἕνεκα διαπονοῦμεν. ἐνθυμοῦ δ', ὅτι τοῖς μὲν φαύλοις ἐνδέχεται τὰ τυχόντα πράττειν· (εὐθὺς γὰρ τοῦ βίου τοιαύτην πεποίηνται τὴν ὑπόθεσιν) τοῖς δὲ σπουδαίοις οὐχ οἷόν τε τῆς ἀρετῆς ἀμελεῖν, ἢ πολλοὺς ἔχειν τοὺς ἐπιπλήττοντας. πάντες γὰρ μισοῦσιν οὐχ οὕτω τοὺς ἐξαμαρτάνοντας, ὡς τοὺς ἐπιεικεῖς μὲν φάσκοντας εἶναι, μηδὲν δὲ τῶν τυχόντων διαφέροντας. Εἰκότως. ὅπου γὰρ τοὺς τῷ λόγῳ μόνῳ ψευδομένους ἀποδοκιμάζομεν, ἦ που τοὺς τῷ βίῳ παντὶ ἐλαττουμένους οὐ φαύλους εἶναι φήσομεν; δικαίως δ' ἂν τοὺς τοιούτους ὑπολάβοιμεν, μὴ μόνον εἰς ἑαυτοὺς ἁμαρτάνειν, ἀλλὰ καὶ τῆς τύχης προδότας· ἡ μὲν γὰρ αὐτοῖς χρήματα καὶ δόξαν καὶ φίλους ἐνεχείρισεν. οἱ δὲ, σφᾶς αὐτοὺς ἀναξίους τῆς ὑπαρχούσης εὐδαιμονίας κατέστησαν. εἰ δὲ δεῖ θνητὸν ὄντα τῆς τῶν θεῶν στοχάσασθαι διανοίας, ἡγοῦμαι κἀκείνους ἐπὶ τοῖς οἰκειοτάτοις μάλιστα δηλῶσαι, πῶς ἔχουσι πρὸς τοὺς φαύλους, καὶ τοὺς σπουδαίους τῶν ἀνθρώπων. *Metaphrasis.* In omnibus autem rebus non principii meminimus, ut finis sensum capimus. Nam plurima eorum, quæ circa vitam *sunt* non propter ipsa negotia facimus, sed consequentium causâ elaboramus. Cogita autem, quod improbis licet quævis agere: (statim enim vitæ tale fecerunt fundamentum) at bonis viris non licet virtutem negligere, vel multos habere increpantes.

Om-

nes enim oderunt non tam peccantes, m æquos quidem dicentes se esse, nihil ò a quibusvis, *vulgo* differentes: Jure. n enim sermone solo mentientes repro- us, an vitâ omni imminutos, non ma- esse dicemus? Justè verò tales existi- erimus non solùm in se peccare, sed & unæ esse proditores: hæc enim ipsis pe- ias, & gloriam, & amicos in manus de- hi verò se ipsos indignos præsenti feli- te constituerunt. Si verò oportet mor- m existentem Deorum conjecturâ colli- e mentem, arbitror *me* & illos in proxi- maximè declarâsse, quomodò se ha- t erga improbos & bonos hominum. *iphrasis.* In omnibus autem rebus non principii meminisse solemus, quàm sen- finis affici. Nam pleraque in vita non pter res ipsas agimus, sed propter ea, consequuntur, elaboramus. Illud au- n cogites velim: plebeiis quidem homi- us quidvis licere: (nam tale statim initio e suæ fundamentum jecerunt) bonis verò onestis viris virtutem negligere non con- lum esse: aut fieri certè non posse, quin ultis reprehendantur. Omnes enim non n oderunt flagitiosos, quàm eos, qui vir- is professi studium, re nullâ vulgo ante- lunt: nec id injuriâ. Nam cùm eos im-

improbemus : qui verbis tantum fall
quanto magis eos homines nequam dice
qui nullum in tota vita dignitatis suæ
dum retinuerunt. Ac ejus generis hom
non in semet ipsos tantùm esse injurii, se
fortunæ proditores rectè existimantur:
cùm eis & opes & gloriam & amicos
manus dederit, ipsi partâ fœlicitate indig
sese præbeant. Quòd si fas est mortali
luntatem Deorum conjecturis indagare:
etiam in conjunctissimis potissimùm me
monstrâsse arbitror, quomodo & adve
homines improbos, & erga bonos viros
sent animati.

Græcism. Phrases, &c.

1. Μνημονεύειν τῆς ἀρχῆς. Meminisse p
cipii. 2. Λαμβάνειν αἴσθησιν τοῦ τελ
Græcism. Affici finis sensu. Percipere
nem sensu. 3. Ποιεῖν τὰ πλεῖστα τῶν π
βίον. Græcism. Plurima agere in
4. Διαπονεῖν τὰ πλεῖστα ἕνεκα τῶν ἀπ
νόντων. Elaborare plurima propter ea,
consequuntur. 5. Πράττειν τὰ τυχ
Quævis facere. Temerè omnia comm
re. 6. Τοιαύτην τοῦ βίου ποιεῖσθαι ὑπόθ
Tale vivendi genus sibi proponere,

7.

μελεῖν τῆς ἀρετῆς. Negligere virtutem. Πολλὰς ἔχειν τοὺς ἐπιπλήττοντας. Multos habere reprehensores. A multis reprehendi. Μισεῖν τοὺς ἐξαμαρτάνοντας. Odisse flagitiosos. 10. Μισεῖν τοὺς ἐπιεικεῖς φάσκοντας. Græcism. Odisse eos, qui se virtutis studiosos esse jactitant, vel qui virtutis studium profitentur. 11. Ψεύδεσθαι τῷ λόγῳ μόνῳ. Verbis tantùm fallere. 12. Ἀποδοκιμάζειν τοὺς τῷ λόγῳ ψευδομένους. Improbare eos, qui verbis mentiuntur, fallunt. Ἐλαττοῦσθαι παντὶ τῷ βίῳ. In tota vita inferiori conditione esse: Nullum dignitatis gradum retinere. 14. Φάσκειν τινα φαῦλον εἶναι. Dicere aliquem hominem esse nequam. 15. Ὑπολαμβάνειν τινα εἰς ἑαυτὸν ἀδικεῖν. Existimare aliquem in seipsum esse injurium. 16. Ἐγχειρίζειν τινὶ χρήματα, καὶ δόξαν, καὶ φίλους. In manus dare alicui opes, gloriam & amicos. 17. Καθιστάναι ἑαυτὸν ἀνάξιον τῆς ὑπαρχούσης εὐδαιμονίας. Indignum se præbere partâ fœlicitate. 18. Δηλοῦν τινα ἐπὶ τοῖς οἰκειοτάτοις. Demonstrare aliquem in conjunctissimis. 19. Πῶς ἔχει πρὸς τοὺς φαύλους. Græcism. Quo animo, quâ mente, quâ voluntate est in malos.

improbemus : qui verbis tantum fall quanto magis eos homines nequam dicen qui nullum in tota vita dignitatis suæ dum retinuerunt. Ac ejus generis hom non in semet ipsos tantùm esse injurii, se fortunæ proditores rectè existimantur: cùm eis & opes & gloriam & amicos manus dederit, ipsi partâ fœlicitate indig sese præbeant. Quòd si fas est mortali luntatem Deorum conjecturis indagare: etiam in conjunctissimis potissimùm me monstrâsse arbitror, quomodo & adve homines improbos, & erga bonos viros sent animati.

Græcism. Phrases, &c.

1. Μνημονεύειν τῆς ἀρχῆς. Meminisse p cipii. 2. Λαμβάνειν αἴσθησιν τῆς τελ Græcism. Affici finis sensu. Perciper nem sensu. 3. Ποιεῖν τὰ πλεῖστα τῶν π βίον. Græcism. Plurima agere in 4. Διαπονεῖν τὰ πλεῖστα ἕνεκα τῶν ἀπ νόντων. Elaborare plurima propter ea, consequuntur. 5. Πράττειν τὰ τυχ Quævis facere. Temerè omnia comm re. 6. Τοιαύτην τοῦ βίου ποιεῖσθαι ὑπόθ Tale vivendi genus sibi proponere,

7.

μελεῖν τῆς ἀρετῆς. Negligere virtutem. Πολλοὺς ἔχειν τοὺς ἐπιπλήττοντας. Multos bere reprehensores. A multis reprehendi. Μισεῖν τοὺς ἐξαμαρτάνοντας. Odisse flaiosos. 10. Μισεῖν τοὺς ἐπιεικεῖς φάσκοντας . Græcism. Odisse eos, qui se virtutis diosos esse jactitant, vel qui virtutis stum profitentur. 11. Ψεύδεσθαι τῷ λόγῳ ῳ. Verbis tantùm fallere. 12. Ἀποδοκιμάζειν τοὺς τῷ λόγῳ ψευδομένους. Impro e eos, qui verbis mentiuntur, fallunt. . Ἐλαττοῦσθαι παντὶ τῷ βίῳ. In tota vita eriori conditione esse : Nullum dignitagradum retinere. 14. Φάσκειν τινὰ φαῦ εἶ). Dicere aliquem hominem esse nem. 15. Ὑπολαμβάνειν τινὰ εἰς ἑαυτὸν αρτάνειν. Existimare aliquem in seipsum injurium. 16. Ἐγχειρίζειν τινὶ χρήα, καὶ δόξαν, καὶ φίλους. In manus dare ui opes, gloriam & amicos. 17. Καθιαι ἑαυτὸν ἀνάξιον τῆς ὑπαρχούσης εὐδαιίας. Indignum se præbere partâ fœlite. 18. Δηλοῦν τινα ἐπὶ τοῖς οἰκειοτά- . Demonstrare aliquem in conjunctissi- . 19. Πῶς ἔχει πρὸς τοὺς φαύλους. ecism. Quo animo, quâ mente, quâ volune est in malos.

XXII.

Ζεὺς γὰρ Ἡρακλέα καὶ Τάνταλον γεννήσας (οἱ μῦθοι λέγουσι, καὶ πάντες πιστεύουσι,) τ διὰ τὴν ἀρετὴν ἀθάνατον ἐποίησε· τὸν δέ, τὴν κακίαν ταῖς μεγίσταις τιμωρίαις ἐκόλασεν. χρὴ παραδείγμασι χρωμένους ὀρέγεσθαι καλοκἀγαθίας· καὶ μὴ μόνον τοῖς ὑφ' ἡμῶν ρημένοις ἐμμένειν, ἀλλὰ καὶ τῶν ποιητῶν βέλτιστα μανθάνειν, καὶ τῶν ἄλλων σοφιστῶν τι χρήσιμον εἰρήκασιν, ἀναγιγνώσκειν. ὥσ γὰρ τὴν μέλιτταν ὁρῶμεν, ἐφ' ἅπαντα μὲν βλαστήματα καθιζάνουσαν, ἀφ' ἑκάστου δὲ χρήσιμα λαμβάνουσαν. οὕτω χρὴ καὶ τοὺς δείας ὀρεγομένους, μηδενὸς μὲν ἀπείρως ἔ πανταχόθεν δὲ τὰ χρήσιμα συλλέγειν, μ γὰρ ἄν τις ἐκ ταύτης τῆς ἐπιμελείας τὰς τῆς φύ αρτίας ἐπικρατήσειεν. Jupiter enim H alem & Tantalum cùm procreâsset, (fabulæ aiunt, & omnes credunt) illum dem propter virtutem immortalem fe hunc verò propter malitiam maximis plicis punivit. Quibus oportet exem utentes expetere honestatem & probita & non solùm à nobis dictis insistere, se Poëtarum optima quæque discere, & a rum sapientum, si quid utile dixerunt, l

Quemadmodum enim apem videmus
er omnes flores ſedentem, ab unoquo-
e verò utilia accipientem: ſic oportet &
ditionis appetentes, nullius quidem ex-
rtes ſe habere, undecunque verò utilia
lligere. Vix enim quis ex hac diligentia
uræ peccata ſuperaverit. *Aliter*: Nam
n Jupiter, (ut arcanæ literæ tradunt, &
nes credunt) Herculem Tantalumque ge-
iſſet, alterum ob virtutem immortalitate
navit, alterum propter improbitatem
ximis ſuppliciis affecit. Decet igitur in
c exempla intuentes, virtutis & honeſta-
flagrare deſiderio: nec ea ſervare dun-
at, quæ nos diximus, ſed & Poëtarum
imæ ſententiæ diſcendæ, & quæ alii viri
ientes utiliter præcepêre, legenda ſunt.
m ut apes omnibus quidem inſidere floſ-
is, de ſingulis autem utilia carpere vide-
s: ſic eruditionis etiam comparandæ
dioſos nullius rei eſſe rudes, ſed undique
lia colligere decet. Vix enim hâc ipsâ
igentiâ naturæ noſtræ pravitatem ſupera-
nus.

Græciſmi, Phraſes, &c.

P. Ποιεῖν τινα ἀθάνατον. Immortalitate
quem donare. 2. Κολάζειν τινὰ τοῖς μεγί-

 ςαις

σαις τιμωρίαις· Maximis aliquem affice- supplicis. 3. Ἐμμένειν τοῖς ὑπό τινος εἰρημένοις. Græcism. Observare alicujus dicta. Servare ea, quæ ab aliquo dicta sunt. 4. Μανθάνειν τὰ βέλτιστα τῶν ποιητῶν. Optima quæque Poëtarum discere. 5. Εἰρηκέναι τι χρήσιμον. Dicere aliquid utile. Utiliter aliquid præcipere. 6. Ἀναγνῶναι τὶ χρήσιμον. Legere aliquid utile. 7. Καθιζάνειν ἐπὶ τὰ βλαστήματα. Insidere flosculis. 8. Λαμβάνειν τὰ χρήσιμα ἀφ' ἑκάστου scil. βλαστήματος. Utilia carpere de singulis flosculis. 9. Μηδενὸς ἀπείρως ἔχειν. X, Græcism. Nullius rei rudem esse. 10. Συλλέγειν τὰ χρήσιμα. Utilia quæque colligere. 11. Ἐπικρατεῖν τὰς τῆς φύσεως ἁμαρτίας. Superare naturæ pravitatem, &c.

FINIS.

ΙΣΟΚΡΑ'ΤΟΥΣ ΠΡΟ'Σ ΝΙΚΟΚΛΕ'Α

περὶ βασιλείας, λόγος δεύτερος.

ISOCRATIS AD NICOCLEM DE REGNO.

ORATIO II.

XXIII.

ΟἹ μὲν εἰωθότες, ὦ Νικόκλεις, ὑμῖν τοῖς βασιλεῦσιν ἐσθῆτας ἄγειν, ἢ χαλκὸν, ἢ χρυσὸν εἰργασμένον, ἢ ἄλλο τι τῶν τοιούτων

χρημάτων, ὧν αὐτοὶ μὲν ἐνδεεῖς εἰσιν, ὑμεῖς δὲ πλουτεῖτε λίαν ἔδοξαν εἶναί μοι καταφανεῖς, οὐ δόσιν, ἀλλ' ἐμπορίαν ποιούμενοι, καὶ πολὺ τεχνικώτερον αὐτὰ πωλοῦντες τῶν ὁμολογούντων καπηλεύειν. ἐγὼ δ' ἡγησαίμην ἂν ταύτην καλλίστην γενέσθαι δωρεὰν καὶ χρησιμωτάτην καὶ μάλιστα πρέπουσαν ἐμοί τε δοῦναι καί σοι λαβεῖν. εἰ δυνηθείην ὁρίσαι ποίων ἐπιτηδευμάτων ὀρεγόμενος, καὶ τίνων ἔργων ἀπεχόμενος, ἄριστ' ἂν καὶ τὴν πόλιν, καὶ τὴν βασιλείαν διοικοίης. *Metaphrasis.* Qui quidem soliti, O Nicocles, vobis Regibus vestes adducere, vel æs, vel aurum factum, vel aliud quid talium rerum, quarum ipsi egeni sunt, vos verò divites estis: Nimis visi sunt esse mihi manifesti, non donum, sed mercaturam facientes, & multò artificiosius ea vendentes, fatentibus se cauponari. Ego verò existimaverim hoc pulcherrimum fuisse donum & utilissimum, & maximè conveniens mihique dedisse & tibi accepisse, si potuerim definivisse, qualia studia expetens, & quibus factis abstinens optimè & civitatem, & regnum admimistres. *Periphrasis.* Qui vobis Regibus, Nicocles, advehere vestes solent, aut æs, aut aurum elaboratum, aut aliquid allud ejus generis, quo & ipsi egent, & vos abundatis: hos, ut mihi quidem videtur, plùs satis apparet, non

on largitionem facere, sed mercaturam, asque res multò callidiùs vendere, quàm os, qui ex professo cauponantur. Ego rò existimavi hoc pulcherrimum fore mu- s ac utilissimum, idemque & mihi dant tibi accipienti aptissimum, si describe ossem, quibus officiis præstandis, & qu s rebus fugiendis optimè & civitatem & gnum administraturus esses.

Phrases, &c.

1. Ἐργάζεσθαι τὸν χρυσὸν ἢ χαλκόν. Fa- re aurum aut res. 2. Ἐνδεῆ εἶναι vel ἐν- ιας τοιούτων χρημάτων. Egere ejusmo- rebus. 3. Πλουτεῖν τοιούτων χρημάτων. libus abundare rebus. 4. Δοκεῖν λίαν πιφανῆ εἶναι. Videri valde manifestum es- : Plus satis apparere. 5. Ποιεῖν δόσιν ἢ πορίαν. Facere largitionem aut merca- am. Largiri vel mercari. 6. Πολὺ χνικώτερόν τι πωλεῖν. Longè callidiùs quid vendere. 7. Ὁμολογεῖν καπηλεύειν. fiteri se cauponari. Ex professo caupo- i. 8. Διδόναι καὶ λαμβάνειν τὴν δωρεάν. re & accipere munus. 9. Ὀρέγεσθαι τῶν τηδευμάτων. Præstare officia. 10. Δι- εῖν τὴν πόλιν καὶ τὴν βασιλείαν. Admini- strare

ſtrare Civitatem & Regnum. Præeſſe Civitati & Regno.

XXIV.

Τοὺς μὲν γὰρ ἰδιώτας ἐστὶ πολλὰ τὰ παιδεύοντα, καὶ μάλιστα μὲν τὸ μὴ τρυφᾶν, ἀλλ' ἀναγκάζεσθαι περὶ τοῦ βίου καθ' ἑκάστην ἀγωνίζεσθαι τὴν ἡμέραν. Ἔπειθ' οἱ νόμοι, καθ' οὓς ἕκαστοι πολιτευόμενοι τυγχάνουσιν. ἔτι δ' ἡ παῤῥησία, καὶ τὸ φανερῶς ἐξεῖναι τοῖς τε φίλοις ἐπιπλῆξαι, καὶ τοῖς ἐχθροῖς ἐπιθέσθαι ταῖς ἀλλήλων ἁμαρτίαις· πρὸς δὲ τούτοις, τινὲς καὶ τῶν ποιητῶν τῶν προγεγενημένων ὑποθήκας ὡς χρὴ ζῆν, καταλελοίπασιν· ὥστ' ἐξ ἁπάντων τούτων εἰκὸς αὐτοὺς βελτίους γίνεσθαι, τοῖς δὲ τυράννοις οὐδὲν ὑπάρχει τοιοῦτον, ἀλλ' οὓς μᾶλλον ἔδει τῶν ἄλλων παιδεύεσθαι, ἐπειδὰν εἰς τὴν ἀρχὴν καταστῶσιν, ἀνουθέτητοι διατελοῦσιν. Οἱ μὲν γὰρ πλεῖστοι τῶν ἀνθρώπων αὐτοῖς οὐ πλησιάζουσι· οἱ δὲ συνόντες πρὸς χάριν ὁμιλοῦσιν. *Metaphraſis.* Nam privatos ſunt multa docentia, & maximè quidem non deliciari, *non luxurioſè vivere*, ſed cogi de victu per quamlibet certare diem. Deinde leges, ſecundùm quas ſinguli degentes ſunt. Etiam verò libertas, & apertè licere amicoſque reprehendere,

nimicis imminere, *inſidiari* alterius invi-
em peccatis. Ad verò hæc, *præterea* qui-
am & Poëtarum veterum præcepta, quem-
dmodum oportet vivere, reliquerunt.
aque ex omnibus his conſentaneum *eſt* ip-
s meliores fieri. At Tyrannis nihil eſt
le, ſed quos magis oportebat aliis inſtitui,
oſtquam in principatu conſtituti fuerint,
ne admonitione *vitam* finiunt. Nam plu-
mi hominum ipſis non appropinquant: at
à agentes *cum iis* ad gratiam converſan-
r. *Periphraſis.* Nam privatos quidem
omines permulta ſunt, quæ erudiant: at-
ue imprimis vita expers deliciarum, &
uotidiana de parando victu quaſi dimican-
i neceſſitas. Deinde leges, quibus in ſuis
uique civitatibus reguntur: Præterea li-
ertas illa, quâ palam & amicis objurgare,
inimicis exagitare licet delicta mutua.
enique Poëtæ quidam veteres præcepta de
vendi ratione reliquerunt. Quibus rebus
mnibus conſentaneum eſt, eos fieri melio-
s. Tyrannis autem nihil ejuſmodi con-
ngit, ſed quos omnium maximè inſtitui
onveniebat, hi mox ſuſcepto principatu
e ullis monitoribus ætatem exigunt. Per-
ucis enim ad eos patet aditus: qui verò
miliariter vivunt cum eis, hi ad gratiam
dicunt, & faciunt omnia.

Græ-

Græciſm. Phraſes, &c.

1. Παιδεύειν τοὺς ἰδιώτας. Erudire privatos homines. 2. Τὸ μὴ τρυφᾷν. Græciſm. Vita deliciarum expers. 3. Ἀναγκάζεσθαι ἀγωνίζεσθαι. Pro, τὸ ἀναγκάζεσθαι τοῦ ἀγωνίζεσθαι. (Nam utérque articulus hîc in Authore diſſimulatur.) Græciſm. Neceſſitas dimicandi. Quia, I. Infinitivi cum articulis expreſſis aut implicitis ponuntur pro nomine in omni caſu. II. Quia Græci infinitivis cum articulo expreſſo vel diſſimulato genitivi casûs, eo loco utuntur, quo Latini gerundiis in di. 4. Ἀγωνίζεσθαι περὶ τοῦ βίου. Dimicare de victu parando. 5. Καθ᾽ ἑκάστην τὴν ἡμέραν. Græciſm. Singulis diebus. Quotidie. Exponitur etiam per adjectivum quotidianus, a, um, cùm est ſubſtantivum ſine ſuo adjectivo, vel infinitivus pro nomine ſubſtantivo poſitus adjungitur : ut, Τὸ ἀναγκάζεσθαι καθ᾽ ἑκάστην τὴν ἡμέραν. Neceſſitas quotidiana. 6. Πολιτευόμενον τυγχάνειν, ſeu πολιτεύεσθαι κατὰ τοὺς νόμους. Legibus regi in civitate. Ex præſcripto legum vivere. 7. Τὸ φανερὰν ἐξεῖναι τοῖς φίλοις ἐπιπλῆξαι. Græciſm. Idem ſignificans, quod, ἡ φανερὰ ἐξουσία

τῶ

ῖς φίλοις ἐπιπλῆξαι. Manifesta licentia micos objurgandi. Libertas palàm amis objurgandi : seu, libertas illa, quâ licet làm amicos objurgare. 8. Ἐπιθέσθαι τῶν ἄλλων ἁμαρτίαις. Græcism. Exagitare orum peccata. 9. Καταλείπειν ὑποθήκας ς χρὴ ζῆν. Relinquere præcepta de ratio- vivendi , vel quomodò vivendum sit. . Τοὺς τυράννους μᾶλλον δεῖ τῶν ἄλλων παιδεύεσθαι. Principes maximè omnium connit institui. 11. Ἀνουθέτητον διατελεῖν. ne ullis monitoribus ætatem exigere. 12. ἱ πλεῖστοι τῶν ἀνθρώπων τοῖς τυράννοις οὐ ησιάζουσι. Paucis hominum ad Princis patet aditus. 13. Συνεῖναι τοῖς τυράννοις. Versari, familiariter vivere cum Prinpibus: 14. Ὁμιλεῖν πρὸς χάριν. Ad gram veri. i. Ad gratiam omnia & dicere, facere.

XXV.

Καὶ γὰρ τοι κύριοι γενόμενοι, καὶ χρημάτων είστων, καὶ πραγμάτων μεγίστων, διὰ τὸ καλῶς χρῆσθαι ταύταις ταῖς ἀφορμαῖς πεποιήκασιν, ὥστε πολλοὺς ἀμφισβητεῖν, πότεστιν ἄξιον ἑλέσθαι τὸν βίον, τὸν τῶν ἰδιωτευων μὲν, ἐπιεικῶς δὲ πραττόντων, ἢ τὸν τῶν τυράν-

τυραννευόντων. Ὅταν μὲν γὰρ ἀποβλέψωσιν εἰς τὰς τιμὰς, καὶ πλούτους, καὶ τὰς δυναστείας, ἰσοθέους ἅπαντας νομίζουσι τοὺς ἐν ταῖς μοναρχίαις ὄντας· ἐπειδὰν δ᾽ ἐνθυμηθῶσι τοὺς φόβους, καὶ τοὺς κινδύνους, καὶ διεξιόντες εὕρωσι, τοὺς μὲν ὑφ᾽ ὧν ἥκιστα ἐχρῆν διεφθαρμένους, τοὺς δ᾽ εἰς τοὺς οἰκειοτάτους ἐξαμαρτεῖν ἠναγκασμένους, τοῖς δ᾽ ἀμφότερα ταῦτα συμβεβηκότα· πάλιν ὁπωσοῦν ζῆν ἡγοῦνται λυσιτελεῖν μᾶλλον ἢ μετὰ τοιούτων συμφορῶν ἁπάσης τῆς Ἀσίας βασιλεύειν. *Metaphrasis.* Etenim quidem do-mini facti & pecuniarum plurimarum, & rerum maximarum, per non bene uti his occasionibus, fecerunt, ut multi dubitent utrùm sit dignum eligere vitam, quæ pri-vatorum *est* quidem, justè autem agentium, vel quæ regnantium *est*. Cùm quidem e-nim respexerint ad honores, & divitias, & principatus, æquales Diis omnes arbitrantur eos, qui in monarchiis sunt *constituti*: postquam verò considerârint terrores & me-tus, & differentes invenerint alios quidem à quibus minimè oportebat interfectos, a-lios verò in proximos peccare coactos: ali-is verò, utraque hæc contigisse: rursus quo-cunque modo vivere existimant conducere magis, quàm cum talibus calamitatibus u-niversæ Asiæ dominari. *Periphrasis.* Ita-que amplissimâ pecuniâ & maximâ po-tenti-

ntiâ potiti, facultatibus his non rectè u-ndo effecerunt, ut multi in dubium vo-ent, sitne privatorum quidem hominum, d moderatè se gerentium, potiùs expe-nda vita, quàm Tyrannorum. Nam cùm onores eorum & divitias & imperia intu-tur, omnes eos Diis similes esse censent, i soli rerum potiuntur. Cùm verò timo-s & pericula considerant, memoriâque petentes vident, alios à quibus minimè cebat interemptos, alios erga suos conjun-issimos delinquere coactos, aliis utrumque cidisse, rursus quovis modo vivere meli-s esse putant, quàm in hujusmodi calami-tibus vel universæ Asiæ dominari.

Græcism. Phrases, &c.

1. Κύριον γίνεσθαι τῶν χρημάτων πλείστων πραγμάτων μεγίστων. Græcism. Quem atini non *dominum fieri pecuniarum pluri-arum*, sed. *Potiri amplissimâ pecuniâ & axima potentiâ* dicunt. 2. Ἐπιεικῶς πράττ-ειν. justè agere: justitiæ litare: Moderatè gerere. 3. Ἀποβλέπειν εἰς τὰς τιμὰς καὶ ὰς δυναστείας. Intueri honores & imperia. . Νομίζειν τινὰ ἰσόθεον εἶναι. Censere ali-

 quem

quem Deo similem esse. 5. Ἐνθυμεῖσθαι τοὺς φόβους καὶ τοὺς κινδύνους. Considerare timores & pericula. 6. Διαφθείρεσθαι ὑπό τινος. Interfici ab aliquo. 7. Διεξιέναι a διέξειμι. Considerare, ratiocinari, memoriâ repetere. 8. Ἀναγκάζεσθαι εἰς τοὺς οἰκειοτάτους ἐξαμαρτάνειν. Cogi peccare, impelli ad peccandum in conjunctissimos. 9. Ὁπωσοῦν ζῆν. Quovis modo vivere. 10. Βασιλεύειν τῆς Ἀσίας. Dominari Asiæ.

XXVI.

Ταύτης δὲ τῆς ἀνωμαλίας καὶ τῆς ταραχῆς αἴτιον ἐστιν, ὅτι τὴν βασιλείαν ὥσπερ ἱερωσύνην παντὸς ἀνδρὸς εἶναι νομίζουσιν, ὃ τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων μέγιστόν ἐστι, καὶ πλείστης προνοίας δεόμενον· καθ' ἑκάστην μὲν οὖν πρᾶξιν, ἐξ ὧν ἄν τις μάλιστα δύναιτο κατὰ τρόπον διοικεῖν, καὶ τὰ μὲν ἀγαθὰ διαφυλάττειν, τὰς δὲ συμφορὰς διαφεύγειν, τῶν ἀεὶ παρόντων ἔργον ἐστὶ συμβουλεύειν. καθόλου δὲ τῶν ἐπιτηδευμάτων, ὧν χρὴ στοχάζεσθαι, καὶ περὶ ἃ δεῖ διατρίβειν, ἐγὼ πειράσομαι διελθεῖν. *Metaphrasis.* Hujus verò inæqualitatis & perturbationis causa est, quod regnum velut sacerdotium cujusvis viri esse putant, quod humanarum rerum maximum est, & majori

is providentiæ indigens. Quoad quamli-
bet igitur actionem, ex quibus, *quomodo*
quis maximè possit juxta modum, *rectè* ad-
ministrare *civitatem & regnum*, & bona
conservare, calamitates autem effugere,
semper præsentium opus est consilium dare.
In universum autem studiorum, pro studia,
ad quæ oportet collimare, & in quibus o-
portet versari, ego conabor percurrere.
Periphrasis. Est autem hujus diversitatis &
confusionis causa hæc, quòd regnum tan-
quam sacerdotium cujuslibet hominis esse
arbitrentur: quod summum est rerum hu-
manarum, majoremque providentiam po-
stulat. Ac singulatim quidem quo pacto
rectissimè res administrari, utque & bona
conservari, & mala caveri possint, eorum
munus est consulere, qui tibi semper ad-
sunt. Generatim autem, quæ studia tan-
quam meta tibi proposita esse debeant, &
quibus in rebus versandum sit, ego recense-
re conabor.

Græcismi, Phrases, &c.

1. Τὸ τῆς ἀνωμαλίας καὶ τῆς ταραχῆς αἴτιον. Diversitatis ac confusionis causa. 2. Δεῖσθαι τῆς προνοίας. Requirere, postulare providentiam. 3. Συμβουλεύειν καθ' ἑκάστην πρᾶξιν.

 Græ-

Græcis. Id est, ἐν ἑκάστῃ πράξει, scil. ἐκεῖνα ἢ ταῦτα, ἐξ ὧν ἢ δι᾽ ὧν. Consulere in singulis rebus ea, per quæ, &c. 4. Ἐξ ὧν sæpe sumi potest adverbialiter pro ὅπως vel τινὰ τρόπον. Græcis. Quomodò, quo pacto, &c. 5. Κατὰ τρόπον. Rectè, μάλιστα κατὰ τρόπον. Rectissimé. Græcism. 6. Καθόλου δὲ τῶν ἐπιτηδευμάτων, &c. Pro καθόλου δὲ τὰ ἐπιτηδεύματα, ὧν χρὴ στοχάζεσθαι, ἐγὼ πειράσομαι διελθεῖν. Est antiptosis, genitivus enim τῶν ἐπιτηδευμάτων pro accusativo τὰ ἐπιτηδεύματα ponitur. Nam sæpe antecedens casum relativi imitatur. 7. Στοχάζεσθαι τῶν ἐπιτηδευμάτων. Stadio sibi, tanquam scopum, proposita habere.

XXVII.

Εἰ μὲν οὖν ἔσται τὸ δῶρον ἐξεργασθὲν ἄξιον τῆς ὑποθέσεως, χαλεπὸν ἀπὸ τῆς ἀρχῆς συνιδεῖν· πολλὰ γὰρ καὶ τῶν ἐμμέτρων ποιημάτων, καὶ τῶν καταλογάδην συγγραμμάτων, ἔτι μὲν ἐν ταῖς διανοίαις ὄντα τῶν συντιθέντων μεγάλας τὰς προσδοκίας παρέσχεν· ἐπιτελεσθέντα δὲ καὶ τοῖς ἄλλοις ὑποδειχθέντα, πολὺ καταδεεστέραν τὴν δόξαν τῆς ἐλπίδος ἔλαβεν. Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τό γε ἐγχείρημα, καλῶς ἔχει, τὸ ζητεῖν τὰ παραλελειμμένα, καὶ νομοθετεῖν ταῖς

μοναρ-

μοναρχίαις. Οἱ μὲν γὰρ τοὺς ἰδιώτας παιδεύ-ντες ἐκείνους μόνους ὠφελοῦσιν· εἰ δέ τις τοὺς ρατοῦντας τοῦ πλήθους ἐπ᾽ ἀρετὴν προτρέψειεν, ἀμφοτέρους ἂν ὠφελήσειε, καὶ τοὺς τὰς δυναστεί-ας ἔχοντας, καὶ τοὺς ὑπ᾽ αὐταῖς ὄντας. τοῖς μὲν γὰρ ἂν τὰς ἀρχὰς ἀσφαλεστέρας, τοῖς δὲ ὰς πολιτείας πρᾳοτέρας ποιήσειεν. *Meta-hrasis.* An igitur erit hoc donum elabora-um dignum argumento, difficile ab initio erspicere. Multa enim & demensorum oëmatum, & prosâ oratione scriptorum dhuc quidem in mentibus existentia com-onentium, magnas expectationes præbue-unt, perfecta verò, & aliis ostensa multò nferiorem gloriam spe acceperunt. Verùm amen inceptum bene habet, quærere præ-ermissa, & leges ponere regnis. Nam pri-vatos homines instituentes, illos solos ju-vant: si verò quis eos, qui potiuntur multi-udinis, ad virtutem excitaverit, utrosque juverit, & principatus habentes, & sub ip-is existentes: illis quidem enim imperia tu-iora, his verò administrationes mansuetio-res fecerit. *Periphrasis.* Utrùm verò do-num hoc argumenti dignitati, cùm absolu-um fuerit, sit responsurum, ab initio facilè perspici non potest. Multa enim & nume-ris devincta poëmata, & solutâ oratione conscripti libri, dum adhuc in mentibus au-

 thorum

thorum inclusa tenerentur, magnam sui expectationem concitârunt : sed perfecta tandem, & aliis ostensa, longè tenuiorem, quàm pro conceptâ spe, gloriam consecuta sunt. Sed tamen conatus ipse præclarus est, ab aliis prætermissa conquerendi, & regnis veluti leges præscribendi. Nam qui privatos homines instituunt; hi solis illis prosunt. Si quis verò populi dominos ad virtutem excitârit, is utrisque commodaverit, tum iis, qui imperant, tum iis, qui parent imperio: quòd & aliis principatus tutiores, & his Respublicas leniores effecerit.

Græcismi, Phrases, &c.

1. Συνειδέναι τὶ ἀπὸ τῆς ἀρχῆς. Perspicere aliquid ab initio. 2. Πολλὰ τῶν καταλογάδην συγγραμμάτων. Græcism. Multi libri solutâ oratione conscripti. 3. Παρέχειν μεγάλας τὰς προσδοκίας. Concitare magnas expectationes. 4. Λαμβάνειν τὴν δόξαν. Consequi gloriam. 5. Ὠφελεῖν τοὺς ἰδιώτας μόνους. Solis prodesse privatis hominibus. 6. Κρατεῖν τοῦ πλήθους. Dominari populo. Dominum esse populi, &c. 7. Προτρέπειν τινὰ ἐπὶ τὴν ἀρετήν. Excitare aliquem ad virtutem. 8. Ἔχειν τὰς δυναστείας. Græcism.

ism. Imperare. 9. Ὑπὸ τῆς δυναστείας εἶ). Græcism. Parere imperio. 10. Ποιεῖν τὰς ἀρχὰς ἀσφαλεστέρας. Imperia reddere tiora. 11. Ποιεῖν τὰς πολιτείας πρᾳοτέρας. Respublicas efficere leniores.

XXVIII.

Πρῶτον μὲν οὖν σκεπτέον, τί τῶν βασιλευόντων ἔργον ἐστίν. ἐὰν γὰρ τὸ κεφάλαιον καὶ τὴν δύναμιν ὅλου τοῦ πράγματος καλῶς περιλάβωμεν. ἐνταῦθα ἀποβλέποντες, ἄμεινον καὶ περὶ τῶν ἄλλων μερῶν ἐροῦμεν. Οἶμαι δὴ πάντας ἂν ὁμολογῆσαι προσήκειν αὐτοῖς πόλιν τε δυ-χοῦσαν παῦσαι, καὶ καλῶς πράττουσαν διαφυλάξαι, καὶ μεγάλην ἐκ μικρᾶς ποιῆσαι. Τὰ δ᾽ ἄλλα, τὰ καθ᾽ ἑκάστην ἡμέραν συμπίπτοντα, τούτων ἕνεκα πρακτέον ἐστί. *Metaphrasis.* Primùm quidem igitur videndum, quid egnantium opus est. Si enim caput & im totius rei bene assumpserimus, huc intentes, meliùs & de aliis partibus dicemus. rbitror quidem omnes confessos esse convenire ipsis civitatémque infœliciter agenm sedâsse, *liberâsse*, & bene agentem onservâsse, & magnam è parva fecisse. am alia per quamlibet diem incidentia hom causâ faciendum est, vel *facienda sunt.* *eriphrasis.* Primùm igitur considerandum est,

eſt, quodnam ſit Regum officium. Nam ſi caput, atque id, in quo totius rei vis eſt, probè conſtituerimus: in ea intuentes, melius de cæteris quoque partibus dicturi ſumus. Arbitror equidem conſtare inter omnes, convenire eis, ut civitatem è calamitatibus liberent, & res ejus ſecundas tueantur, & ipſam è parva magnam efficiant. Nam cætera, quæ quotidie incidunt, horum cauſâ fieri debent.

Græciſmi, Phraſes, &c.

1. Παραλαμβάνειν καλῶς τὴν δύναμιν ὅ... λυ τῦ πράγματος. Conſtituere id probè, in quo totius rei vis conſiſtit. 2. Παῦσαι vel παύειν τὴν πόλιν τὴν δυςυχῦσαν. Græciſm. Liberare civitatem è calamitatibus. 3. Δ... αφυλάττειν τὴν πόλιν τὴν καλῶς πράττυσαν. Græciſm. Tueri civitatis res ſecundas. 4. Τὰ ἄλλα ἕνεκα τύτων πρακτέον ὅ... Græciſm. Cætera horum cauſâ facienda ſunt, &c.

XXIX.

Καὶ μὲν ἐκεῖνό γε φανερὸν, ὅτι δεῖ τ... ταῦτα συνιςαμένυς, καὶ περὶ τύτων βυλευ...
μέν...

μένους μὴ ῥαθυμεῖν. ἀλλὰ σκοπεῖν, ὅπως φρονιμώτερον διακείσονται τῶν ἄλλων. Δέδεικται γὰρ, ὅτι τοιαύτας ἕξουσι τὰς βασιλείας, οἵασπερ ἂν τὰς αὑτῶν γνώμας παρασκευάσωσιν. Ὥστε οὐδενὶ τῶν ἀθλητῶν οὕτω προσήκει τὸ σῶμα γυμνάζειν, ὡς τοῖς βασιλεῦσι τὴν ψυχὴν τὴν ἑαυτῶν. Ἅπασαι γὰρ αἱ πανηγύρεις οὐδὲν μέρος τιθέασιν τούτων τῶν ἄθλων, ἐφ᾽ ὧν ὑμεῖς καθ᾽ ἑκάστην ἀγωνίζεσθε τὴν ἡμέραν. ὧν ἐνθυμούμενον χρὴ προσέχειν τὸν νοῦν, ὅπως ὅσονπερ ταῖς τιμαῖς τῶν ἄλλων προέχεις, τοσοῦτον καὶ ταῖς ἀρεταῖς αὐτῶν διοίσεις. Καὶ μὴ νόμιζε τὴν ἐπιμέλειαν ἐν μὲν τοῖς ἄλλοις πράγμασι χρησίμην εἶναι, πρὸς δὲ τὸ βελτίους ἡμᾶς καὶ φρονιμωτέρους γίνεσθαι μηδεμίαν ἔχειν δύναμιν· μηδὲ καταγνῷς τῶν ἀνθρώπων τοσαύτην δυστυχίαν, ὡς περὶ μὲν τὰ θηρία τέχνας εὑρήκαμεν, αἷς αὐτῶν τὰς ψυχὰς ἡμεροῦμεν καὶ πλείονος ἀξίας ποιοῦμεν· ἡμᾶς δ᾽ αὐτοὺς οὐδὲν ἂν πρὸς ἀρετὴν ὠφελήσαιμεν.

Metaphrasis. Illud verò manifestum, quòd oportet eos, qui hæc poterunt, & de his deliberaturi sunt, non segnes esse, sed prospicere, ut prudentiùs aliis affecti sint. Ostensum est enim, quòd talia habebunt regna, quales suas mentes comparaverint, *effecerint.* Quamobrem nulli pugilum sic convenit corpus exercere, ut regibus mentem suam. Omnes enim hæ celebritates nullam partem

partem conſtituunt horum præmiorum, pro quibus vos per quemlibet certatis diem: Quæ cogitantem oportet adhibere mentem, ut quantùm honoribus aliis præſtas, tantùm & virtutibus ipſos excellas. Et ne existima diligentiam quidem in aliis rebus utilem eſſe, ad meliores verò nos & prudentiores fieri, nullam habere vim. Neque condemnes hominum tantam infœlicitatem, ut circa feras quidem artes invenimus, quibus ipſarum animos cicuramus, & pluris, *majoris* dignitatis facimus, nos vero ipſos nihil ad virtutem juverimus. *Periphraſis.* Illud autem perſpicuum eſt, oportere eos, in quibus hæc facultas eſſe debeat, & qui his de rebus deliberaturi ſint, non ſocordiæ ſeſe dare: ſed providere, ut ſint aliis longè prudentiores. Conſtat enim, quemadmodum ipſi ſuos animos excoluerint, ita etiam eorum regna ſe eſſe habitura. Quare nulli pugili ita convenit corpus exercere, quam regibus ingenium ſuum. Nam celebritates ludorum univerſæ nullam partem conſtituunt eorum præmiorum, pro quibus vos quotidie decertatis. Hæc igitur conſiderantem operam dare te decet, ut quantùm alios dignitate ſuperas, tantùm etiam virtute illis antecellas. Neque verò putabis curam & ſtudium in aliis prodeſſe rebus, ad augendam

...dam autem virtutem noſtram & prudentiam
...nihil habere virium, neque tantæ infœlicita-
...is homines condemnabis, ut cùm artes quaſ-
...dam ad cicurandas beſtias & animos earum
...excolendos invenerimus, ipſi nobis ad virtu-
...em nihil afferre adjumenti queamus.

Græciſmi, Phraſes, &c.

1. Οὐδὲν τιθέναι μέρος τῶν ἄθλων. Nul-
...m conſtituere partem præmiorum. 2. Ἀ-
...ωνίζεσθαι περὶ τῶν ἄθλων. Certare pro
...ræmio. 3. Προέχειν ταῖς τιμαῖς τῶν ἄλλων.
...uperare alios dignitate. 4. Διαφέρειν ταῖς ἀ-
...εταῖς τῶν ἄλλων. Antecellere aliis virtute.
... Ἡ ἐπιμέλεια μεγάλην ἔχει δύναμιν πρὸς τὸ
...ελτίους ἡμᾶς καὶ φρονιμωτέρους γίνεσθαι. Græ-
...iſm. Magnam vim habet ſtudium, ut me-
...ores & prudentiores ſimus, vel ad augen-
...am virtutem & prudentiam noſtram. 6. Κα-
...γινώσκειν τῶν ἀνθρώπων τὴν δυστυχίαν. Græ-
...iſm. Condemnare homines infœlicitatis.
... Ἡμεροῦν καὶ πλείονος ἀξίας ποιεῖν τὰς
...θηρίων ψυχάς. Græciſm. Cicurare & ex-
...olere animos ferarum. 8. Ὠφελεῖν τινα
...εἰς ἀρετήν. Adjumentum afferre alicui ad
...irtutem.

XXX.

XXX.

Ἀλλ' ὥστε καὶ τῆς παιδεύσεως, καὶ τῆς ἐπι-μελείας μάλιστα δυναμένης τὴν ἡμετέραν φύ-σιν εὐεργετεῖν, οὕτω διάκεισο τὴν γνώμην, τῶν τε παρόντων τοῖς φρονιμωτάτοις πλησία-ζε, καὶ τῶν ἄλλων, οὓς ἂν δύνῃ μεταπέμπ[ου]. Καὶ μήτε τῶν ποιητῶν τῶν εὐδοκιμούντων, μήτε τῶν σοφιστῶν μηδενὸς οἴου δεῖν ἀπείρως ἔχειν, ἀλ-λὰ τῶν μὲν ἀκροατὴς γίνου, τῶν δὲ μαθητής, παρασκεύαζε σαυτὸν, τῶν μὲν ἐλαττόνων κρι-τὴν, τῶν δὲ μειζόνων ἀνταγωνιστήν. Διὰ γὰρ τούτων τῶν γυμνασίων, τάχιστ' ἂν γένοιο τοιοῦ-τος, οἷον ὑπεθέμεθα δεῖν εἶναι τὸν ὀρθῶς βασι-λεύοντα, καὶ τὴν πόλιν ὡς χρὴ διοικήσοντα. Μάλιστα δ' ἂν αὐτὸς ὑπὸ σαυτοῦ παρακλη-θείης, εἰ δεινὸν ἡγήσαιο, τοὺς χείρους τῶν βελ-τιόνων ἄρχειν, καὶ τοὺς ἀνοητοτέρους τοῖς φρονι-μωτέροις προστάττειν. Ὅσῳ γὰρ ἂν ἐρρωμενε-στέρως τὴν τῶν ἄλλων ἄνοιαν ἀτιμάσῃς, το-σούτῳ μᾶλλον τὴν σαυτοῦ διάνοιαν ἀσκήσει[ς].

Metaphrasis. Sed quòd & institutione, & diligentiâ maximè possit animus noster a[d] juvari, ita affectus esto animum, *animo*, [&] præsentium prudentissimis te applica, [&] aliorum quos possis, accerse, & neque Po[-] ëtarum bene audientium, neque Philoso-phorum

horum cujusquam puta oportere imperitè
abere, sed illorum quidem auditor esto,
orum verò discipulus: & para teipsum
inorum quidem judicem, at majorum æ-
ulum. Per hæc enim exercitia celerrimè
eris talis, qualem supposuimus oportere
se rectè regnaturum, & civitatem, ut de-
t administraturum. Maximè verò ipse à
ipso admonitus fueris, si grave existima-
ris deteriores melioribus imperare. Quan-
verò vehementiùs aliorum amentiam de-
exeris, tantò magis tuam ipsius mentem
ercebis. *Periphrasis.* Illud potiùs tibi per-
deas, quòd institútione & curâ cum pri-
s animus noster queat adjuvari. Itaque
m domesticorum prudentissimis familiari-
r utere, tum exterorum quoscunque pote-
accersito: tum celebrium Poëtarum, &
etorum omnium periculum tibi esse faci-
dum, persuasum habeto: ac illorum qui-
m auditor esto, horum autem discipulus:
que te para, ut & minorum sis judex, &
jorum æmulator. Nam his exercitatio-
us celerrimè talis fies, qualem esse nos
ortere proposuimus eum, qui rectè sit
gno præfuturus, & urbem, ita ut decet,
bernaturus. Sic verò ipse te maximè co-
rtabere, si absurdum esse duxeris deteri-
s præstantioribus dominari, & stolidio-

 res

res prudentioribus imperare. Nam quò vehementiùs aliorum inſcitiam deſpexeris, eò diligentiùs ingenium tuum exercebis.

Græciſmi, Phraſes, &c.

1. Ἡ παίδευσις καὶ ἡ ἐπιμέλεια τὴν ἡμετέραν ψυχὴν εὐεργετεῖ. Inſtitutio & cura animum noſtrum adjuvat. 2. Οὕτω διάκεισθαι τὴν γνώμην. Græciſm. Ita ſentire, velle. Hoc ſibi perſuadere. 3. Πλησιάζειν τοῖς φρονιμωτάτοις. Familiariter uti prudentiſſimis. 4. Ἀπείρως ἔχειν τῶν ποιητῶν καὶ τῶν σοφιστῶν. IX, 11. Græciſm. Ignarum eſſe Poëtarum & Rhetorum. 5. Ὀρθῶς βασιλεύειν. Rectè præeſſe Regno. 6. Διοικεῖν τὴν πόλιν. Adminiſtrare urbem, civitatem. 7. Δεινὸν ὅτι τοὺς χείρους τῶν βελτιόνων ἄρχειν, καὶ τοὺς ἀνοητέρους τοῖς φρονιμωτέροις προστάττειν. Abſurdum eſt deteriores præſtantioribus dominari, & ſtolidiores prudentioribus imperare. 8. Ἀτιμάζειν τὴν τῶν ἄλλων ἄνοιαν. Deſpicere aliorum inſcitiam. 9. Ἀσκεῖν τὴν ἑαυτοῦ διάνοιαν. Exercere ſuam mentem.

XXXI.

Ἀρχέσθω μὲν οὖν ἐντεῦθεν χρὴ τοὺς μέλλοντάς τι ποίησειν τῶν δεόντων. Πρὸς δὲ τούτῳ φιλάνθρωπον εἶναι δεῖ καὶ φιλόπολιν. Οὔτε ἵππων, οὔτε κυνῶν, οὔτε ἀνδρῶν, οὔτε ἄλλου πράγματος οὐδενὸς οἷόν τε καλῶς ἄρχειν, μή τις χαίρῃ τούτοις, ὧν αὐτὸν δεῖ ποιεῖσθαι ἐπιμ-

ἐπιμέλειαν. Μελέτω σοὶ τοῦ πλήθους, καὶ περὶ παντὸς ποιοῦ κεχαρισμένως αὐτοῖς ἄρχειν· γινώσκων, ὅτι καὶ τῶν ὀλιγαρχιῶν, καὶ τῶν ἄλλων πολιτειῶν αὗται πλεῖστον χρόνον διαμένουσιν, αἵτινες ἂν ἄριστα τὸ πλῆθος θεραπεύωσι. Καλῶς δὲ δημαγωγήσεις, ἐὰν μήτε τὸν ὄχλον ὑβρίζειν ἐᾷς, μήτε ὑβριζόμενον περιορᾷς· ἀλλὰ σκοπῇς, ὅπως οἱ βέλτιστοι μὲν τὰς τιμὰς ἕξουσιν, οἱ δ' ἄλλοι μηδὲν ἀδικηθήσονται. Ταῦτα γὰρ στοιχεῖα πρῶτα καὶ μέγιστα χρηστῆς πολιτείας ἐστί. *Metaphrasis.* Incipere quidem igitur inde oportet futuros quid facere, *pro facturos quid* decentium. Ad hæc verò amantem hominum esse oportet, & amantem civitatis. Neque enim equis, neque canibus, neque viris, neque alii rei cuiquam potest bene imperare, si non quis gaudeat his, quorum ipsum oportet facere curationem. Cura tibi sit populi, & per omne, vel per omnia facito gratè ipsis imperare, sciens quòd & oligarchiarum, & cæterarum gubernationum hæ plurimum tempus permanent, quæ optimè populum coluerint. Bene autem populum reges, si neque turbam injuriam facere sinas, neque injuriâ affectam (scil. turbam) contemnas, *deseras:* sed prospicias, ut optimi quidem honores habebunt, *pro habeant*, alii verò nihil lædentur, *pro lædantur.* (Nam *ut* causalis conjuncti-

vum postulat apud Latinos.) Ita enim elementa prima & maxima optimæ Reipubl. sunt. *Periphr.* Hinc igitur eos auspicari decet, qui fungi officio volent: Præterea *te* & hominum & Civitatis amantem esse convenit. Nec enim fieri potest, vel equis, vel canibus, vel hominibus, vel ulli denique rei quisquam rectè præsit, nisi delectetur iis, quorum ei mandata est curatio, Populus curæ tibi sit, & omnia in eo posita esse putato, ut is imperio tuo delectetur. Notum enim est, & oligarchias, & cætera imperia eò diuturniora esse, quò diligentiùs populum coluerint. Sic autem bene imperabis, si neque vulgi petulantiæ locum dederis, neque alios populo insultare passus fueris, sed provideris, ut & honores optimo cuique mandentur, & cæteri nullis injuriis afficiantur. Hæc enim elementa prima & maxima sunt reipublicæ bene constitutæ.

Græcismi, Phrases, &c.

1. Τὺς μέλλοντας ποιήσειν est Græcismus, qui idem est, quod ποιησομένυς, facturos &c. IV, 2. 2. Ποιεῖν τι τῶν δεόντων. Græcism. Fungi aliquo officio. Administrare aliquod munus. 3. Ἀρχὴν τῶν ἀνδρῶν. Imperare vel præesse hominibus. 4. Ποιεῖσθαι τινὸς τὴν ἐπιμέλειαν. I, 3. Græcism. Curare rem aliquam. Curationem suscipere alicujus rei

rei. 5. Περὶ παντός τι ποιεῖν. Græciſm. Deſudare in aliqua re omni ſtudio. Summa ope niti in aliqua re, &c. 6. Διαμένειν πλεῖστον χρόνον. Longiſſimo tempore durare. Item, Diuturnius vel diuturniorem eſſe. 7. Ἐᾶν τὸν ὄχλον ὑβρίζειν. Sinere, pati populum injuriam facere. Vulgi licentiæ frænos laxare. Populi petulantiæ locum dare. 8. Ὅπως οἱ βέλτιστοι μὲν τὰς τιμὰς ἕξουσιν, οἱ δ' ἄλλοι, μηδὲν ἀδικηθήσονται. Hîc plures ſunt Græciſmi ὅπως ἕξουσι καὶ ἀδικηθήσονται. Ut habebunt & injuriâ afficientur : pro habeant & injuriâ afficiantur. *III, 6. 2.* μηδὲν ἀδικηθήσονται. *Nihil injuriâ afficientur* : pro, in *nulla re* injuriâ afficiantur, &c. 9. Ἔχειν τὰς τιμάς. Præditum eſſe dignitate. Fungi munere, &c. 10. Ἀδικεῖσθαι μηδέν. In nulla re injuriâ affici. Nullâ injuriâ affici, &c.

XXXII.

Τῶν προσταγμάτων, καὶ τῶν ἐπιτηδευμάτων, κινεῖ καὶ μετατίθει τὰ μὴ καλῶς καθεστῶτα· καὶ μάλιστα μὲν εὑρετὴς γίνου τῶν βελτίστων· εἰ δὲ μή, μιμοῦ τὰ παρὰ τοῖς ἄλλοις καλῶς ἔχοντα. Ζήτει νόμους τὸ μὲν σύμπαν δικαίους καὶ συμφέροντας, καὶ σφίσιν αὐτοῖς ὁμολογουμένους, πρὸς δὲ τούτοις, οἵτινες τὰς μὲν ἀμφισβητήσεις ὡς ἐλαχίστας, τὰς δὲ διαλύσεις ὡς οἷόντε ταχίστας τοῖς πολίταις ποιήσουσι. Ταῦτα γὰρ ἅπαντα προσεῖναι δεῖ τοῖς καλῶς κειμένοις νόμοις.

Τὰς μὲν ἐργασίας αὐτοῖς καθίστη κερδαλέας, τὰς δὲ πραγματείας ἐπιζημίους, ἵνα τὰς μὲν φεύγωσι, πρὸς δὲ τὰς προθύμως ἔχωσι. *Metaphrasis.* Edictorum & institutorum move & transpone non bene constituta : & maximè quidem inventor esto optimorum : si verò non, imitare apud alios bene habentia. Quære leges quidem *in* universum justas & conducibiles, & sibi ipsis consentientes: ad hæc verò, quæ controversias quàm paucissimas, at dissolutiones, *compositiones* quàm fieri potest celerrimas civibus facient. Hæc enim omnia inesse oportet bene statutis legibus. Negotiationes ipsis constitue lucrosas, actiones verò *forenses* damnosas : ut has quidem fugiant, erga illas verò cupidè habeant. *Periphrasis.* Edicta & instituta vitiosa loco move & muta : operamque in primis dato, ut optimorum sis inventor : sed si fieri nequit, imitare, quæ apud alios rectè se habent. Leges quære in universum æquas & utiles & inter se consentientes : atque etiam tales, quæ & controversias civium quàm paucissimas, & compositiones, quàm fieri potest, celerrimas efficiant. Hæc enim oportet inesse omnia legibus bene constitutis. Effice eis negotiationes lucrosas, lites detrimentosas, ut has fugiant, illas appetant.

1. Μετατιθέναι τῶν πραγμάτων τὰ μὴ καλῶς καθεστῶτα. Græcism. VI, 5, 6. Mutare edicta vitiosa. 2. Μιμεῖσθαι τὰ παρὰ τοῖς ἄλλοις καλῶς ἔχοντα. Imitari ea, quæ apud alios bene se habent. 3. Ὁ νόμος τὸ σύμπαν δίκαιος καὶ συμφέρων. Lex universè æqua ac utilis. *Vid. Lucian. Dialog. I,* 9. 4. Ποιεῖν τὰς ἀμφισβητήσεις ὡς ἐλαχίστας. Efficere controversias quàm paucissimas. 5. Καθιστάναι τὰς ἐργασίας τοῖς πολίταις κερδαλέας Negotiationes efficere civibus lucrosas. 6. Φεύγειν τὰς πραγματείας. Fugere lites. Abhorrere, alienum esse à litibus. 7. Προθύμως ἔχειν πρὸς τὰς διαλύσεις. Græcism. Appetere compositiones, scil. litium.

XXXIII.

Τὰς κρίσεις ποίει, περὶ ὧν πρὸς ἀλλήλους ἀμφισβητῶσι, μὴ πρὸς χάριν, μηδὲ ἐναντίας ἀλλήλαις, ἀλλ' ἀεὶ ταὐτὰ περὶ τῶν αὐτῶν γίνωσκε. Καὶ γὰρ πρέπει, καὶ συμφέρει τὴν τῶν βασιλέων γνώμην ἀμετακινήτως ἔχειν περὶ τῶν δικαίων, ὥσπερ τοὺς νόμους, τοὺς καλῶς κειμένους. Διοίκει τὴν πόλιν ὁμοίως, ὥσπερ τὸν πατρῷον οἶκον, ταῖς μὲν κατασκευαῖς λαμπρῶς καὶ βασιλικῶς, ταῖς δὲ πράξεσιν ἀκριβῶς, ἵν' εὐδοκιμῇς ἅμα, καὶ διαρκῇς. *Metaphrasis.* Judicia facito, de quibus inter se contendunt, non ad gratiam, neque contraria aliis alia,

alia, ſed ſemper eadem de iiſdem cognoſce, *judica.* Etenim decet & confert Regum ſententiam immobiliter *ſe* habere de juſtis, quemadmodùm leges rectè ſtatutas. Adminiſtra civitatem ſimiliter ut paternam domum, apparatibus ſplendidè & regiè, exactionibus, *veſtigalibus* accuratè: Ut bene audias ſimul & ſufficias, *ſumptibus ne exhauriaris. Periphraſis.* De controverſiis eorum ſententias neque ad gratiam ferto, neque inter ſe contrarias, ſed de iiſdem quidem rebus ſemper eadem decernito. Etenim & decet, & expedit Regum de jure decreta eſſe immutabilia, ut probatas leges. Urbem eodem modo, quo paternam domum adminiſtra, apparatu ſplendido & regali, ratione vectigalium accuratâ: ut ſimul & illuſtri laude celebreris, & ſumptus tolerare poſſis.

Græciſmi, Phraſes, &c.

1. Ποιεῖν τὰς κρίσεις. Græciſm. Sententias ferre. Judicare. 2. Γινώσκειν ἀεὶ ταὐτά. Semper eadem decernere. 3. Πρέπει τὴν τῶν βασιλέων γνώμην ἀμετακινήτως ἔχειν. Græciſm. Pro, ἀμετακίνητον εἶ). Regum decreta decet eſſe immutabilia. 4. Διοικεῖν τὴν πόλιν ταῖς πράξεσιν ἀκριβῶς. Adminiſtrare urbem accuratâ vectigalium ratione. 5. Διαρκεῖν. Sumptibus non exhauriri. Sumptus tolerare poſſe.

XXXIV.

Τὴν μεγαλοπρέπειαν ἐνδείκνυσο ἐν μηδεμιᾷ τῶν πολυτελειῶν, τῶν εὐθὺς ἀφανιζομένων, ἀλλ᾽ ἔν τε τοῖς προειρημένοις καὶ τῷ κάλλει τῶν κτημάτων, καὶ ταῖς τῶν φίλων εὐεργεσίαις. Τὰ γὰρ τοιαῦτα τῶν ἀναλωμάτων αὐτῷ τέ σοι παραμενεῖ, καὶ τοῖς ἐπιγινομένοις πλείονος ἄξια τῶν δεδαπανημένων καταλείψεις. *Metaphrasis.* Magnificentiam ostende in nulla *re* magnorum ſumptuum, ſtatim evaneſcentium, ſed inque prædictis & pulchritudine poſſeſſionum, & amicorum beneficiis. Tales enim ſumptuum, *pro ſumptus* ipſique tibi permanebunt, & poſteris pluris æſtimandos inſumptis relinques. *Periphraſis.* Oſtenta magnificentiam nullâ re magni ſumptûs, ſtatimque perriturâ : ſed tum iis rebus, quas diximus, tum inſtrumenti atque ſupellectilis ornatu, tum beneficentiâ in amicos. Nam quæ hoc modo inſumpſeris, ea tibi ipſi firma ſtabiliaque permanent, & poſteris tuis plures commoditates afferent, quàm pecuniæ profuſiones.

Græciſmi, Phraſes, &c.

1. Τὸ εὐθὺς ἀφανιζόμενον. Græciſm. Res ſtatim peritura. 2. Τὸ κάλλος τῶν κτημάτων. Pulchritudo poſſeſſionum. Inſtrumenti atque ſupellectilis ornatus. 3. Τὰ τοιαῦτα τῶν ἀναλωμάτων. Græciſm. VI, 5. Tales impenſæ.

penſæ. Ea, quæ hoc modo inſumpta ſunt. 4. Τὰ τῶν ἀναλωμάτων πλέονος ἄξια. Sumptus pluris faciendi. Impenſæ majoris æſtimandæ.

XXXV.

Τὰ περὶ τοὺς θεοὺς ποίει μὲν, ὡς οἱ πρόγονοι κατέδειξαν. ἡγοῦ δὲ τοῦτο εἶναι θῦμα κάλλιστον, καὶ θεραπείαν μεγίστην, ἐὰν ὡς βέλτιστον καὶ δικαιότατον σεαυτὸν παρέχῃς. μᾶλλον γὰρ ἐλπὶς τοὺς τοιούτους, ἢ τοὺς ἱερεῖα πολλὰ καταβάλλοντας πράξειν τι παρὰ τῶν θεῶν ἀγαθόν. Τίμα τῶν μὲν ἀρχαῖς τῶν τιμῶν τοὺς οἰκειοτάτους, ταῖς δ' ἀληθεστάταις τοὺς εὐνουστάτους. Φυλακὴν ἀσφαλεστάτην, ἡγοῦ τοῦ σώματος εἶναι τήν τε τῶν φίλων ἀρετὴν, καὶ τὴν τῶν πολιτῶν εὔνοιαν, καὶ τὴν σαυτοῦ φρόνησιν. Διὰ γὰρ τούτων, καὶ κτᾶσθαι, καὶ διασώζειν τὰς τυραννίδας μάλιστ' ἄν τις δύναιτο. *Metaphraſis.* Quæ ad Deos *ſpectant*, fac, *præſta* quidem, ut majores oſtenderunt. Exiſtima verò hoc eſſe ſacrificium pulcherrimum, & cultum maximum, ſi quàm optimum & juſtiſſimum teipſum præbeas, magis enim ſpes *eſt* tales, quàm victimas multas dejicientes, *proſternentes*, *lucraturos* quid apud Deos bonum. Honora quidem principiis honorum proximos, veriſſimis autem benevolentiſſimos. Cuſtodiam tutiſſimam exiſtima corporis eſſe amicorum virtutem, & civium benevolentiam,

[...]tiam, & tuam ipſius prudentiam; per [...]c enim & poſſidere & conſervare regna [...]aximè quis poſſit. *Periphraſis.* Religio[...]em eam ſerva, quam à majoribus accepiſti. [...]l verò pulcherrimum ſacrificium & cul[...]m eſſe maximum ducito, ſi ipſe ſis quàm [...]ptimus ac juſtiſſimus. Major enim ſpes [...]t tales quidpiam boni à Diis immortali[...]s impetraturos, quàm eos, qui multas vi[...]timas proſternunt. Primos honores con[...]nctiſſimis, veriſſimos benevolentiſſimis [...]eferto. Tutiſſimam corporis cuſtodiam [...]ſe puta, cum in virtute amicorum, tum [...] benevolentia civium, tum in tua pruden[...]a collocatam. Hæc enim ſunt, per quæ [...]mperium facillimè & paretur, & conſerve[...]r.

Græciſmi, Phraſes, &c.

1. Ποιεῖν τὰ πρὸς Θεούς. Græciſm. Præ[...]are ea, quæ ad cultum Deorum ſpectant. [...]olere Deos. *Vid. Lucian. II. 5.* 2. Πα[...]έχειν ἑαυτὸν ὡς βέλτιστον καὶ δικαιότατον. [...]ræbere ſe quàm optimum ac juſtiſſimum. [...] Καταβάλλειν ἱερεῖα πολλά. Multas proſter[...]ere victimas, Id eſt, multas mactare pecudes [...]ro ſacrificio Diis faciendo. 4. Πράξειν τι παρὰ [...] Θεῶν ἀγαθόν. Impetrare aliquid boni à [...]iis. 5. Τιμᾶν τινα ταῖς ἀρχαῖς τῶν τιμῶν. Græ[...]iſm. Primos alicui honores deferre. Maximo aliquem

aliquem honore afficere. 6. Ἡγεῖσθαί τι φυλακὴν ἀσφαλεστάτην τοῦ σώματος εἶναι. Existimare aliquid tutissimam corporis custodiam esse. 7. Κτῆσαι καὶ διασώζειν τὰς τυραννίδας. Parare & conservare regna.

XXXVI.

Κήδου τῶν οἴκων τῶν ἰδιωτῶν, καὶ νόμιζε τοὺς δαπανομένους ἀπὸ τῶν σῶν ἀναλίσκειν, καὶ τοὺς ἐργαζομένους τὰ σὰ πλείω ποιεῖν. ἅπαντα γὰρ τὰ τῶν οἰκούντων τὴν πόλιν οἰκεῖα τῶν καλῶς βασιλευόντων ἐστί. Διὰ παντὸς τοῦ χρόνου τὴν ἀλήθειαν οὕτω φαίνου προτιμῶν, ὥστε πιστοτέρους εἶναι τοὺς σοὺς λόγους, ἢ τοὺς τῶν ἄλλων ὅρκους. *Metaphrasis.* Cura domos privatorum, & existima sumptus facientes de tuis consumere, & laborantes tua ampliora facere. Omnia enim, quæ inhabitantium civitatem *sunt*, domestica bene regnantium sunt. Per omne tempus veritatem sic videaris magnifacere, *curare*, ut fide digniores sint tui sermones, quàm aliorum juramenta. *Periphrasis.* Rem familiarem privatorum curato: & prodigos de tuo facere sumptum, & ad rem attentos tuas opes augere existimato. Bona enim omnia in urbe habitantium, ad familiam pertinent regum bene imperantium. Per omnem ætatem, tantam veritatis præ te ferto reverentiam, ut plus habeatur fidei tuæ affirmationi, quàm aliorum dejerationi.

Phra-

Phrases, &c.

1. Κήδεσθαι τῶν οἴκων τῶν ἰδιωτῶν. Curare rem familiarem, patrimonia privatorum. 2. Οἰκεῖν τὴν πόλιν. Habitare in urbe. 3. Φαίνεσθαι προτιμᾶν τὴν ἀλήθειαν. Studium & reverentiam veritatis præ se ferre.

XXXVII.

Ἅπασι μὲν τοῖς ξένοις ἀσφαλῆ τὴν πόλιν πάρεχε, καὶ πρὸς τὰ συμβόλαια νόμιμον. Περὶ πλείστου δὲ ποιοῦ τῶν ἀφικνουμένων, μὴ τοὺς σοὶ δωρεὰς εἰσάγοντας, ἀλλὰ τοὺς παρά σου λαμβάνειν ἀξιοῦντας. Τιμῶν γὰρ τοὺς τοιούτους, μᾶλλον παρὰ τοῖς ἄλλοις εὐδοκιμήσεις. Τοὺς φόβους ἐξαιροῦ τῶν πολιτῶν καὶ μὴ βούλου περιδεὴς εἶναι τοῖς μηδὲν ἀδικοῦσιν· ὅπως γὰρ ἂν τοὺς ἄλλους πρὸς σεαυτὸν διαθῇς, οὕτω καὶ σὺ πρὸς ἐκείνους ἕξεις. Ποίει μὲν μηδὲν μετ᾽ ὀργῆς· δόκει δὲ τοῖς ἄλλοις, ὅταν σοὶ καιρὸς ᾖ, Δεινὸς μὲν φαίνου τῷ μηδέν σε λανθάνειν τῶν γιγνομένων, πρᾶος δὲ τῷ τὰς τιμωρίας ἐλάττους ποιεῖσθαι τῶν ἁμαρτανομένων. *Metaphrasis.* Omnibus quidem hospitibus tutam civitatem præbe, & ad contractus legitimam. Plurimi verò facias advenientium non tibi dona introducentes, sed abs te capere poscentes.

Honorans enim tales, magis apud alios honoraberis. Timores tolle civium, & non velis formidabilis esse nihil peccantibus: quomodò enim alios adversùs te dispesueris, *animatos reddideris*, sic & tu erga illos *te* habebis. Fac quidem nihil cum ira, videaris autem aliis, cùm tibi tempus fuerit. Formidandus quidem appare eò quòd te nihil lateat eorum, quæ fiunt: mitis, clemens pœnas minores faciendo, *minuendo* peccatorum. *Periphrasis.* Cum omnibus hospitibus urbem exhibe tutam, & in contractibus æquam: tum inter advenas eos maximi facito, non qui dona tibi advehunt, sed qui à te expetunt. Nam si his honorem habueris, apud cæteros majore gloriâ eris. Exime civibus formidinem: neque terribilis iis esse velis, qui nihil delinquunt. Nam quo tu eos in te esse animo consuefeceris, eodem & ipse in illos eris. Nihil per iracundiam agito: sed iram cùm tempus postulabit, simulato Acrimoniam tuam proba indagatione rerum, quæ geruntur, omnium, clementiam mitigatione suppliciorum.

Græcismi, Phrases, &c.

1. Παρέχειν τὴν πόλιν τοῖς ξένοις ἀσφαλῆ. Exhibere urbem hospitibus tutam. Facere,

cere, ut hospitibus in urbe tutò versari liceat. 2. Ἡ πόλις πρὸς τὰ συμβόλαια νόμιμος. Gracism. Civitas in contractibus æqua. 3. Περὶ πλείστου ποιεῖν τῶν ἀφικνουμένων τοὺς τὰς δωρεὰς εἰσάγοντας. Græcism. VI, 5. Maximi facere advenas, qui dona advehunt, afferunt. 4. Λαμβάνειν παρά τινος τὰς δωρεάς. Accipere ab aliquo dona. 5. Ἐξαιρεῖσθαι τοὺς φόβους. Eximere metum. 6. Οὕτω διατιθέναι τοὺς ἄλλους πρὸς ἑαυτόν. Consuefacere alios hoc animo in seipsum esse. 7. Ποιεῖν τι μετ᾽ ὀργῆς. Facere aliquid per iracundiam. 8. Ποιεῖσθαι ἐλάττους τὰς τιμωρίας. Græcism. Mitigare supplicia, &c.

XXXVIII.

Ἀρχικὸς εἶναι βούλου μὴ χαλεπότητι, μηδὲ τῷ σφόδρα κολάζειν· ἀλλὰ τῷ πάντας ἡττᾶσθαι τῆς σῆς διανοίας, καὶ νομίζειν ὑπὲρ τῆς ἑαυτῶν σωτηρίας ἄμεινόν σε βουλεύεσθαι. Πολεμικὸς γίνου ταῖς ἐπιστήμαις, καὶ ταῖς παρασκευαῖς· εἰρηνικὸς δὲ, τῷ μηδὲν παρὰ τὸ δίκαιον πλεονεκτεῖν. Οὕτως ὁμίλει τῶν πόλεων πρὸς τὰς ἥττους, ὥσπερ ἂν τὰς κρείττους πρὸς σεαυτὸν ἀξιώσειας. Φιλονείκει μὴ περὶ ἁπάντων, ἀλλὰ περὶ ὧν ἂν κρατήσαντί σοι μέλλει συνοίσειν. Φαύλους ἡγοῦ μὴ τοὺς συμφερόντως ἡττωμένους, ἀλλὰ τοὺς μετὰ βλάβης περιγινομένους. Μεγαλόφρονας εἶναι νόμιζε,

μιζε, μὴ τοὺς μείζω περιβαλλομένους, ὧν οἷοί τε εἰσι κατασχεῖν, ἀλλὰ τοὺς μετρίων μὲν ἐφιεμένους, ἐξεργάζεσθαι δὲ δυναμένους, οἷς ἂν ἐπιχειρῶσι. Ζήλου μὴ τοὺς μεγίστην ἀρχὴν κτησαμένους. ἀλλὰ τοὺς ἄριστα τῇ παρούσῃ χρησαμένους καὶ νόμιζε τελέως εὐδαιμονήσειν, οὐκ ἐὰν ἁπάντων ἀνθρώπων, μετὰ φόβων καὶ κινδύνων ἄρχῃς, ἀλλ' ἐὰν τοιοῦτος ὢν, οἷα χρὴ, καὶ πράττων ὥσπερ ἐν τῷ παρόντι, μετρίων ἐπιθυμῇς, καὶ μηδενὸς τούτων ἀπορῇς. *Metaphrasis.* Imperiosus esse velis non acerbitate, sed eo, *quod est* omnes vinci tuâ mente, & existimare pro sua salute meliùs te consulere quàm *se*. Bellicosus esto, scientiâ & apparatibus, pacificus verò nihil præter justum plus habendo. Sic te gere civitatum erga minores, ut potentiores erga te ipsum volueris. Contende non de omnibus, sed de quibus victori tibi sit profuturum. Improbos puta non utiliter victos, sed cum damno vincentes. Magnanimos esse puta non majora suscipientes iis, quæ possunt sustinere, sed mediocria quidem aggredientes, efficere verò valentes, quæ suscipiant. Æmulare non eos, qui maximum imperium possederunt, sed præsenti optimè usi sunt. Et existima planè *te* beatum fore, non si omnibus hominibus cum terroribus & periculis imperes, sed si talis existens, qualem decet,

cet, & agens ut in præsenti, mediocria expetas, & nullius horum egeas. *Periphrasis.* Auctoritatem imperii tuere, non asperitate, nec sævitiâ pœnarum, sed excellenti sapientiâ : ut te suæ saluti omnes meliùs quam semetipsos consulere arbitrentur. Bellicosus esto scientiâ rei militaris & apparatûs, pacificus nihil præter jus & æquum vendicando. Erga Civitates imbecilliores talem te præbeas, quales in te potentiores esse velles. Noli de rebus quibusvis contendere, sed de iis duntaxat, quarum victoria tibi profutura est. Contemnendos existima non eos, qu majora suscipiunt, quàm sustinere possunt sed qui & mediocria desiderant, & quæ aggrediuntur, perficere possunt. Æmular non eos, qui latissimè imperium propagarunt, sed qui id, quod habent, rectissim administrârunt : teque ab omni parte fœlicem existima fore, non si in omnes homines cum metu & periculo imperium agites, se si talem te præbens, qualem decet, & ita agens, ut res præsentes postulant, mediocri desideres, & horum nullo careas.

Græcismi, Phrases, &c.

1. Ἀρχικὸν εἶναι. Imperare, &c. 2. Ἡττᾶσθαι τῆς τινος διανοίας. Græcism. Superai

alicujus ſapientiâ. 3. Οὕτως ὁμιλεῖν πρὸς τὰ ἥττους τῶν πόλεων. Græciſm. VI, 5. Ita ſe gerere talem ſe præbere erga imbecilliores civitate 4. Φιλονεικεῖν περὶ ἁπάντων. Contendere d omnibus rebus. 5. Ἡττᾶσθαι συμφερόντω Utiliter ſuccumbere. 6. Περιγίνεσθαι μ βλάβης. Vincere cum damno. 7. Περι βάλλεσθαί τι. Suſcipere aliquid. 8. Ἐφί εσθαι τῶν μετρίων. Mediocria deſiderare 9. Μεγίστην κτᾶσθαι ἀρχήν. Latiſſimè im perium propagare. 10. Τῇ ἀρχῇ τῇ παρούσῃ ἄριστα χρῆσθαι. Græciſm. Imperium par tum rectiſſimè adminiſtrare. 11. Τελέω εὐδαιμονεῖν. Beatum eſſe ab omni parte 12. Μηδενὸς τούτων ἀπορεῖν. Nullo horum carere.

XXXIX.

Φίλους κτῶ, μὴ πάντας τοὺς βουλομένου ἀλλὰ τοὺς τῆς σῆς φύσεως ἀξίους ὄντας· μηδ μεθ' ὧν ἥδιστα συνδιατρίψεις, ἀλλὰ μεθ' ὧ ἄριστα τὴν πόλιν διοικήσεις. Ἀκριβεῖς ποι τὰς δοκιμασίας τῶν συνόντων, εἰδὼς ὅτι πάν τες οἱ μὴ σοὶ πλησιάζοντες, ὅμοιόν σε τοῖ χρωμένοις νομιοῦσι. Τοιούτους ἐφίστη τοῖς πρά γμασι, τοῖς μὴ διὰ σοῦ γινομένοις, ὡς αὐτὸ τὰς αἰτίας ἕξων, ὧν ἂν ἐκεῖνοι πράξωσ Πιστοὺς ἡγοῦ μὴ τοὺς πᾶν ὅ, τι ἂν λέγῃς

ποιῆς

ποιῇς, ἐπαινοῦντας· ἀλλὰ τοὺς τοῖς ἁμαρτανομένοις ἐπιτιμῶντας. Δίδου παῤῥησίαν τοῖς εὖ φρονοῦσιν· ἵνα περὶ ὧν ἂν ἀμφιγνοῇς, ἔχῃς τοὺς συνδοκιμάσοντας. Διόρα καὶ τοὺς τέχνῃ κολακεύοντας· ἵνα μὴ πλέον οἱ πονηροὶ τῶν χρηστῶν ἔχωσιν. Ἄκουε τοὺς λόγους, τοὺς περὶ ἀλλήλων, καὶ πειρῶ γνωρίζειν ἅμα τοὺς λέγοντας, ὁποῖοι, καὶ τίνες εἰσὶ, καὶ περὶ ὧν ἂν λέγωσι. Ταῖς αὐταῖς κόλαζε ζημίαις τοὺς ψευδῶς διαβάλλοντας, αἷσπερ ἂν τοὺς ἐξαμαρτάνοντας. *Metaphrasis.* Amicos para non omnes volentes, ſed tuâ naturâ dignos exiſtentes, neque cum quibus jucundiſſimè unà deges, ſed cum quibus optimè civitatem adminiſtrabis. Accuratas facito *explorationes* familiarium, ſciens quòd omnes non tibi appropinquantes, ſimilem te utentibus *te* putabunt. Tales præfice rebus *iis*, quæ non per te fiunt, quaſi ipſe culpas habiturus *eorum*, quæ illi fecerint. Fidos exiſtima non omne, quod dicas vel facias, laudantes, ſed peccatis ſuccenſentes. Da libertatem loquendi bene ſapientibus, ut de quibus dubites, habeas *eos*, qui unà *tecum* deſpiciant. Diſcerne & arte adulantes, & cum benevolentia colentes, ut plùs improbi bonis habeant. Audi ſermones *ipſorum* de ſe invicem, & conare ſimul cognoſcere dicentes, quales & qui ſunt, & de

quibus

quibus dicant. Iiſdem punias pœnis falsò calumniantes, quibus peccantes. *Periphraſis.* In amicitiam recipe non quoſlibet, ſed tuâ naturâ dignos, neque cum quibus jucundiſſimè tempus conteras, ſed quorum operâ urbem optimè gubernes. Diligenter inquirito in tuos familiares: teque ſcito talem ab iis omnibus, qui conſuetudine tuâ non utuntur, judicatum iri, quales illi fuerint, cum quibus vixeris. Sic alios iis præfice rebus, quas ipſe non geris, ut tibi adſcribendum ſcias, quicquid illi fecerint. Fideles exiſtima non eos, qui omnia & dicta tua & facta laudârint, ſed qui etiam errata & delicta reprehenderint. Poteſtatem da prudentibus liberè dicendi ſententiam; ut ſi quibus de rebus dubitaris, præſtò ſint, qui illas unà tecum expendant. Diſcerne eos qui arte aſſentantur, ab illis, qui ex benevolentia te colunt: ne improbi meliori conditione ſint, quàm boni viri. Audi quid alii de aliis dicant: operamque dato, ut quales & quinam ſint, non minus ii, qui dicunt, quàm ii, de quibus dicunt, cognoſcas. Iiſdem ſuppliciis affice calumniatores, quibus delinquentes.

Græcismi, Phrases, &c.

1. Κτᾶσθαι τοὺς φίλους. Parare amicos, &c. 2. Ἥδιστα συνδιατρίβειν. Jucundissimè unà tempus terere. 3. Ἀκριβεῖς ποιεῖν τὰς δοκιμασίας. Græcism. I, 3. Diligenter inquirere. 4. Ἐφιστάναι τινὰ τοῖς πράγμασι. Præficere aliquem rebus. 5. Ἐπαινεῖν πᾶν, ὅ, τι ἂν τις λέγῃ ἢ ποιῇ. Laudare alicujus omnia & dicta & facta. 6. Ἀμφιγνωεῖν περί τινος. Dubitare de aliqua re. 7. Κολακεύειν τέχνῃ. Assentari arte. 8. Θεραπεύειν μετ᾽ εὐνοίας. Græcism. Colere ex benevolentia. 9. Πλέον ἔχειν. Meliori conditione esse. 10. Κολάζειν ζημίαις τοὺς ἐξαμαρτάνοντας. Afficere supplicio delinquentes. 11. Ψευδῶς διαβάλλειν. Calumniari.

XL.

Ἄρχε σεαυτοῦ μηδὲν ἧττον, ἢ καὶ τῶν ἄλλων· καὶ τοῦτο ἡγοῦ βασιλικώτατον, ἐὰν μηδεμιᾷ δουλεύῃς τῶν ἡδονῶν, ἀλλὰ κρατῇς τῶν ἐπιθυμιῶν μᾶλλον ἢ τῶν πολιτῶν. Μηδεμίαν συνουσίαν εἰκῇ προσδέχου, μηδ᾽ ἀλογίστως· ἀλλ᾽ ἐπ᾽ ἐκείναις τῶν διατριβαῖς ἔθιζε σεαυτὸν χαίρειν, ἐξ ὧν αὐτός τε ἐπιδώσεις, καὶ τοῖς ἄλλοις βελτίων εἶναι δόξεις. Μὴ φαίνου φιλοτιμούμενος

μοῦ ἐπὶ τοῖς τοιούτοις, ἃ καὶ τοῖς κακοῖς διαπράξασθαι δυνατόν ἐστιν, ἀλλ' ἐπ' ἀρετῇ μέγα φρονεῖν, ἧς οὐδὲν μέρος τοῖς πονηροῖς μέτεστι. Νόμιζε τῶν τιμῶν ἀληθεστάτας εἶναι μὴ τὰς ἐν τῷ φανερῷ μετὰ δέους γινομένας, ἀλλ' ὅταν αὐτοὶ παρ' αὐτοῖς ὄντες μᾶλλον σοῦ τὴν γνώμην, ἢ τὴν τύχην θαυμάζωσιν. *Metaphrasis.* Impera tibi ipsi nihil minsù, quàm & aliis, & hoc existima maximè regium si nulli servias voluptatum, sed domineris cupiditatibus magis quàm civibus. Nullam consuetudinem temerè proba, neque absque ratione, sed in illis occupationibus assuefacias te ipsum gaudere, ex quibus ipseque proficies, & aliis melior esse videberis. Ne appare ambitiosus in talibus, quæ & mali facere possibile est, sed in virtute magnum *altum* sapiens, cujus nulla pars improbis contingit. Existima honorum verissimos esse non in aperto cum timore factos, sed cùm ipsi apud se existentes magis tuam mentem, quàm fortunam mirentur. *Periphrasis.* Haud minùs tibi ipsi, quàm cæteris impera. Idque maximè regium putato, si nullis libidinibus servias: sed cupiditates magis in potestate habeas, quàm cives tuos. Nullam familiaritatem temerè ac sine ratione contrahe, sed iis gaudere congressibus assuesce, qui te & sapientiâ augeant, & virtute

apu

ud alios opinione. De iis rebus tibi pla-
re noli, quæ à malis etiam perfici pof-
t: fed virtutem laudi tibi ducito, cujus
s nulla fceleratis contingere poteft. Ve-
imos honores eos effe puta, non qui pa-
n ex metu tibi habentur: fed fi ipfi apud
prudentiam tuam, plufquam fortunam
nirentur.

Græcifm. Phrafes, &c.

1. Ἄρχειν ἑαυτοῦ. Imperare fibi ipfi.
Δουλεύειν μηδεμιᾷ τῶν ἡδονῶν. Græcifm.
5. Nulli fervire libidini. 3. Κρατεῖν
ῶν ἐπιθυμιῶν. In poteftate habere cupidi-
es. 4. Προσδέχεσθαι συνουσίαν ἀλογίστως.
e ratione familiaritatem contrahere.
Χαίρειν ταῖς διατριβαῖς. Gaudere con-
effibus. 6. Φιλοτιμεῖσθαι ἐπὶ τοῖς τοιού-
ις. Placere fibi de talibus rebus, &c.
Μεγαφρονεῖν ἐπ' ἀρετῇ. Græcifm. Place-
fibi de virtute. Fretum effe virtute.
tutem fibi laudi ducere.

XLI.

Λάνθανε μέν, ἐὰν ἐπί τῳ σοι συμβῇ τῶν
ύλων χαίρειν· ἐνδείκνυσο δὲ περὶ τὰ μέγιστα
σπου-

σπουδάζων. Μὴ τοὺς μὲν ἄλλους ἀξίου κοσμίως ζῆν, τοὺς δὲ βασιλέας ἀτάκτως· ἀλλὰ σεαυτοῦ σωφροσύνην παράδειγμα τοῖς ἄλλοις καθίστη, γινώσκων ὅτι τὸ τῆς πόλεως ὅλης ἦθος ὁμοιοῦται τοῖς ἄρχουσι. Σημεῖον ἔστω σοὶ τοῦ καλῶς βασιλεύειν, ἐὰν τοὺς ἀρχομένους ὁρᾷς εὐπορωτέρους, καὶ σωφρονεστέρους γινομένους διὰ τὴν σὴν ἐπιμέλειαν. Περὶ πλείονος ποιοῦ δόξαν καλὴν, ἢ πλοῦτον μέγαν τοῖς παισὶ καταλιπεῖν, ὁ μὲν γὰρ θνητὸς, ἡ δ' ἀθάνατος· καὶ δόξῃ μὲν χρήματα κτητὰ, δόξα δὲ χρημάτων οὐκ ὠνητὴ, καὶ τὰ μὲν, καὶ τοῖς φαύλοις παραγίνεται· τὴν δὲ οὐχ οἷόν τε, ἀλλ' ἢ τοὺς διενεγκόντας κτήσασθαι. *Metaphrasis.* Latè *clàm facito* quidem, si in aliquo tibi contingat vilium gaudere: ostentare, *videaris* autem circa maxima studens. Ne quidem alios decere puta modestè vivere, reges autem inordinatè : sed tuam ipsius temperantiam exemplum aliis constitue, sciens, quòd civitatis totius mores assimilantur imperantibus. Signum esto tibi bene regnandi, subditos videas ditiores & temperantiores factos per tuam curam. Pluris fac gloriam honestam, quàm divitias magnas liberis relinquere. Illæ enim mortales, hæc verò immortalis. Et gloriâ quidem pecuniæ parabiles, gloria verò pecuniis non emi potest. Et illæ quidem etiam improbis adsunt

unt: hanc verò non possunt nisi præstantes uravisse. *Periphrasis.* Si fortè ita acciderit, ut re aliquâ leviore gaudeas, dissimu-, rerum maximarum studium ostenta. Noli putare aliis vivendum esse moderatè, egibus perturbaté: sed tua temperantia, c, aliis exemplo sit: nec ignores totius ivitatis mores ad exemplum Magistratuum onformari. Hoc tibi argumento sit te reno bene præesse, si populum & locupletiom & modestiorem sub tuo imperio videsse factum. Præstare puta liberis tuis onestam famam, quam magnas opes relinuere: Nam hæ mortales sunt, illa immorlis. Famâ pecuniæ quæri possunt, emi ecuniis fama non potest. Opes etiam improbis contingunt: gloriam verò parare non ossunt, nisi virtute præstantissimi.

Græcismi, Phrases, &c.

1. Χαίρειν ἐπὶ τῳ τῶν φαύλων. Græcism. Gaudere aliquâ re leviore. 2. Σπουδάζειν περὶ τὰ μέγιστα. Græcism. Studiosum esse rerum maximarum. 3. Τὴν σωφροσύνην παράδειγμα καθιστάναι. Temperantia ut pro exemplo sit, facere. 4. Ὁμοιοῦσθαι τοῖς ἄρχουσι. Conformari ad exemplum Magistratuum.

ſtratuum. 5. Τῇ δόξῃ τὰ χρήματα κτᾶσθαι. Quærere pecunias famâ, &c. 6. Τὰ χρήματα καὶ τοῖς φαύλοις παραγίνεται. Atticiſm. Opes etiam improbis contingunt. IX, 11. 7. Τὴν δόξαν οὐχ οἷόν τε, ἀλλ' ἢ τοὺς διενεγκόντας κτήσασθαι. Græciſm. Gloriam parare non poſſunt, niſi virtute præſtantiſſimi. *Vid. Lucian. II*, 4.

XLII.

Τρῦφα μὲν ταῖς ἐσθῆσι, καὶ τοῖς περὶ τὸ σῶμα κόσμοις· καρτέρει δ' ὡς χρὴ τοὺς βασιλέας ἐν τοῖς ἄλλοις ἐπιτηδεύμασιν ἵνα οἱ μὲν ὁρῶντες διὰ τὴν ὄψιν ἄξιόν σε τῆς ἀρχῆς εἶναι νομίζωσιν· οἱ δὲ συνόντες διὰ τὴν τῆς ψυχῆς ῥώμην τὴν αὐτὴν ἐκείνοις γνώμην ἔχωσιν· Ἐπισκόπει τοὺς λόγους ἀεὶ τοὺς σαυτοῦ καὶ τὰς πράξεις, ἵνα ὡς ἐλαχίστοις τοῖς ἁμαρτήμασι περιπίπτῃς. *Metaphraſis.* Splendidus ſis quidem veſtibus, & circa corpus ornamentis, tolera verò, ut decet Reges, in aliis ſtudiis : ut videntes propter aſpectum dignum te imperio eſſe judicent : familiares verò propter animi robur eandem cum illis ſententiam *de te* habeant. Inſpice ſermones ſemper tuos & actiones, ut quàm minimis peccatis, *pro* in minima peccata incidas. *Periphraſis.*

In-

In vestitu & corporis ornatu splendidus, in aliis actionibus laborum tolerans esto, ut Reges decet: ut & qui videant, ob aspectum te regno dignum judicent, & familiares tui ob animi robur iisdem assentiantur. Considera semper & dicta & facta tua, ut in delicta quam paucissima incidas.

Græcismi, Phrases, &c.

1. Τρυφᾷν τῇ ἐσθῆσι. Splendido esse vestitu. 2. Ὁ κόσμος περὶ τὸ σῶμα Græcism. In quo περὶ τὸ σῶμα per periphrasin ponitur pro τοῦ σώματος. Ornatus corporis. 3. Τὴν αὐτὴν γνώμην ἔχειν. Græcism. Idem sentire. Assentiri. 4. Περιπίπτειν τοῖς ἁμαρτήμασι. Græcism. Incidere in delicta.

XLIII.

Κράτιστον μὲν τῆς ἀκμῆς τῶν καιρῶν τυγχάνειν· ἐπειδὴ δὲ δυσκαταμαθήτως ἔχουσιν, ἐλλείπειν αἱροῦ, καὶ μὴ πλεονάζειν· αἱ γὰρ μετριότητες μᾶλλον ἐν ταῖς ἐνδείαις, ἢ ταῖς ὑπερβολαῖς ἐνοῦσιν. Ἀστεῖος εἶναι πειρῶ, καὶ σεμνός· τὸ μὲν γὰρ τυραννίδι πρέπει, τὸ δὲ πρὸς τὰς συνουσίας ἁρμόττει. Χαλεπώτατον δὲ τοῦτο πάντων ἐστὶ

 πρέ-

πραγμάτων· εὑρήσεις γὰρ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, τοὺς μὲν σεμνυνομένους, ψυχροὺς ὄντας· τοὺς δὲ βουλομένους ἀστείους εἶναι, ταπεινοὺς φαινομένους. δεῖ δὲ χρῆσθαι μὲν ἀμφοτέραις ταῖς ἰδέαις ταύταις, τὴν δὲ συμφορὰν τὴν ἑκατέραις προσοῦσαν διαφεύγειν. Ὅ, τι ἂν ἀκριβῶς εἰδέναι βούλει, ὧν ἐπίστασθαι προσήκει τοὺς βασιλέας, ἐμπειρίᾳ μέτιθι καὶ φιλοσοφίᾳ. Τὸ μὲν γὰρ φιλοσοφεῖν, τὰς ὁδούς σοι δείξει· τὸ δὲ ἐπ᾽ αὐτῶν τῶν ἔργων γυμνάζεσθαί σε χρῆσθαι τοῖς πράγμασι ποιήσει. Θεώρει τὰ γινόμενα, καὶ τὰ συμπίπτοντα, καὶ τοῖς ἰδιώταις καὶ τοῖς τυράννοις· ἐὰν γὰρ τὰ παρεληλυθότα μνημονεύῃς, ἄμεινον καὶ περὶ τῶν μελλόντων βουλεύσῃ. *Metaphrasis.* Præstantissimum quidem *est*, punctum temporum tenere: quoniam verò difficulter cognitu *se* habent, deficere malis, & non plus *justo* facere. Nam mediocritates magis in defectibus quàm exuperationibus valent. Urbanus esse conare & gravis, hoc enim regno convenit, illud autem ad consuetudines aptum est. Difficillimum verò hoc omnium est rerum. Invenies enim ut ad multum, *plerumque* gravitatem affectantes, frigidos existentes; volentes verò urbanos *se* esse, humiles apparentes. Oportet enim, uti utrisque formis hisce, & incommodum quod utrisque inest, effugere. Quod accuratè scire vis *eorum*, quæ scire convenit,

Reges

Reges, experientiâ persequere, & meditatione. Nam meditari vias tibi ostendet: at in ipsis operibus exerceri, posse te uti rebus faciet. Contemplare quæ fiunt, & quæ eveniunt & privatis & Regibus. Si enim præterita memineris, meliùs & de futuris deliberabis. *Periphrasis.* Optimum certè quidem est, servare modum: sed quoniam is non facilè cognoscitur, malis citrà resistere, quàm ultra progredi. Mediocritatis enim vis magis in eo, quod parùm, quàm in eo, quod nimium est, cernitur. Urbanus esse stude & gravis: quorum hoc principatum decet, illud congressibus est aptum. Sed hoc est rerum omnium difficillimum. Nam hos qui gravitatem affectant, plerumque frigere: qui verò urbani esse student, eos humiles & abjectos videri comperies. Est enim utrâq; hâc ratione utendum, & finitimum utrique incommodum effugiendum. Quicquid earum rerum, quæ Regum cognitione dignæ sunt, certò nosse voles, ad id experientiam & doctrinam adhibeto. Nam ut doctrina viam tibi ostendet, sic rerum gerendarum exercitatione id consequeris, ut res dextrè administres. Cogita, quæ res & gerantur, & ferantur, tum à privatis hominibus, tum à principibus. Nam si præteritorum recor-

daberis, de futuris etiam rectiùs delibera bis.

Græcismi, Phrases, &c.

Hinc, 1. Τυγχάνειν τῆς ἀκμῆς τῶν καιρῶ pro τῆς εὐκαιρίας. Attingere ipsum tempori punctum. Item: Servare modum. 2. Οἱ καιροὶ δυσκαταμαθήτως ἔχουσι. Græcism X, XI. Tempora sunt cognitu difficilia 3. Αἱ μετριότητες μᾶλλον ἐν ταῖς ἐνδείαις, ἢ τ ὑπερβολαῖς ἰσχύουσι. Vis mediocritatis magi in eo, quod parum, quàm in eo, quod ni mium est, cernitur. 4. Ἀστεῖον εἶναι πρὸς τὰ συνουσίας ἁρμόττει. Urbanum esse congressibu aptum est. 5. Μετιέναι τι ἐμπειρίᾳ, καὶ φι λοσοφίᾳ. Persequi aliquid experientia & do ctrinâ. Pro, Experientiam & doctrinam a aliquid conferre. 6. Τὸ φιλοσοφεῖν καὶ τ γυμνάζεσθαι. Græcism. Doctrina & Exerci tatio.

XLIV.

Δεινὸν ἡγοῦ, τῶν μὲν ἰδιωτῶν ἐθέλειν τινὰ ἀποθνήσκειν, ἵνα τελευτήσαντες ἐπαινεθῶσι τοὺς δὲ βασιλέας μὴ τολμᾶν χρῆσθαι τοῖς ἐπι τηδεύμασι τούτοις, ἐξ ὧν ζῶντες εὐδοκιμήσου σιν. Βούλου τὰς εἰκόνας τῆς ἀρετῆς ὑπομνήμ μᾶλλον ἢ τοῦ σώματος καταλιπεῖν, μάλιστ μὲν πειρῶ τὴν ἀσφάλειαν σαυτῷ, καὶ τῇ πόλε

διαφυ

διαφυλάττειν. ἢν δ' ἀναγκασθῇς κινδυνεύειν, αἱροῦ καλῶς τεθνάναι μᾶλλον, ἢ ζῆν αἰσχρῶς. Ἐν ἅπασι τοῖς ἔργοις μέμνησο τῆς βασιλείας, καὶ φρόντιζε, ὅπως μηδὲν ἀνάξιον τῆς τιμῆς ταύτης ποιήσεις. Μὴ περιίδῃς τὴν σαυτοῦ φύσιν ἅμα πᾶσαν διαλυθεῖσαν· ἀλλ' ἐπειδὴ θνητοῦ σώματος ἔτυχες, ἀθανάτου δὲ ψυχῆς, πειρῶ τῆς ψυχῆς ἀθάνατον μνήμην καταλιπεῖν. Μελέτα περὶ καλῶν ἐπιτηδευμάτων λέγειν, ἵνα συνεθισθῇς ὅμοια τοῖς εἰρημένοις φρονεῖν· ἃ δ' ἄν σοι λογιζομένῳ φαίνηται βέλτιστα, ταῦτα τοῖς ἔργοις ἐπιτέλει· ὧν τὰς δόξας ζηλοῖς, μιμοῦ τὰς πράξεις. Ἃ τοῖς παισὶ τοῖς ἑαυτοῦ ἂν συμβουλεύσειας, τούτοις αὐτὸς ἐμμένειν ἀξίου· χρῶ τοῖς εἰρημένοις, ἢ ζήτει βελτίω τούτων.

Metaphrasis. Absurdum puta, privatorum velle aliquos emori, ut mortui laudentur, Reges verò non audere uti studiis hisce, ex quibus viventes in laude erunt. Velis imagines virtutes monimentum magis, quàm corporis reliquisse. Maximè quidem conare securitatem tibi ipsi & civitati conservare: si verò coactus fueris periclitari, elige honestè mortuum esse magis, quàm vivere turpiter. In omnibus operibus memento regni, & cura, ut nihil indignum honore hoc facies, *pro facias.* Ne permittas tuam ipsius naturam simul totam dissolutam *esse.* Sed quando mortale corpus nactus es, immortalem verò

verò animum, conare animi immortalem memoriam reliquiſſe. Meditare de honeſtis ſtudiis dicere, ut aſſuefactus ſis ſimilia dictis ſapere. Quæ verò tibi cogitanti videantur optima, hæc factis perfice. Quorum gloriam æmularis, imitare actiones. Quæ liberis tuis conſulueris, his ipſe inhærere dignum putaveris. Utere dictis, vel quære meliora his. *Periphraſis.* Minimè decere puta, cum privati quidam homines, mortem oppetendam eſſe cenſeant, ut poſt obitum laudentur, Reges eas actiones fugere, quæ viventibus gloriam pariant. Imagines, quæ virtutis tuæ potiùs, quam corporis monimenta ſint, fac relinquas. Operam cum primis dabis, ut & te, & urbem in tuto colloces. Sed ſi periculum adeundum fuerit, honeſtè mori, quàm turpiter vivere præoptabis. In omnibus tuis factis Regni memento, ſolicitéque cave nè quid honore iſto indignum deſignes. Ne committas, ut natura tua ſimul univerſa intereat. Sed cùm tibi corpus mortale contigerit, animus immortalis: fac immortalem animi tui memoriam relinquas. Meditare de præclaris actionibus loqui: ut iis conſentanea, quæ dicere ſoles, etiam ſentire aſſueſcas. Quæ tibi cogitanti optima videbuntur, ea re ipsâ perficito. Quorum glo-

riam

riam miraris, eorum res gestas imitare. Quæ tuis liberis præciperes, ea ipse facere ne graveris. Aut utere præceptis nostris, aut ipse his inveni meliora.

Græcismi, Phrases, &c.

Hinc, 1. Μὴ τολμᾶν χρῆσθαι τοῖς ἐπιτηδεύμασι, ἐξ ὧν ζῶντες εὐδοκιμήσουσιν. Græcism. Fugere actiones, quæ gloriam viventibus pariunt. 2. Τὴν ἀσφάλειαν τῇ πόλει διαφυλάττειν. Græcism. Urbem in tuto collocare. 3. Τυγχάνειν τοῦ θνητοῦ σώματος. Mortale nancisci corpus.

XLV.

Σοφοὺς νόμιζε μὴ τοὺς ἀκριβῶς περὶ μικρῶν ἐρίζοντας, ἀλλὰ τοὺς εὖ περὶ τῶν μεγίστων λέγοντας, μηδὲ τοὺς τοῖς μὲν ἄλλοις εὐδαιμονίαν ὑπισχνουμένους, αὐτοὺς δ᾽ ἐν πολλαῖς ἀπορίαις ὄντας, ἀλλὰ τοὺς μέτρια μὲν περὶ αὑτῶν λέγοντας, ὁμιλεῖν δὲ καὶ τοῖς πράγμασι, καὶ τοῖς ἀνθρώποις δυναμένους, καὶ μὴ διαταραττομένους ἐν τῷ τοῦ βίου μεταβολαῖς, ἀλλὰ καλῶς καὶ μετρίως, καὶ τὰς συμφορὰς, καὶ τὰς εὐτυχίας φέρειν ἐπισταμένους. Καὶ μὴ θαύμαζε, εἰ πολλὰ τῶν εἰρημένων ἐστὶν ἃ καὶ σὺ γινώσκεις. Οὐδὲ γὰρ ἐμὲ τοῦτο διέλαθεν, ἀλλ᾽ ἠπιστάμην, ὅτι τοσούτων ὄντων τὸ πλῆθος, καὶ τῶν ἰδιωτῶν, καὶ τῶν ἀρχόντων, οἱ μέν τι τούτων εἰρήκασιν, οἱ δ᾽ ἀκηκόασιν, οἱ δ᾽ ἑτέρους ποιοῦντας ἑωράκασιν, ἔνια δ᾽ αὐτοὶ τυγχάνουσιν

ἐπιτη-

ἐπιτηδεύοντες· ἀλλὰ γὰρ οὐκ ἐν τοῖς λόγοις χρὴ τοῖς περὶ τῶν ἐπιτηδευμάτων ζητεῖν τὰς καινότητας, ἐν οἷς οὔτε παράδοξον, οὔτ᾽ ἄπιστον, οὔτ᾽ ἔξω τῶν νομιζομένων οὐδὲν ἔστιν εὑρεῖν· ἀλλ᾽ ἡγεῖσθαι τοῦτον εἶναι χαριέστατον, ὃς ἂν τῶν διεσπαρμένων ἐν ταῖς τῶν ἄλλων διανοίαις ἀθροῖσαι τὰ πλεῖστα δυνηθῇ, καὶ φράσαι κάλλιστα περὶ αὐτῶν. *Metaph.* Sapientes exiſtima non ſeriò de parvis contendentes, ſed bene de maximis dicentes: neque quidem aliis fœlicitatem pollicentes, ipſos verò in multis inopiis exiſtentes: ſed modica quidem de ſe dicentes: verſari autem & *in* rebus & *cum* hominibus valentes, & non perturbatos in vitæ mutationibus, ſed bene & moderatè & calamitates & res ſecundas ferre ſcientes. Et ne mirare, ſi multa dictorum ſunt, & quæ tu cognoſcis. Non enim me hoc latuit, ſed ſciebam, quòd tantis exiſtentibus *quoad* multitudinem, & privatis & principibus, alii quidem aliquid horum dixerunt, alii verò audierunt, alii verò alios facientes viderunt, quædam verò ipſi ſunt ſtudentes. At enim non in orationibus oportet, quæ de inſtitutis *ſcriptæ ſunt*, quærere novitates, in quibus neque præter opinionem, neque incredibile, neque eorum quæ extrinſecus exiſtimantur, quicquam eſt invenire, ſed arbitrari eum eſſe gratiſſimum, qui diſperſorum in alio-

rum mentibus colligere plurima potuerit, & dicere pulcherrimè de ipsis. *Periphrasis.* Sapientiâ præditos puta esse non eos, qui de rebus minutis curiosè rixantur, sed qui de Maximis rebus egregiè dicunt: nec eos, qui aliis fœlicitatem pollicentur, cùm ipsi multarum rerum inopiâ laborent: sed eos, qui cùm de se modicè dicant, tamen & negotia dextrè obire, & inter homines versari commodè possunt: nec in vitæ mutationibus perturbantur, sed pulchrè moderatéque ferre tam secundas res, quàm adversas didicerunt. Neque verò mireris nos multa dixisse, quæ & ipse intelligas Neque enim hoc me præteriit, sed satis scivi, cùm tanta multitudo sit & hominum privatorum, & principum, alios horum aliquid dixisse, alios audivisse, alios à nonnullis facta vidisse, nonnulla etiam ipsos factitare. Verùm in his orationibus quæ ad præceptiones de officiis pertinent, non requirenda est novitas: in quibus nec admirabile, nec incredibile, nec inusitatum quicquam comperitur. Is verò doctissimus habendus erit, qui eorum, quæ in animis aliorum dispersa jacent, quàm plurima colligere & elegantissimis verbis potuerit explicare.

Græcismi, Phrases, &c.

1. Ὑπισχνεῖσθαι τοῖς ἄλλοις εὐδαιμονίαν.

Polli-

Polliceri aliis fœlicitatem. 2. Ἐν πολλαῖς ἀπορίαις εἶναι. Multarum rerum inopiâ laborare. 3. Ὁμιλεῖν τοῖς πράγμασι. Versari in rebus. 4. Μετρίως φέρειν τὰς συμφοράς. Moderatè ferre res adversas. 5. Ἐπιτηδεύειν vel ἐπιτηδεύοντα τυγχάνειν τί Græcism. Facere vel factitare aliquid. 6. Τὰ τῶν ἔξω νομιζομένων. Græcism. Res inusitatæ. *Vide Lucian. VIII*, 1.

XLIV.

Ἐπεὶ κἀκεῖνό μοι πρόδηλον ἦν, ὅτι τὰ συμβουλεύοντα καὶ τῶν ποιημάτων, καὶ τῶν συγγραμμάτων, χρησιμώτατα μὲν ἅπαντες νομίζουσιν, οὐ μὴν ἥδιστά γε αὐτῶν ἀκούουσιν, ἀλλὰ ταὐτὸ πεπόνθασιν, ὅπερ πρὸς τοὺς νουθετοῦντας· καὶ γὰρ ἐκείνους ἐπαινοῦσι μὲν ἅπαντες πλησιάζειν δ' οὐ βούλονται, ἀλλὰ μᾶλλον αἱροῦνται συνεῖναι τοῖς ἐξαμαρτάνουσιν, ἀλλ' οὐ τοῖς ἀποτρέπουσι. Σημεῖον δ' ἄν τις ποιήσαιτο τὴν Ἡσιόδου καὶ Θεόγνιδος, καὶ Φωκυλίδου ποίησιν. Καὶ γὰρ τούτους φασὶ μὲν ἀρίστους συμβούλους γεγενῆσθαι τῷ βίῳ τῶν ἀνθρώπων. Ταῦτα δὲ λέγοντες, αἱροῦνται συνδιατρίβειν ταῖς ἀλλήλων ἀνοίαις μᾶλλον, ἢ ταῖς ἐκείνων ὑποθήκαις. Ἔτι δ' εἴ τις ἐκλέξειε καὶ τῶν προεχόντων ποιητῶν τὰς καλουμένας γνώμας, ἐφ' αἷς ἐκεῖνοι μάλιστα ἐσπούδασαν, ὁμοίως ἂν καὶ πρὸς ταύτας διατεθεῖεν. ἥδιον γὰρ ἂν κωμῳδίας τῆς φαυλοτάτης, ἢ τῶν οὕτω τεχνικῶς πεποιημένων ἀκούσαιεν. *Meta-*

Metaphrasis Deinde & illud mihi notum erat, quòd consulentia & poëmatum, & scriptorum, utilissima quidem omnes judicant, non verò jucundissimè ipsa audiunt, sed id ipsum passi sunt, quod erga admonentes. Et enim illos laudant quidem omnes, accedere autem non volunt, sed magis eligunt unà esse cum peccantibus, sed non *à vitiis* dehortantibus. Signum verò quis fecerit Hesiodi, Theognidis & Phocylidis poësin. Et enim hos aiunt quidem optimos consiliarios fuisse vitæ hominū. Hæc verò dicentes præoptant conterere tempus mutuis ineptiis magis, quàm illorum præceptis. Adhuc verò, si quis delegerit & excellentium Poëtarum appellatas sententias, in quibus illi maximè elaborârunt, similiter & erga has affecti fuerint. Libentiùs enim comœdiam nequissimam, quàm sic artificiosè facta poëmata audierint. *Periphr.* Illud quoque mihi satis notum fuit, cùm & poëmata, & alia scripta quæ suasione constant, omnes utilissima esse judicent: ea tamen non libentissimè audire: sed eodem animo in ea sunt, quo erga monitores: quos ut universi laudant, sic eorum congressus refugiunt, illorumq; consuetudinē, qui socii delictorū sint, non eorum, qui à vitiis dehortentur, expetunt. Id quod & ex Hesiodi & Theognidis, & Phocylidis poësi cognoscitur. Nam hos fatentur optima vitæ mortalium

reliquisse consilia. Sed quamvis hoc dicant nugis tamen audiendis & recitandis tempus perdere, quàm in illorum præceptionibus versari malunt. Præterea si quis è Præstantibus Poëtis, eas, quas sententias vocant, in quibus illi potissimùm elaborârunt, excerperet: erga illas etiam eodem animo essent. Comœdiam enim vel nequissimam audire mallent, quàm Poëmata tam artificiosa.

Græcismi, Phrases, &c.

Hinc, 1. Τὰ συμβουλεύοντα τῶν ποιημάτων. VI. 5. Carmina suasoria. 2. Συνεῖναι τοῖς ἐξαμαρτάνουσι. Consuetudine uti eorum, qui socii sunt delictorum. 3. Συνδιατρίβειν ταῖς ἀνοίαις. Perdere tempus nugis, &c.

XLVI.

Καὶ τί δεῖ καθ' ἓν ἕκαστον λέγοντα διατρίβειν, ὅλως γὰρ εἰ θέλοιμεν σκοπεῖν τὰς φύσεις τῶν ἀνθρώπων, εὑρήσομεν τοὺς πολλοὺς αὐτῶν οὔτε τῶν σιτίων χαίροντας τοῖς ὑγιεινοτάτοις, οὔτε τῶν ἐπιτηδευμάτων τοῖς καλλίστοις, οὔτε τῶν πραγμάτων τοῖς βελτίστοις, οὔτε τῶν μαθημάτων τοῖς ὠφελιμωτάτοις, ἀλλὰ παντάπασιν ἐναντίας τῷ συμφέροντι τὰς ἡδονὰς ἔχοντας, καὶ δοκοῦντας καρτερικοὺς εἶναι καὶ φιλοπόνους, τοὺς τῶν δεόντων τι μὴ ποιοῦντας. Ὥστε πῶς ἄν τις τοῖς τοιούτοις ἢ παραινῶν, ἢ διδάσκων, ἢ χρήσιμόν τι λέγων ἀρέσειεν; οἳ πρὸς τοῖς εἰρημένοις λόγοις, φθονοῦσι μὲν τοῖς εὖ φρονοῦσιν, ἁπλοῦς δὲ ἡγοῦνται τοὺς νοῦν οὐκ ἔχοντας.

οὕτω

οὕτω δὲ τὰς ἀληθείας τῶν πραγμάτων φεύγουσιν, ὥστε οὐδὲ τὰ σφέτερ' αὐτῶν ἴσασιν, ἀλλὰ λυποῦνται μὲν περὶ τῶν ἰδίων λογιζόμενοι. χαίρουσι δὲ περὶ τῶν ἀλλοτρίων διαλεγόμενοι. Βούλοιντο δ' ἂν τῷ σώματι κακοπαθῆσαι μᾶλλον, ἢ τῇ ψυχῇ πονῆσαι καὶ σκέψασθαι περί τινος τῶν ἀναγκαίων. Εὕροι δ' ἄν τις αὐτοὺς ἐν μὲν ταῖς πρὸς ἀλλήλους συνουσίαις λοιδοροῦντας, ἢ λοιδορουμένους, ἐν ταῖς ἐρημίαις οὐ βουλευομένους, ἀλλ' εὐχομένους. Λέγω δὲ ταῦτα οὐ κατὰ πάντων, ἀλλὰ κατὰ τῶν ἐνόχων τοῖς εἰρημένοις ὄντων· ἐκεῖνο δ' οὖν φανερὸν, ὅτι δεῖ τοὺς βουλομένους ἢ ποιεῖν, ἢ γράφειν τι κεχαρισμένον τοῖς πολλοῖς, μὴ τοὺς ὠφελιμωτάτους τῶν λόγων ζητεῖν, ἀλλὰ τοὺς μυθωδεστάτους, ἀκούοντες μὲν γὰρ τῶν τοιούτων χαίρουσι, θεωροῦντες δὲ τοὺς ἀγῶνας καὶ τὰς ἁμίλλας ἄχθον). *Metaphr.* Et quid opus eſt per unum quodq; dicentem immorari? Omnino enim ſi velimus conſiderare naturas hominum, inveniemus multos ipſorum, neque ciborum gaudentes ſaluberrimis, neque ſtudiorum honeſtiſſimis, neque rerum optimis, neque doctrinarum utiliſſimis, ſed omnino contrarias utili voluptates habentes, & videri tolerantes eſſe, & induſtrios decentium quidquam non facientes. Itaque quomodò quis talibus, ſeu adhortans, ſeu docens, ſeu utile quid dicens placaerit, qui præter dictos ſermones, invident quidem bene ſapientibus, ſimplices verò exiſtimant mentem non habentes:

tes:

tes : sic autem veritatem rerum fugiunt, ut neque sua ipsorum sciant, sed mœrent quidem de propriis cogitantes : gaudent verò de alienis disserentes : velint autem corpore malum passi esse magis, quàm animo laborare & commentari de aliquo necessariorum. Invenerit autem quis ipsos in mutuis quidem congressibus convicia facientes, vel conviciis affectos, in solitudine autem, *id est solos*, non deliberantes sed optantes. Dico autem hæc non contra omnes, sed contra obnoxios dictis existentes. Illud verò igitur manifestum, quòd oportet volentes vel facere vel scribere quid gratum multis, non utilissimos quærere sermonum, sed fabulosissimos. Audientes enim tales gaudent, spectantes verò certamina & pugnas mœrent. *Periphr*. Et quid opus est singulis commemorandis immorari ? Omnino enim, si naturas hominum consideremus, plerosq; nec cibis saluberrimis gaudere, nec studiis pulcherrimis, nec actionibus optimis, nec doctrinis utilissimis reperiemus, & eas voluptates habere maximas, quæ rationi utilitatis maximè repugnant : ac tolerantes & industrios videre eos, qui officium negligunt. Quarè qui talibus quisquam placeat sive moneat, sive doceat, sive utile aliquid dicat ? qui præter ea, quæ diximus, prudentibus etiam invident, simplices autem & candidos putant amentes : & sic à

veritate

veritate rerum abhorrent, ut ne ſua quidem negotia nôrint. Nam de ſuis quidem rebus cogitantes mœrent: de alienis autem cùm diſputant, gaudent: mallentque corporis ærumnam ferre, quàm animum exercere, & de re aliqua neceſſaria ſuſcipere cogitationem. Ac in congreſſibus quidem eos inter ſeſe convicia vel dicere, vel audire: in ſolitudine verò non deliberare, ſed optare deprehendas. Atque hæc non in omnes dico: ſed in eos tantùm, qui his, quæ diximus, vitiis conſtricti ſunt. Illud certè palàm eſt, ſi qui ſunt, qui velint aliquid multitudini gratum vel carmine vel ſolutâ oratione ſcribere, iis exquirenda eſſe non utiliſſima quæque, ſed fabuloſiſſima. Nam talibus quidem audiendis gaudent: ſed cùm veras cauſas & certamina ſpectant, mœrore afficiuntur.

Græciſmi, Phraſes, &c.

Hinc, 1. Τὰ τῶν σιτίων ὑγιεινότατα. Græciſm. VI. 5. Cibi ſaluberrimi. 2. Τὰ κάλλιστα τῶν ἐπιτηδευμάτων. Græciſm. Studia pulcherrima. 3. Τὰ τῶν πραγμάτων βέλτιστα. Græciſm. Res optimæ. 4. Τὰ τῶν μαθημάτων ὠφελιμώτατα. Græciſm. Doctrinæ utiliſſimæ. 5. Οὐκ ἔχειν τὸν νοῦν. Amentē eſſe. 6. Φεύγειν τὰς ἀληθείας τῶν πραγμάτων. Abhorrere à veritate rerum. 7. Κακοπαθῆσαι τῷ σώματι. Ærumnā corporis ferre. 8. Γράφειν τὶ κεχαρισμένον τοῖς πολλοῖς. Scribere aliquid gratum multitudini.

XLVII.

Διὸ καὶ τὴν Ὁμήρου ποίησιν, καὶ τοὺς πρώτως εὑρόντας τραγῳδίαν, ἄξιον θαυμάζειν, ὅτι κατιδόντες τὴν φύσιν τὴν τῶν ἀνθρώπων ἀμφοτέραις ταῖς ἰδέαις ταύταις κατεχρήσαντο πρὸς τὴν ποίησιν. Ὁ μὲν γὰρ τοὺς ἀγῶνας, καὶ τοὺς πολέμους τῶν ἡμιθέων ἐμυθολόγησεν, οἱ δὲ τοὺς μύθους εἰς ἀγῶνας καὶ πράξεις κατέστησαν· ὥστε μὴ μόνον ἀκουστοὺς ἡμῖν, ἀλλὰ καὶ θεατοὺς γεγονέναι. Τοιούτων οὖν παραδειγμάτων ὑπαρχόντων δέδεικται τοῖς ἐπιθυμοῦσι τοὺς ἀκροωμένους ψυχαγωγεῖν, ὅτι τοῦ μὲν νουθετεῖν καὶ συμβουλεύειν ἀφεκτέον, ἐκεῖνα δὲ γραπτέον καὶ λεκτέον, οἷς ὁρῶσι τοὺς ὄχλους χαίροντας. *Metaphr.* Quare & Homeri Poëſin, & qui primùm invenerunt Tragœdiam res digna mirari : quòd animadvertentes naturam hominum utriſque formis hiſce abuſi ſunt ad Poëſin. Ille quidem enim certamina & bella ſemideorum fabulatus eſt : hi verò fabulas ad certamina & actiones conſtituerunt, ut non ſolùm eæ, quæ audiri poſſint, nobis ſed & ſpectabiles factæ ſint. Talibus igitur exemplis exiſtentibus monſtratum eſt cupientibus audientes demulcere, quod ab admonendo & conſulendo abſtinendum, illa verò ſcribendum & dicendum, quibus vident plebem gaudentem. *Periphr.* Quamobrem Homeri Poëſis, & ii, qui primi Tragœdiam invenerunt, admiratione afficiendi ſunt : quòd animadverſâ humani ingenii naturâ,

turâ, utriſque his rationibus ad Poëſin ſuam buſi ſunt. Alter enim certamina & bella ſemideorum fabulosè perſecutus eſt: Alteri fabulas in ludos & actiones redegerunt, ut à nos non audiri tantùm, ſed etiam ſpectari poſſint. Cùm igitur talia exempla in promptu nt, demonſtratum eſt, ſi quis auditores alliere ſtudeat & demulcere, ab admonitionibus consiliis eſſe abſtinendum: illa autem & ribenda & dicenda, quibus populum gauere videt.

Græciſmi, Phraſes, &c.

Hinc, 1. Μυθολογεῖν τοὺς ἀγῶνας τῶν ἡμιθέων. abulosè perſequi certamina ſemideorum. 2. αθιστάναι τοὺς μύθους εἰς ἀγῶνας καὶ πράξεις. edigere fabulas in ludos & actiones. 3. Ἀφεκτέον τοῦ νουθετεῖν. Græciſm. Abſtinendum eſt b admonitionibus. 4. Ἐκεῖνα γραπτέον· Græciſm. Illa ſunt ſcribenda.

XLVIII.

Ταῦτα δὲ διῆλθον, ἡγούμενός σε δεῖν οὐχ ἕνα τῶν πολλῶν, ἀλλὰ πολλῶν ὄντα τύραννον, μὴ τὴν αὐτὴν γνώμην ἔχειν τοῖς ἄλλοις, μηδὲ τὰ σπουδαῖα τῶν πραγμάτων, μηδὲ τοὺς εὖ φρονοῦντας τῶν ἀνθρώπων, ταῖς ἡδοναῖς ἀνακρίνειν· ἀλλ' ἐπὶ τῶν πράξεων τῶν χρησίμων αὐτοὺς δοκιμάζειν· ἄλλως τ' ἐπειδὴ περὶ τῶν γυμνασίων τῶν τῆς ψυχῆς ἀμφισβητοῦσιν οἱ περὶ τὴν φιλοσοφίαν διατρίβοντες καί φασιν οἱ μὲν, διὰ τῶν ἐριστικῶν λόγων, οἱ δὲ, διὰ τῶν πολ-

πολιτικῶν, οἱ δὲ, δι' ἄλλων τινῶν φρονιμωτέρους ἔσεσθαι τοὺς αὐτοῖς πλησιάζοντας. Ἐκεῖνο δὲ πάντες ὁμολογοῦσιν, ὅτι δεῖ τὸν καλῶς πεπαιδευμένον ἐξ ἑκάστου τούτων φαίνεσθαι συμβουλεύειν δυνάμενον. Χρὴ τοίνυν ἀφέμενον τὰς ἀμφισβητουμένας, ἐπὶ δὲ ὁμολογούμενον ἐλθόντα, λαμβάνειν αὐτῶν τὸν ἔλεγχον, καὶ μάλιστα μὲν ἐπὶ τῶν καιρῶν θεωρεῖν τοὺς συμβουλεύοντας. Εἰ δὲ μὴ, τοὺς καθόλου τῶν πραγμάτων λέγοντας, καὶ τοὺς μηδὲν γινώσκοντας τῶν δεόντων ἀποδοκιμάζειν. Δῆλον γὰρ ὡς ὁ μηδὲν ὢν αὐτὸς χρήσιμος, οὐδ' ἄλλον φρόνιμον ποιήσειεν. τοὺς δὲ νοῦν ἔχοντας καὶ δυναμένους ὁρᾶν πλέον τῶν ἄλλων, περὶ πολλοῦ ποιοῦ καὶ θεράπευε, γινώσκων ὅτι σύμβουλος ἀγαθὸς χρησιμώτατον, καὶ τυραννικώτατον ἁπάντων κτημάτων ἐστίν. Ἡγοῦ δὲ τούτους σοὶ μεγίστην ποιήσειν τὴν βασιλείαν, οἵτινες ἂν τὴν διάνοιαν τὴν σὴν πλεῖστα ὠφελῆσαι δυνηθῶσιν. *Per.* Hæc autem percurri existimans te oportere non unum è multis, sed multorum existentem Regem, non eandem sententiam habere *cum* aliis, neq; seria rerum, neq; prudentes hominum voluptatibus discernere: sed in actionibus utilibus eos explorare: præsertim cùm de exercitationibus animi contendunt, qui circa Philosophiam occupati *sunt*, & aiunt alii quidem per contentiosos sermones, alii verò per civiles, hi verò per alios quosdam, prudentiores fore ipsis utentes familiariter. Illud vero omnes fatentur, quòd oportet

oportet bene institutum, ex unoquoque horum factum esse consilium dare valentem. Oportet igitur dimittentem controversa, ad confessum venientem capere ipsorum argumentum, & maximè quidem in occasionibus spectare consulentes: si verò non, in universum *de* rebus dicentes & nihil cognoscentes dicentium, reprobare. Manifestum enim, quòd nihil existens sibi ipsi utilis, neque alium prudentem fecerit. At mentem habentes, & valentes videre plus aliquid aliis, plurimi facito & cole, sciens quod consiliarius bonus utilissima & maximè regia omnium possessionum est. Existima verò hos tibi maximum facturos regnum, qui mentem tuam plurimùm juvisse potuerint. *Periph.* Hæc exposui propterea, quòd existimavi oportere te, cùm non sis unus de multis, sed multorum Rex, non ita sentire, ut cæteros: neque vel res graves, vel homines prudentes metiri, ac ponderare voluptatibus, sed in actionibus utilibus periculum illorum facere, præsertim cùm sapientiæ professores de animi exercitationibus inter se dissentiant. Nam alii disputationibus dialecticis, alii præceptis eloquentiæ, alii per alia quædam suis auditoribus sapientiam pollicentur. In eo verò consentiunt omnes, bene institutum hominem oportere ex his singulis sibi prudentiam consilii capiendi com-

comparare. Sunt igitur ea, de quibus ambigitur, missa facienda: & amplectendum id, de quo nulla controversia est, ut rectiùs de illis judicetur. Ac consiliarii tum maximè, cùm res consilium præsens postulat, spectandi sunt: repudiatis iis, qui in universum de rebus dicunt, quive nihil eorum, quæ fieri debent, intelligunt. Constat enim eum, qui sibi ipse prorsus est inutilis, nunquam alios effecturum esse prudentiores, cordatos autem viros, & qui longiùs quàm alii prospicere possunt, magni facito & colito: ac persuasum habeto bonum consiliarium, utilissimam & Rege dignissimam possessionem esse. Illos etiam tuum regnum amplificaturos credito, qui tuam mentem plurimùm potuerint excolere.

Græcismi, Phrases, &c.

Hinc, 1. Τὴν αὐτὴν γνώμην ἔχειν τοῖς ἄλλοις. Græc. Idem sentire cum aliis. 2. Τὰ σπουδαῖα τῶν πραγμάτων. Græcism. VI, 5. Res graves. 3. Οἱ εὖ φρονοῦντες τῶν ἀνθρώπων. Græ. Homines prudentes seu prudentiâ præditi. 4. Ἀνακρίνειν τὶ ταῖς ἡδοναῖς. Metiri ac ponderare aliquid voluptatibus. 5. Ἀμφισβητεῖν περὶ τῶν γυμνασίων τῶν τῆς ψυχῆς Græc. Dissentire de animi exercitationibus. 6. Διατρίβειν περὶ τὴν φιλοσοφίαν Græc. Versari in sapientiæ studio. 7. Ἀφίεσθαι τῶν ἀμφισβητουμένων. Omittere am-

ambigua. Missa facere ea, de quibus ambigitur. 8. Ἔρχεσθαι ἐπὶ τὸ ὁμολογούμενον. Venire ad id, quod est in confesso. Amplecti id, de quo nulla est controversia. 9. Λαμβάνειν τὸν ἔλεγχον τῶν περὶ τὴν φιλοσοφίαν διατριβόντων. Græc. Explorare Magistros sapientiæ. Judicare de professoribus sapientiæ, &c. 10. Ἐπὶ τῶν καιρῶν. Græc. Occasione oblatâ. Dum tempus postulat. 11. Μεγίστην ποιεῖν τὴν βασιλείαν. Amplificare regnum, &c. 12. Πλεῖστα ὠφελεῖν τὴν διάνοιαν. Plurimùm juvare & excolere mentem.

XLIX.

Ἐγὼ μὲν οὖν ἅπερ γινώσκω, παρῄνεσα, καὶ τιμῶ σε τούτοις οἷς τυγχάνω δυνάμενος. Βούλου δὲ καὶ τοὺς ἄλλους, (ὅπερ εἶπον ἀρχόμενος) μὴ τὰς εἰθισμένας ἄγειν σοὶ δωρεάς, ἃς ὑμεῖς πολὺ πλείονος ἀγοράζετε παρὰ τῶν διδόντων ἢ τῶν πωλούντων, ἀλλὰ τοιαύτας, αἷς ἐὰν σφόδρα χρήσῃ, καὶ μηδεμίαν ἡμέραν διαλίπῃς, οὐ κατατρίψεις, ἀλλὰ μείζους, καὶ πλείονος ἀξίας οὔσας αὐτὰς ποιήσεις. *Metaphrasis*. Ego quidem igitur, quæque nosco, admonui, & honoro te his, quibus sum potens. Velis autem & alios, (quod dixeram incipiens) non consueta agere tibi dona, quæ vos longè pluris emitis à dantibus quàm à vendentibus, sed talia, quibus

bus si valde usus fueris, & nullam diem dereliqueris, non deteres, sed majora & pluris digna existentia ipsa facies. *Periphrasis.* Ego quidem pro mea intelligentia te admonui, & eum honorem, quem possum, tibi habeo. Velle autem debes, ut etiam alii, (quod initio dixi) non consueta munera tibi offerant, quæ vos longè pluris emitis ab iis, qui ea donant, quàm qui vendunt : sed ea, quibus tametsi multùm utaris, idque nullum diem facere intermittas, nihil decedat, nihil deteratur, sed quæ majora & pretiosiora ipso usu reddas.

Græcismi, Phrases, &c.

1. Τυγχάνω δυνάμενος· Atticè pro δύναμαι. Possum. 2. Ἄγειν τινὶ τὰς δωρεάς. Afferre alicui munera. 3. Οἱ βασιλεῖς τὰς δωρεὰς πολὺ πλείονος ἀγοράζουσι παρὰ τῶν διδόντων ἢ τῶν πωλούντων. Reges munera longè pluris emunt à dantibus, quàm à vendentibus ea. 4. Σφόδρα χρῆσθαι ταῖς δωρεαῖς. Multum uti munaribus. 5. Μηδεμίαν διαλλείπειν ἡμέραν. Nullum intermittere diem. 6. Πλείονος ἀξίας τι ποιεῖν, Pretiosius aliquid reddere, &c. Nota. Πλείονος ἀξίας οὔσας, τὸ οὔσας vel redundat, vel pro infinitivo εἶναι ponitur.

F I N I S.

lere-
luris
Ego
i, &
Vel-
nitio
quæ
nant,
metsi
re in-
, ſed
as.

ϑωὶα-
ϱεαίς.
ίς ϑω-
ν ϑι-
longè
ntibus
ultum
ἡμέ-
ίον
ldere,
ας vel